

Správa o výsledkoch kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky za rok 2016

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Bratislava, marec 2017

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OBSAH

Zoznam používaných skratiek	5
1 Úvodné slovo predsedu NKÚ SR	6
2 Postavenie a pôsobnosť NKÚ SR	8
2.1 NKÚ SR - otvorený a moderný úrad	9
2.1.1 Vedenie úradu	9
2.1.2 Organizačná štruktúra	9
2.1.3 Občan a kontrola	9
2.1.4 Komunikácia s verejnosťou	9
2.1.5 Medzinárodná spolupráca	11
2.1.6 Hospodárenie úradu	11
3 Kontrolná činnosť v roku 2016	14
3.1 Plánovanie kontrolnej činnosti	14
3.1.1 Plnenie daňových príjmov štátneho rozpočtu a výkon ich správy	16
3.1.2 Využitie finančných prostriedkov z fondov EÚ	16
3.1.3 Významné investičné projekty a akcie štátu	16
3.1.4 Hospodárenie vybraných organizácií	17
3.1.5 Územná samospráva	17
3.2 Výsledky kontrolnej činnosti v roku 2016	17
3.2.1 Daňové príjmy – rozhodujúca časť príjmov štátneho rozpočtu	19
3.2.2 Prostriedky fondov EÚ - významný a neopakovateľný zdroj financovania rozvoja SR	22
3.2.3 Významné investičné projekty a programy – nedostatočne využité príležitosti sociálno-ekonomického rozvoja	28
3.2.4 Aktívna politika trhu práce	30
3.2.5 Environmentálna politika	33
3.2.6 Modernizácia verejnej správy	34
3.2.7 Znižovanie energetickej náročnosti	35
3.2.8 Hospodárenie vybraných organizácií štátnej správy	37
3.2.9 Rozpočtová politika, programové rozpočtovanie	38
3.2.10 Účtovníctvo, výkazníctvo, správa majetku	41
3.2.11 Zmluvy a dohody	42
3.2.12 Verejné obstarávanie – dodržanie zákona neznamená vždy optimálne využitie zdrojov	43
3.2.13 Územná samospráva	44
Príloha č. 1 Organizačná štruktúra NKÚ SR platná v roku 2016	49
Príloha č. 2 Prehľad kontrolných akcií zaradených do Plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2016	50
Príloha č. 3 Prehľad kontrolných akcií zaradených do Správy o výsledkoch kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2016	51

Zoznam používaných skratiek

CÚ	colný úrad	MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
DPH	daň z pridanej hodnoty	MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
DRG	Diagnosis-related group - klasifikačný systém hospitalizačných prípadov	MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
eID	elektronická identifikačná karta	MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
EK	Európska Komisia	NFP	nenávratný finančný príspevok
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	NKI	najvyššie kontrolné inštitúcie
EÚ	Európska únia	NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
EUROSAI	Európska organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií	NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
FN	Fakultná nemocnica	OP	Operačný program
FNsP	Fakultná nemocnica s poliklinikou	OP KaHR	Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
HW	hardware	OP PS	Operačný program Priemysel a služby
INTOSAI	Medzinárodná organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
IS	informačné systémy	SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky	SORO	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky	SSC	Slovenská správa ciest
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky	SR	Slovenská republika
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky	SW	software
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	ŠFM	Švajčiarsky finančný mechanizmus
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky	ŠR	štátny rozpočet
MŠVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky	ÚVO	Úrad pre verejné obstarávanie
		ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
		VPS	Všeobecná pokladničná správa

1.

Úvodné slovo predsedu NKÚ SR

Vážené čitateľky, vážení čitatelia,

po roku Vám, v zmysle zákonnej povinnosti, opätovne predkladám správu o výsledkoch kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky.

Rok 2016 nebol pre NKÚ SR jednoduchým rokom, ale to platí zrejme pre všetky orgány a organizácie verejnej správy. Pre nás to bol rok uskutočňovania viacerých zmien, ktoré sa dotkli našej organizácie a jej zamestnancov. Zároveň to bol rok zmien v oblasti hlavnej činnosti, ktorou je mnohostranná kontrola verejných financií. Uskutočnili sme viaceré organizačné zmeny, ktoré majú napomôcť k dosiahnutiu vytýčených cieľov týkajúcich sa zvyšovania kvality a efektívnosti našej práce. Za jednu z najvýznamnejších považujeme začiatok

budovania analytického útvaru, ktorý by mal napomôcť tomu, aby kontrolný proces vo všetkých jeho fázach – od objektivizácie rizík v nakladaní s verejnými zdrojmi, cez plánovanie kontrol až po ich reálny výkon – bol podporený vhodnou analytickou činnosťou. Vybudovať takýto útvar a tím analytikov schopných podporiť myšlienku hodnoty za peniaze v kontrolnej činnosti, to je aktuálna výzva aj pre tento rok. Zriadili sme senáty, ktorých pôsobenie má napomôcť zvýšiť kvalitu kontrolnej činnosti; legislatívna a metodická rada sú tiež významnými prvkami podporujúcimi kvalitnú prípravu kontrolórov na ich náročnú prácu.

V roku 2016 sme ukončili 37 kontrolných akcií, kontrolou sme preverili 360 subjektov. Našli sme 2 619 kontrolných zistení. Zistení bola celá škála – od porušenia zákona, ktoré však nemali podstatný vplyv na vynakladanie verejných zdrojov, až po systémové nedostatky, ktoré spôsobujú, že v organizáciách verejnej správy sa stále vyskytujú nedostatky v hospodárení, vynaložené zdroje neprinášajú očakávané výsledky. K ich náprave subjekty prijali 1 656 opatrení. Okrem toho NKÚ SR formuloval 620 odporúčaní, ktorých prijatím by bolo možné predchádzať vzniku obdobných problémov v budúcnosti. Orgánom činným v trestnom konaní sme zaslali 13 oznámení podozrenia z trestnej činnosti a dve oznámenia boli netrestného charakteru, na porušenie finančnej disciplíny sme upozornili v 9 prípadoch, Úradu pre verejné obstarávanie sme zaslali 5 podozrení z nedodržania zákona, a 25 oznámení o nedodržaní zákona či porušení iných všeobecno-platných predpisov sme zaslali rôznym ďalším orgánom štátnej správy.

V minulom roku sme dostali 471 podaní od fyzických a právnických osôb, pričom 29 podaní sme využili v prebiehajúcich kontrolách, alebo bola zahájená mimoriadna kontrola.

Kontrolnú činnosť sme zamerali do rôznych oblastí verejnej správy, preverovali sme oblasti príjmov a výdavkov verejných financií – tak ako nám ukladá zákon o NKÚ SR. V oblasti príjmov štátneho rozpočtu sme preverovali spôsoby a postupy nakladania s daňovými nedoplatkami u správcu dane i v Slovenskej konsolidačnej. Objem daňových nedoplatkov je stále vysoký, preto je dôležité, ako efektívne sa s týmto potenciálnym zdrojom príjmov rozpočtu nakladá. Kontrola preukázala existenciu viacerých problémov, ktoré neumožňujú tento potenciál využiť naplno.

Zdroje EÚ sú výnimočným a neopakovateľným rozpočtovým zdrojom. Predmetom kontroly uskutočnenej v roku 2016 boli preto viaceré investičné a neinvestičné projekty, financované z fondov EÚ. Posudzovali sme rôzne aspekty využívania týchto zdrojov – ich použitie v súlade so zákonom až po účelnosť ich vynakladania. Takmer všetky kontroly preukázali, že využívanie európskych prostriedkov má stále množstvo

nedostatkov, ktoré spôsobujú, že tieto zdroje nie sú dostatočne efektívne využívané a dosiahnuté výsledky sú často neudržateľné. Príkladov dobrej praxe v tejto oblasti je stále málo.

Subjekty, ktoré nakladajú s národnými a európskymi zdrojmi, predstavujú pestré spektrum organizácií verejnej správy, čo podmienilo rôznorodé zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR a uplatnenie rôznych typov kontroly. Viaceré z kontrol mali rovnaký cieľ – preveriť, ako organizácie nakladajú s rozpočtovými prostriedkami a im zvereným majetkom, ako uplatňujú rozpočtové pravidlá a rozpočtové programovanie, či výsledkom verejného obstarávania je účelné využitie zdrojov, ako funguje vnútorná kontrola. Iné kontrolné akcie mali špecifický charakter, boli zamerané na aspekty dôležité pre stanovisko NKÚ SR k záverečnému účtu verejnej správy a štátnemu rozpočtu, alebo predstavovali typ finančnej kontroly zameranej na riziká uplatňovania zákonných účtovných postupov a pravdivého výkazníctva. V minulom roku mali v štruktúre kontrol väčšie zastúpenie kontroly výkonnosti. Aj tieto kontroly poukázali, že v činnosti organizácií verejnej správy sa nedarí výrazne zvýšiť kvalitu tohto procesu, nedostatočne fungujú mechanizmy vnútornej kontroly, v riadení strategických projektov sa prejavuje značná formálnosť, chýba vyvodzovanie zodpovednosti za závažné nedostatky.

Samospráva, ako významná súčasť verejnej správy, bola aj v roku 2016 vo veľkej pozornosti úradu. NKÚ SR dlhodobo poukazuje na množstvo problémov efektívneho výkonu jej úloh a poslania. Kontrola znovu preukázala, že najmä menšie obce majú problémy zvládnuť svoje kompetencie a programovo a cielene sa rozvíjať. NKÚ SR preto opätovne zdôrazňuje nutnosť verejnej diskusie o ďalšom smerovaní komunálnej reformy, delbe kompetencií a ďalších problémoch. NKÚ SR považuje tému súčasného stavu a vývoja komunálnej reformy za mimoriadne dôležitú, pretože bez významnejších zmien je vysoko pravdepodobné, že problémy hospodárneho, efektívneho a účelného využívania verejných zdrojov sa samospráve nebudú dať výraznejšie riešiť, naopak, budú pretrvávať.

Predložená správa o výsledkoch kontrolnej činnosti NKÚ SR za rok 2016 prináša podrobnejšie výsledky kontroly za vyššie uvedené oblasti. Chceme vyjadriť presvedčenie, že podávajú pravdivý obraz našej činnosti, ale aj objektívny pohľad na to, ako kontrolované subjekty v predchádzajúcich rokoch nakladali s verejnými zdrojmi. Verím, že výsledky kontroly nezostanú bez odozvy, ale budú slúžiť na to, čo je hlavným poslaním kontroly – naprávať chyby a nedostatky tak, aby najvyššia kontrolná autorita tejto krajiny poskytovala verejnosti obraz o tom, ako sú realizované verejné politiky, ako ich nositelia premietajú princípy dlhodobej udržateľnosti, efektívnosti a účelnosti do procesov strategického riadenia.

2.

Postavenie a pôsobnosť NKÚ SR

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky je štátny orgán, ktorý je vo svojej kontrolnej činnosti nezávislý, viazaný iba Ústavou SR a zákonom 39/1999 Z. z o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky. Kontrolnú činnosť vykonáva z hľadiska dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti, pričom využíva medzinárodne uznané kontrolné štandardy. Mandát výkonu pôsobnosti NKÚ SR je široký a týka sa verejných zdrojov používaných v organizáciách verejnej správy, v subjektoch verejného záujmu a samosprávy. Z uvedeného vyplýva, že hlavným poslaním NKÚ SR je **byť najvyššou autoritou v oblasti kontroly verejných zdrojov**, ktorá má nezastupiteľnú úlohu v kontrolných mechanizmoch štátu. Na druhej strane, NKÚ SR nemá a nemôže suplovať iné systémy kontroly s ich špecificky vymedzenými kompetenciami v oblasti nakladania s verejnými zdrojmi.

2.1 NKÚ SR – OTVORENÝ A MODERNÝ ÚRAD

Vedenie úradu

Najvyšší predstavitelia úradu sú predseda NKÚ SR a dvaja podpredsedovia, ktorí sú volení plénumom NR SR.

Ing. Karol Mitrík, predseda NKÚ SR
Ing. Vladimír Tóth, podpredseda NKÚ SR
Ing. Igor Šulaj, podpredseda NKÚ SR

Vedenie NKÚ SR pravidelne prerokováva zásadné dokumenty na Kolégiu NKÚ, ktorého členovia sú generálni riaditelia sekcií úradu a zástupca expozitúr. Ďalším významným orgánom riadenia kvality výstupov kontrolnej činnosti NKÚ SR sú tri senáty, vedené ústavnými činiteľmi NKÚ SR, ktorých úlohou je posudzovať kvalitu prípravy kontrolných akcií a ich výsledkov z pohľadu uistení o objektívnych komplexných a jednoznačných informáciách. K zvýšeniu kvality kontrolnej činnosti prispelo aj pôsobenie legislatívnej rady, ktorej úlohou je analyzovať zmeny legislatívneho prostredia a kontrolných štandardov a ich následnej implementácie do procesov pri výkone kontroly. V roku 2016 bola zriadená metodická rada, ktorá pomáha riešiť metodické problémy, ktoré sa vyskytujú pri výkone kontroly.

NKÚ SR vykonáva funkciu Orgánu pre audit Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce na zníženie hospodárskych a sociálnych rozdielov v rámci rozšírenej Európskej únie. Z tejto pozície vyplýva pre NKÚ SR zodpovednosť za zabezpečenie účinného fungovania systémov auditu, aj za predchádzanie podvodom a nedodržiavanie dohodnutých pravidiel. Úrad uvedenú funkciu zastáva v súlade s Uznesením vlády SR č. 584/2011 z 31. augusta 2011, ktorým bol upravený prechod funkcie Orgánu pre audit z Ministerstva financií SR na Najvyšší kontrolný úrad.

NKÚ SR od januára 2016 v zmysle zákona o finančnej kontrole predsedá Výboru pre vládny a vnútorný audit. Ďalšími členmi výboru sú zástupcovia MF SR, MV SR, MS SR, Úradu vlády SR a Generálnej prokuratúry. Výbor je nezávislý poradenský a konzultačný orgán pre oblasť vnútorného a vládneho auditu a posudzuje ročné správy o vykonaných vnútorných auditoch.

Ambíciou vedenia NKÚ SR je dosiahnuť, aby sa vytvorila platforma na pôde parlamentu v podobe stáleho výboru/podvýboru NR SR, kde by prebiehala odborná diskusia o rizikách verejných financií, ako aj o rizikách plnenia cieľov realizovaných verejných politík a plnenia medzinárodných záväzkov SR, ktoré vo svojej analytickej a kontrolnej činnosti NKÚ SR identifikuje.

Organizačná štruktúra

Rok 2016 je spojený s novými prístupmi k tvorbe ročného a strednodobého plánu kontrolnej činnosti, pričom tento proces mal dosah aj na úpravu organizačnej štruktúry úradu. Nová štruktúra posilnila odborné zázemie kontrolných sekcií, bežný chod NKÚ SR a zázemie pre ostatné organizačné prvky zabezpečuje kancelária predsedu. Organizačná štruktúra NKÚ SR, platná v roku 2016, je v prílohe č. 1.

NKÚ SR sa prihlásil k iniciatíve Hodnota za peniaze. V roku 2016 začal budovať analytický útvar s cieľom využívať verejne dostupné dáta a ich analýzy pre analytickú podporu celého priebehu kontroly – od prípravy, cez výkon, až po formuláciu odporúčaní, ktoré prispievajú k zlepšeniu hospodárneho, efektívneho a účinného využívaniu verejných prostriedkov. Svojou činnosťou tak chce NKÚ SR vyjadrovať zásadné stanoviská nielen k zákonnému využívaniu verejných zdrojov, ale aj k tomu, či zdroje slúžia na napĺňanie cieľov verejných politík a k plneniu záväzkov, ku ktorým sa SR hlási.

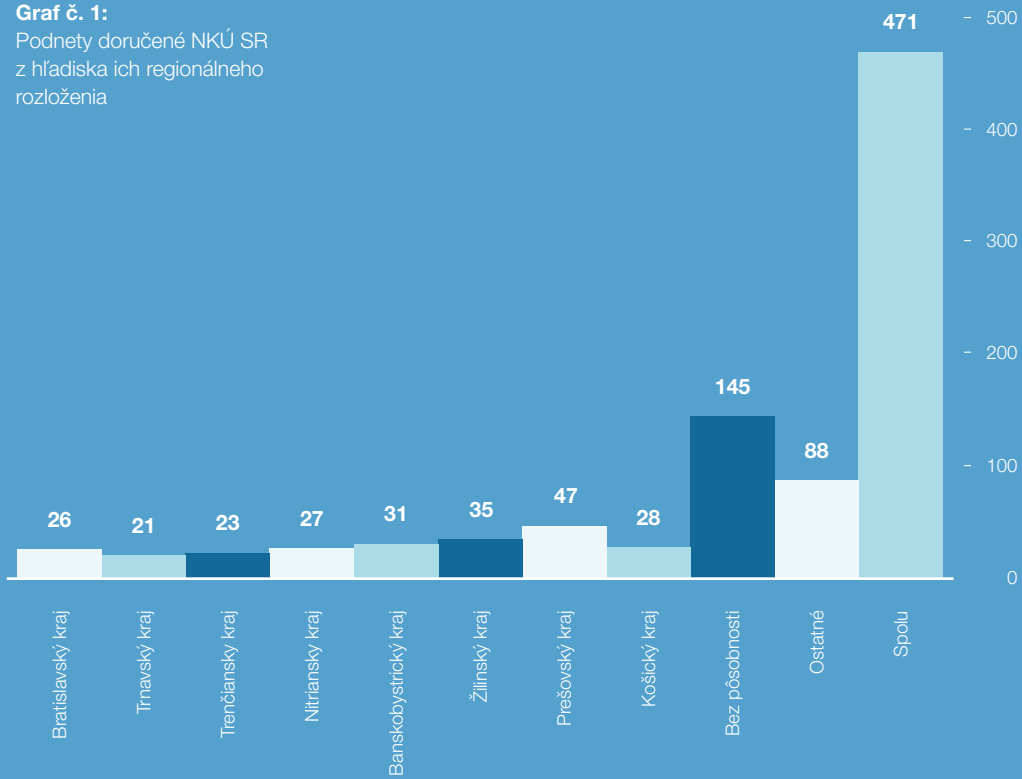
Občan a kontrola

NKÚ SR vo svojej kontrolnej činnosti dlhodobo využíva podnety od občanov, ktorí poukazujú na mnohé problémy s vynakladaním verejných prostriedkov. V roku 2016 úrad zaevidoval 471 podaní od fyzických a právnických osôb, pričom v 29 prípadoch bol podnet zaradený do prebiehajúcej kontroly, alebo predseda inicioval mimoriadnu kontrolu, ktorá bola zaradená do plánu kontrol a v roku 2016 bola aj spustená. Príkladom sú: kontrola bratislavského obchvatu, hospodárenie Všeobecnej zdravotnej poisťovne alebo fungovanie Slovenskej zdravotníckej univerzity. Viac ako polovica podnetov smerovala do pôsobnosti územnej samosprávy, do oblasti transparentného a efektívneho vynakladania verejných financií, nakladania s majetkom obcí a miest Slovenska. Bezmála každé piate podanie musel NKÚ SR vrátiť jeho adresátovi, lebo problém bol mimo zákonnej pôsobnosti úradu – napr. reklamácie ročného vyúčtovania zo strany správcu bytového domu, správnosť súdnych rozhodnutí, ale aj riešenie súdských sporov a pod.

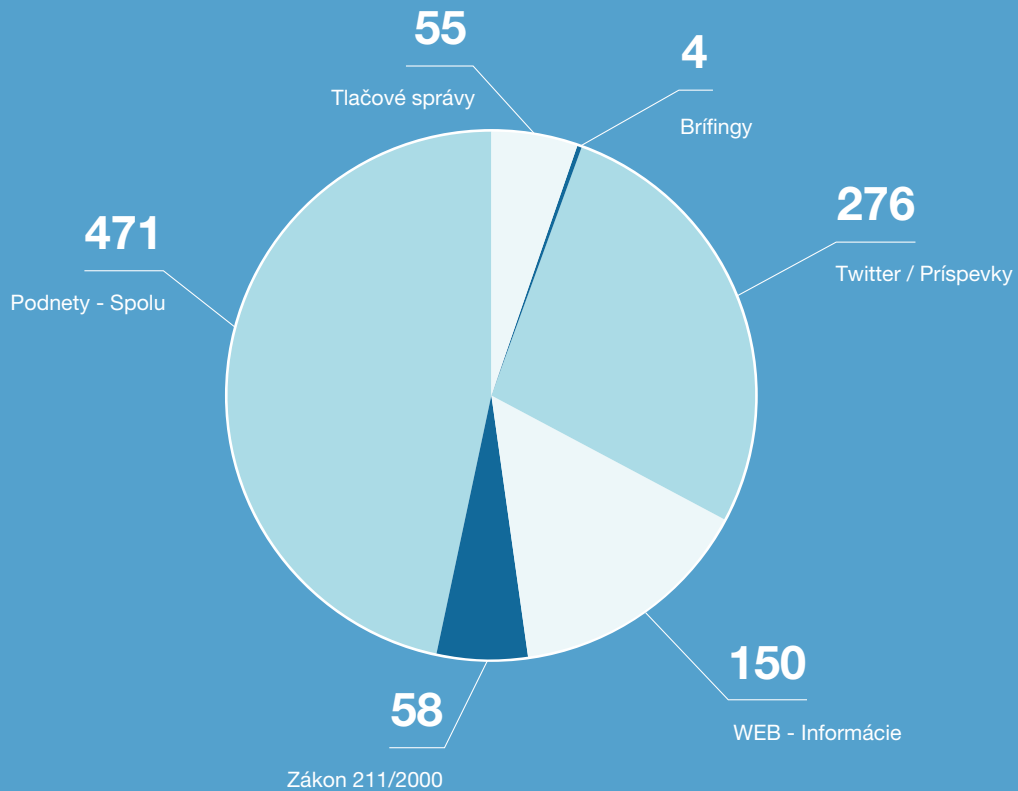
Komunikácia s verejnosťou

V priebehu roka 2016 odborné útvary NKÚ SR zaevidovali 58 žiadostí v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Najčastejšie, takmer v dvoch tretinách, boli vyžiadané protokoly z kontrolných akcií realizovaných na úrovni miestnej samosprávy, ale aj z kontroly obchvatu Bratislavy, či z „kauzy“ Žarnay. V ôsmich prípadoch informácie neboli sprístupnené, pretože išlo o vyžiadanie

Graf č. 1:
Podnety doručené NKÚ SR
z hľadiska ich regionálneho
rozloženia

Graf č. 2:
Komunikačné aktivity NKÚ SR

dokumentov vo vyhradenom režime, napr. kontrola hospodárenia Slovenských elektrární, a. s., alebo požadovanými informáciami NKÚ SR nedisponoval. Tri žiadosti boli zaslané na vybavenie príslušnému ministerstvu alebo Úradu vlády SR – poskytovanie dotácií, čerpanie Nórskeho fondu.

Komunikačná stratégia NKÚ SR považuje za jeden z hlavných cieľov sústavné a aktívne informovanie verejnosti o práci úradu a jeho kontrolných zisteniach. Tu má nezastupiteľné miesto komunikácia úradu s médiami, využívanie vlastnej internetovej stránky úradu (www.nku.gov.sk). V priebehu roka 2016 NKÚ SR vydal 55 tematických tlačových správ a zorganizoval štyri brífingy predsedu NKÚ SR s novinármi. Na webovej stránke sú zverejnené všetky dôležité informácie z kontrolnej činnosti, ale aj o ostatných stránkach pôsobnosti úradu. NKÚ SR zároveň využíva sociálnu sieť TWITTER, kde bolo umiestnených 276 príspevkov, profil úradu bol navštívený takmer 3 500 užívateľmi spomínanej siete.

Otvorenosť úradu vo vzťahu k širšej verejnosti sa premieta aj do spolupráce so vzdelávacími, vedeckými inštitúciami, pričom ide nielen o vecné konzultácie pri príprave, zameraní kontroly, ale aj o priame zapájanie odborníkov do kontrolných akcií cez inštitút prizvanej osoby. NKÚ SR uzatvoril v roku 2016 päť nových memoránd o spolupráci. Príkladom je memorandum so SAV, Útvorom hodnoty peniaze a Inštitútom finančnej politiky MF SR či Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

Medzinárodná spolupráca

NKÚ SR má významné postavenie aj na medzinárodnej úrovni. Je členom medzinárodnej organizácie najvyšších kontrolných inštitúcií INTOSAI a jej európskej organizácie EUROSAI. Je členom Kontaktného výboru vedúcich predstaviteľov kontrolných inštitúcií Európskej únie a Európskeho dvora audítorov, členom zoskupenia NKI krajín V4+2 a iných zoskupení.

Na základe rozhodnutia Správnej rady INTOSAI z roku 2012, NKÚ SR viedol Podvýbor v rámci medzinárodnej organizácie INTOSAI, ktorý dlhodobo pripravoval nové štandardy pre peer review. Delegáti XXII. kongresu tejto reprezentatívnej svetovej inštitúcie prijali v roku 2016 nové pravidlá pre hodnotenie kvality práce národných autorít v oblasti kontroly a auditu. Slovenská strana vložila výrazný odborný rukopis do definovania moderných štandardov, princípov záväzných pre všetky

členské štáty INTOSAI. NKÚ SR bude aj naďalej pracovať v rámci medzinárodných štruktúr, ktorých cieľom je nastaviť pravidlá pre meranie, hodnotenie kvality práce najvyšších národných kontrolných inštitúcií. NKÚ SR aktívne participuje aj na úlohách v medzinárodnej pracovnej skupine pre environmentálne audity, ktorá sa zameriava na sledovanie strategických cieľov OSN v agende 2030 – Udržateľný rozvoj.

Hlavným prínosom medzinárodných aktivít úradu bol rozvoj bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov s inštitúciami rovnakého zamerania v celosvetovom meradle, zvyšovanie kvality kontrolnej činnosti na základe získavania a výmeny odborných informácií a skúseností, ako aj zvyšovanie medzinárodného kreditu SR v oblasti kontroly.

Komunikácia s partnerskými národnými kontrolnými inštitúciami je veľmi intenzívna. Rok 2016 sa zapísal do histórie slovenského úradu tým, že Bratislava bola v októbri miestom zasadania Kontaktného výboru najvyšších predstaviteľov kontrolných úradov členských krajín EÚ. Predsedníctvo NKÚ SR vo výbore sme využili na to, aby medzi nosné témy rokovania bola zaradená otázka energetickej politiky a klímy. Kontaktný výbor, ktorý sa stretol počas predsedníctva SR v Rade EÚ konštatoval, že otázky energetiky a klímy predstavujú kľúčové strategické výzvy pre EÚ a jej členské štáty. Na tieto výzvy by mali aktívne reagovať nielen príslušné európske orgány, ale svojou činnosťou aj národné kontrolné inštitúcie a Európsky dvor audítorov.

Hospodárenie úradu

NKÚ SR plnil svoje úlohy v roku 2016 v súlade s rozpočtovým programom podľa zákona o ŠR na rok 2016 „06S Nezávislá kontrolná činnosť“, a to so zámerom podávať nezávislé a objektívne informácie o subjektoch verejnej správy a napomáhať tak lepšiemu hospodáreniu s verejným majetkom a verejnými zdrojmi.

Rozpočet NKÚ SR na návrh predsedu úradu schvaľuje parlamentný výbor pre financie a rozpočet, ktorý rezort financií premieta do rozpočtu verejnej správy a následne ho hlasovaním prijíma plénum Národnej rady SR. Výdavky úradu boli rozpočtované vo výške 8,45 mil. €. Najväčší objem peňazí súvisí so mzdami a odvodmi (cca 7 mil. €); ročná prevádzka Kontrolárskeho informačného systému (KIS) je na úrovni 834 tisíc €; služby spojené so správou majetku, nevyhnutnou prevádzkou NKÚ SR sú viac než milión eur.

Spoločná fotografia
účastníkov
bratislavského
Kontaktného výboru
(október 2016)

3.

Kontrolná činnosť v roku 2016

3.1 PLÁNOVANIE KONTROLNEJ ČINNOSTI

Hlavným dokumentom určujúcim zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR je plán kontrolnej činnosti. Plán určuje vecné a časové vymedzenie kontrolných akcií, **ktoré začínajú** v danom roku. Pri zostavení plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR uplatňuje princíp nezávislosti, ktorú mu zaručuje Ústava SR a zákon o NKÚ SR. Tento princíp je aj v súlade s činnosťou najvyšších kontrolných inštitúcií združených v organizácii INTOSAI a EUROSAI.

NKÚ SR má v zmysle zákona NR SR č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky právomoc zvoliť si predmet kontroly, ciele kontroly, kontrolované osoby, metódy kontroly, obsah výstupov i organizáciu výkonu kontroly. Plán kontrolnej činnosti je transparentný, je

z neho zrejmy cieľ kontroly aj to, ktoré subjekty budú kontrolované. Výsledky kontrolnej činnosti z vykonaných kontrolných akcií sú zverejňované, s cieľom objektívneho a transparentného informovania občanov, vlády SR a Národnej rady SR o skutočnom stave vecí.

Doterajšie skúsenosti NKÚ SR i medzinárodná prax ukazujú, že tvorba ročného plánu kontrolných aktivít je dôležitou a náročnou úlohou vyžadujúcou dlhodobú prípravu, založenú na rôznych formách analytických činností jednotlivých organizačných jednotiek. Tieto činnosti umožňujú definovanie hlavných rizík spojených s neefektívnym, nehospodárnym a neúčelným vynakladaním verejných zdrojov, ktoré sú nezriedka spojené s nedodržaním príslušných zákonov, ale aj z neefektívne nastavených procesov. Dôvody takéhoto stavu i riziká môžu byť rôznorodé – od nejednoznačnosti interpretácie zákona, umožňujúcej rôznych výkladov, cez chybné rozhodnutia manažmentu organizácií verejného záujmu, až po zlyhávanie realizácie príslušnej verejnej politiky alebo jej častí. Význam prípravy plánu rastie s tým, ako rastie podiel výkonnostných kontrol.

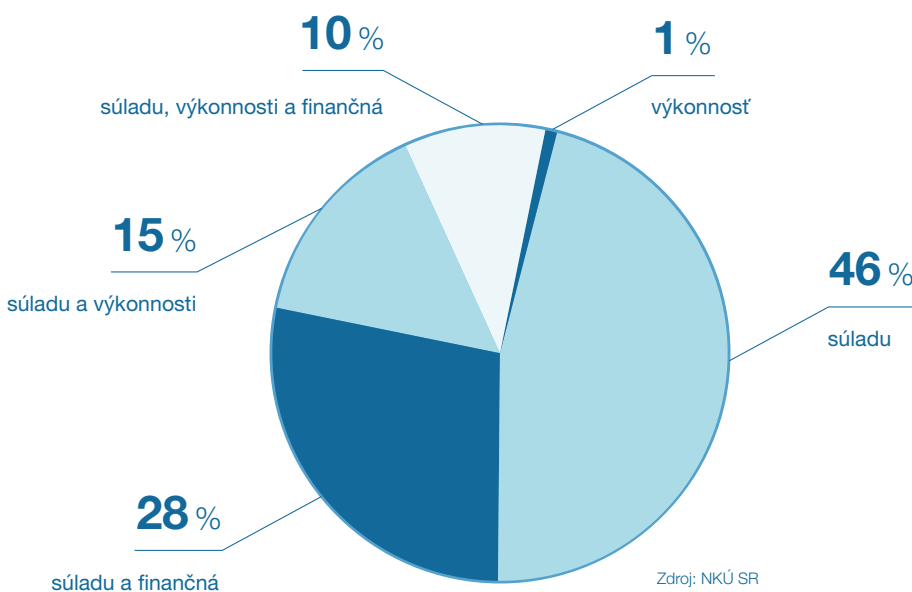
Príprava plánu kontrolných akcií na rok 2016 bola začatá v júni 2015. Analytická činnosť NKÚ SR, ktorá by poskytovala adekvátne informácie o závažnosti rôznorodých rizík efektívneho, hospodárneho a účelného využívania verejných zdrojov však v tomto období nebola dostatočná a na požadovanej úrovni. NKÚ SR nedisponoval samostatným analytickým útvarom, uplatňované analytické postupy a nástroje neprinášali požadovaný rozsah a kvalitu informácií, čo sa určitou mierou podpísalo aj pod kontrolnú činnosť roku 2016. Z tohto dôvodu sa budovanie analytického útvaru stalo pre úrad prioritou roka.

Prvým krokom tvorby plánu 2016 bola úloha – navrhnúť z prioritných oblastí strategického plánu (Udržateľnosť verejných financií, Zvyšovanie životnej úrovne, Efektívne, účinné a transparentné eurofondy) také témy kontrolných akcií, ktoré reagujú na najvýznamnejšie riziká verejných zdrojov. Z množstva navrhnutých tém bolo postupne v procese ich hodnotenia vybratých 37, ktoré boli v závislosti od typu navrhovanej kontroly, rozpracované do programov a postupov kontrolných akcií.

Plán kontrolnej činnosti na rok 2016 prijalo Kolégium 30. 11. 2015. Schválený plán pozostával z **37 kontrolných akcií**. Z tohto počtu 16 kontrolných akcií bolo plánovaných ako kontrola súladu, 10 kontrol bolo plánovaných ako kombinácia kontroly súladu a finančnej kontroly, 11 kontrolných akcií bolo plánovaných ako výkonnostné kontroly kombinované s prvkami súladu.

V priebehu roka bol plán upravený o kontrolné akcie na základe podnetov, čo znamenalo rozšírenie **počtu kontrolných akcií na 40**. Z toho 18 kontrolných akcií predstavovala kontrola súladu, 11 kontrolných akcií boli kontroly súladu a finančná kontrola, 10 kontrol bolo kombináciou výkonnostnej kontroly s prvkami súladu a finančnej kontroly, 1 kontrola bola výkonnostnou kontrolou. V počte kontrol, kde sa výrazne uplatnili prvky výkonnosti, sa prejavil dôraz NKÚ SR nevenovať sa prioritne legalite, ale aj aspektom efektívnosti a účelnosti vynaložených zdrojov. Z uvedeného počtu sa plánovalo ukončiť 30 kontrol v roku 2016, 10 kontrol z dôvodov časovej a vecnej náročnosti NKÚ SR plánoval ukončiť v roku 2017. Plán predpokladal výkon kontroly v 347 subjektoch, skutočne realizované kontroly boli v 360 subjektoch.

Graf č. 3:
Plánované kontrolné akcie podľa typu kontroly v percentách (40 KA)

Realizácia plánu kontrolných akcií NKÚ SR v priebehu roku 2016 poukázala na viaceré slabé miesta plánovacieho procesu uplatňovaného v minulom období – všeobecne definované ciele kontroly, zanedbateľné uplatňovanie princípov výkonnosti v kontrolnom procese. Slabou stránkou kontrolnej činnosti NKÚ SR je stále nie dostatočná špecializácia kontrolórov na jednotlivé verejné politiky, relatívne malý počet kontrolórov ovláda v plnom rozsahu aplikáciu princípov výkonnostnej kontroly v kontrolnej praxi. Z tohto dôvodu vedenie NKÚ SR pristúpilo v roku 2016 k revízii plánovacieho procesu na rok 2017. Okrem stanovenia prioritných oblastí, v ktorých sa bude realizovať výkon kontroly, NKÚ SR zaviedol viacnásobné interné a externé hodnotenie témy, povinnosť vypracovať odbornú a predbežnú štúdiu témy. Novým prvkom posilnenia kvality bol v roku 2016 vznik troch senátov pod vedením ústavných činiteľov, ktorých úlohou je posudzovať kvalitu prípravy a výstupy kontrolných akcií. Kvalitnejšia príprava kontrolných akcií, založená na mnohostrannej analytickej činnosti, a kvalitnejšia príprava kontrolórov špecialistov – to je naďalej veľká výzva v činnosti NKÚ SR aj pre najbližšie obdobie.

Kontrolné akcie zaradené do plánu na rok 2016 naplňali pôsobnosť NKÚ SR vymedzenú zákonom. V rámci tejto pôsobnosti boli kontroly zamerané na prioritné oblasti, ktoré boli na základe identifikácie rizík považované za aktuálne a zdrojovo a spoločensky významné.

Plnenie daňových príjmov štátneho rozpočtu a výkon ich správy

Kontrolné akcie zamerané na príjmy štátneho rozpočtu patria dlhodobu ku kontrolným prioritám NKÚ SR. Napriek zvýšenému výberu daní v dôsledku rastu HDP a opatreniam v boji proti daňovým podvodom, v správe daní sú naďalej riziká, ktoré môžu znamenať relatívne nižší reálny výber daní. V roku 2016 bola kontrola zameraná na tri oblasti daňových príjmov a ich správy. Prvou oblasťou bolo preveriť, ako sa finančná správa vysporiadala so **správou daňových licencií** ako novej povinnosti správcu dane. Dlhodobým problémom v oblasti daňových príjmov je stále vysoký objem **daňových nedoplatkov**, ktoré znižujú príjmy štátneho rozpočtu a nákladmi na ich obsluhu zaťažujú rozpočet finančnej správy. Ku koncu roka 2015 výška týchto nedoplatkov dosiahla úroveň 3,05 mld. €, a preto je dôležité, aby nakladanie s takýmto objemom potenciálnych príjmov štátu bolo efektívne. NKÚ SR v predchádzajúcich obdobiach svojimi kontrolami poukázal na mnohé nedostatky vo výkazníctve nedoplatkov, nedostatky v jednotlivých spôsoboch ich vymáhania a pod. Daňové úniky na spotrebných daniach sú tiež významným rizikom príjmov štátneho rozpočtu. Ich eliminácia je, okrem iného, podmienená aj spôsobom organizácie a výkonu správy týchto daní. Táto téma bola predmetom paralelnej kontroly s českým kontrolným úradom.

Využitie finančných prostriedkov z fondov EÚ

Využívanie prostriedkov z eurofondov je dlhodobou rizikovým procesom, o čom svedčí nerovnomerný a nedostatočný stav čerpania prostriedkov, ale aj objem nezrovnalostí, ktoré sa prejavujú v stratách častí alokovaných prostriedkov v rôznych operačných programoch, na čo NKÚ SR dlhodobu upozorňoval. Zameranie kontroly týchto zdrojov v roku 2016 sa týkalo dvoch smerov. Prvý tvorili kontroly, ktoré zohľadňovali nasledovné riziká:

- neprimerane dlhá príprava projektov a nerovnomernosť čerpania finančných zdrojov
- netransparentnosť procesu, nejednoznačnosť kritérií
- významný nárast finančného objemu nezrovnalostí programového obdobia 2007 – 2013, ako dôsledok netransparentného verejného obstarávania a nejednoznačne stanovených kritérií
- ľudské zdroje, ich odbornosť, znalosti a zručnosti
- účinnosť implementovaných programov
- nízke čerpanie programového obdobia 2014 – 2020.

Druhý smer kontrol použitia zdrojov so zahraničiami predstavovali kontroly vyplývajúce zo špecifického postavenia NKÚ SR ako nezávislého orgánu kontroly – projekt Švajčiarskeho finančného mechanizmu, v rámci ktorého vykonáva úrad už päť rokov funkciu Orgánu kontroly a kontrolu výdavkov MF SR na projekty z Operačného programu Technická pomoc.

Významné investičné projekty a akcie štátu

Kontrolné akcie tohto segmentu boli zamerané na preverenie rôznorodnej systémovej podpory štátu a plnenie stanovených cieľov rôznych projektov a programov. Na základe poznatkov z vykonaných kontrol, vyhodnotenia priorit a programových cieľov, NKÚ SR sa zameril na **oblasť dopravy**, ktorá je jednou z finančne najnáročnejších politík štátu. Za jedno z rizík efektívneho využívania verejných zdrojov bolo identifikované riziko nedostatočného zvládnutia veľkých infraštruktúrnych projektov, a to vo viacerých aspektoch: príprava, schvaľovanie, riadenie a financovanie. Tieto predpoklady sa overovali v dvoch kontrolných akciách, tretia kontrola bola zameraná na plnenie opatrení v kapitole MDVRR SR, ktoré boli prijaté v súvislosti s predchádzajúcou kontrolou.

Ďalšou prioritou kontrolnej činnosti bolo overiť ako sa plní jeden z cieľov štátnej bytovej politiky

– znížiť **spotrebu energie** pri bývaní formou za-
teplenia bytových domov. Desaťročia neriešené
problémy ochrany životného prostredia, znečisťo-
vanie spodných vôd a ovzdušia rôznymi prie-
myselnými a poľnohospodárskymi aktivitami
znamenajú veľkú **environmentálnu záťaž**, ktorej
odstraňovanie vyžaduje značné verejné zdroje.
Systematické riešenie tohto problému sa začalo
len pred pár rokmi a účelom realizovanej kontroly
bolo zistiť skutočný stav a aké výsledky boli pri
realizácii tejto politiky dosiahnuté.

Vláda SR považuje budovanie **priemyselných
parkov** za jeden z dôležitých nástrojov rozvoja
regiónov. Podpora tvorby priaznivých podmien-
ok pre podnikateľské aktivity je významným
predpokladom znižovania nezamestnanosti v re-
giónoch. Poznatky z kontroly obdobných nástroj-
ov rozvoja poukázali na riziko plnenia merateľ-
ných ukazovateľov a udržateľnosti obdobných
projektov v dlhšom časovom období, čo sa stalo
aj predmetom kontroly.

Dlhodobým problémom slovenskej spoločnosti
je **fenomén nezamestnanosti**, v rámci ktorého
je osobitným problémom zamestnanosť osôb
so zdravotnými postihmi. Objem prostriedkov
na uplatňovanie rôznych nástrojov aktívnej po-
litiky je každoročne vysoký. V roku 2014 a 2015
bol na tieto účely schválený rozpočet vo výške
viac ako 4,3 mld €. Kontrolnou akciou, ktorá bola
ukončená v roku 2016, chcel NKÚ SR preveriť, ako
bola časť týchto zdrojov využitá pri vytváraní pra-
covných miest pre zdravotne znevýhodnené osoby
v chránených dielňach alebo chránených praco-
viskách, ktorých zriadenie podporuje štát. Závery
kontroly poukázali na malú efektívnosť tohto ná-
stroja – pracovné miesta sú po skončení zmluvnej
doby rušené, ale aj na značnú administratívnu ná-
ročnosť tohto opatrenia.

NKÚ SR sa dlhodobo venuje rôznym aspektom
modernizácie verejnej správy, ktorá má zefektív-
niť výkon tejto správy. Za posledné roky bola len
na informatizáciu a elektronizáciu verejnej správy
vyčlenená viac ako miliarda eur, pričom výsledky
v mnohých prípadoch nezodpovedajú očakáva-
niam užívateľov. V tejto súvislosti NKÚ SR upo-
zorňuje aj na ďalšie riziká, ktoré sa dotknú budú-
cich rozpočtov. Každý z projektov informatizácie
a elektronizácie si vyžaduje, aby boli v štátnom
rozpočte ročne zabezpečené zdroje na ich ser-
visné alebo zmenové služby rádovo v desiatkach
až stovkách miliónov eur. A ďalšie projekty mo-
dernizácie verejnej správy sú avizované v rámci 3.
programového obdobia, ktoré nároky na finančné
prostriedky znásobia.

V roku 2016 NKÚ SR zamerlal pozornosť na projek-
ty elektronizácie v rezorte spravodlivosti a v zdra-
votníctve. Aj výsledky týchto kontrol ukazujú, ako
neefektívne a neúčelne sa prostriedky využili na re-
alizáciu týchto projektov, pričom neboli dosiahnuté

cieľové parametre. Vyžadujú dodatočné funkcio-
nality, aby boli užívateľsky konformné, alebo je po-
trebné začať úplne odznovu a je zrejmé, že očaká-
vaná návratnosť zdrojov je nereálna.

Hospodárenie vybraných organizácií

Hlavným cieľom bolo preveriť ako efektívne, hos-
podárne a účelne využívajú organizácie verejnej
správy verejné zdroje, ako hospodária so zverej-
ným majetkom, ako efektívne využívajú verejné
obstarávanie na nákup tovarov, služieb a na inves-
tičnú činnosť. Rizikovými sa dlhodobo javia rôzne
zmluvy, nakladanie s majetkom, verejné obstará-
vanie, či nefunkčný vnútorný kontrolný systém.
V roku 2016 boli predmetom kontroly významné
organizácie rezortu zdravotníctva, obrany, pôdo-
hospodárstva a ďalších organizácií štátu.

Územná samospráva

Oblasť územnej samosprávy je z pohľadu verejných
financií dlhodobo riziková vo veciach dodržiavania
rozpočtových pravidiel, účtovníctva, hospodárenia
s majetkom. Významným rizikom sa javí aj schop-
nosť samosprávy, najmä v prípade menších obcí
a miest, vyrovnáť sa s požiadavkami strategic-
kého riadenia svojho rozvoja. NKÚ SR dlhodobo
upozorňuje, že v oblasti samosprávy na všetkých
úrovniah zlyháva vnútorná kontrola, problémy sú
so zverejňovaním informácií v zmysle verejného
prístupu k informáciám. Predovšetkým do týchto
oblastí boli zacielené kontrolné akcie v roku 2016.

Upravený plán kontroly na rok 2016 je uvedený
v prílohe č. 2. V prílohe č. 3 je uvedený zoznam
kontrolných akcií ukončených v roku 2016. Z uve-
dených príloh vyplýva, že plán kontrol na kalen-
dárny rok nie je totožný so zoznamom kontrolných
akcií ukončených v príslušnom roku. Hlavným dô-
vodom je snaha o optimálne využitie kapacít NKÚ
SR počas celého roka, čomu zodpovedá aj celo-
ročné otváranie kontrol. Iným faktorom je skutoč-
nosť, že NKÚ SR má ambíciu vykonávať časovo
náročnejšie prierezové kontroly, kontroly zamerané
na významné verejné politiky, čo objektívne môže
znamenáť presah kontroly aj do ďalšieho roku.

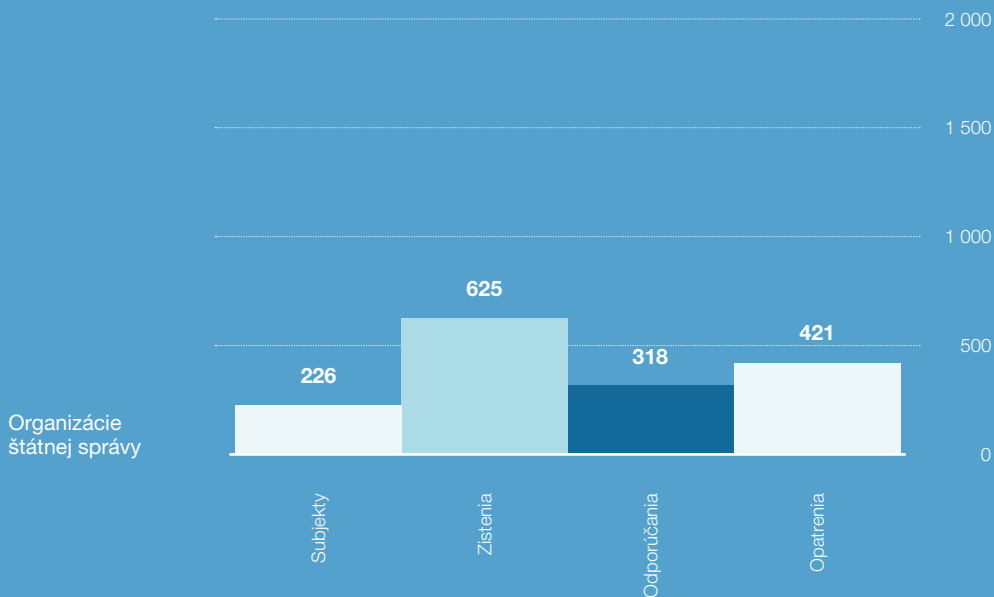
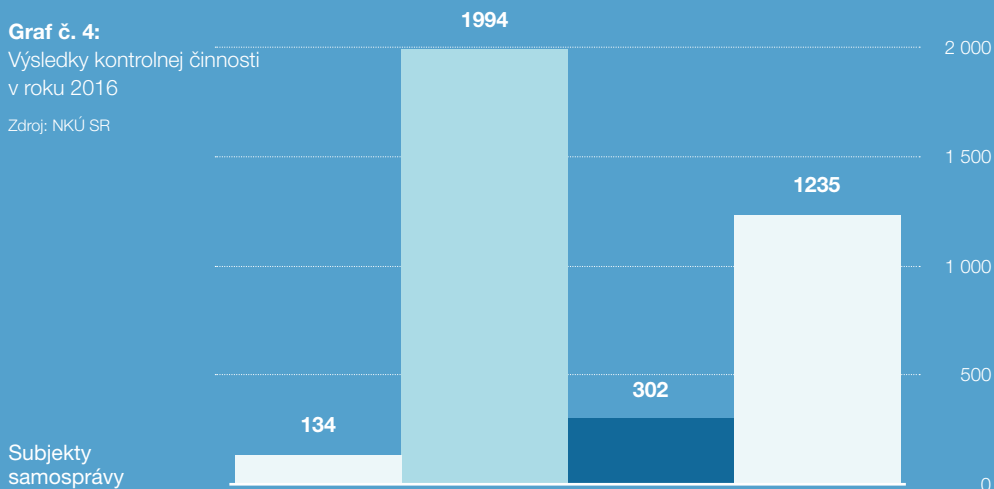
3.2 VÝSLEDKY KONTROLNEJ ČINNOSTI V ROKU 2016

Vyhodnotenie výsledkov kontrolnej činnosti za rok
2016 vychádza z výsledkov kontrolných akcií ukon-
čených v roku 2016, z poznatkov vyplývajúcich zo
Stanoviska NKÚ SR k štátnemu záverečnému účtu
za rok 2015 a Stanoviska NKÚ SR k návrhu štátne-
ho rozpočtu na rok 2016 a 2017, ako aj z ďalších
poznatkov z analytickej činnosti úradu.

V roku 2016 bolo ukončených 37 kontrolných ak-
cií. Z tohto počtu bolo 5 kontrol zahájených v roku
2015. V rámci ukončených kontrol bol v súlade

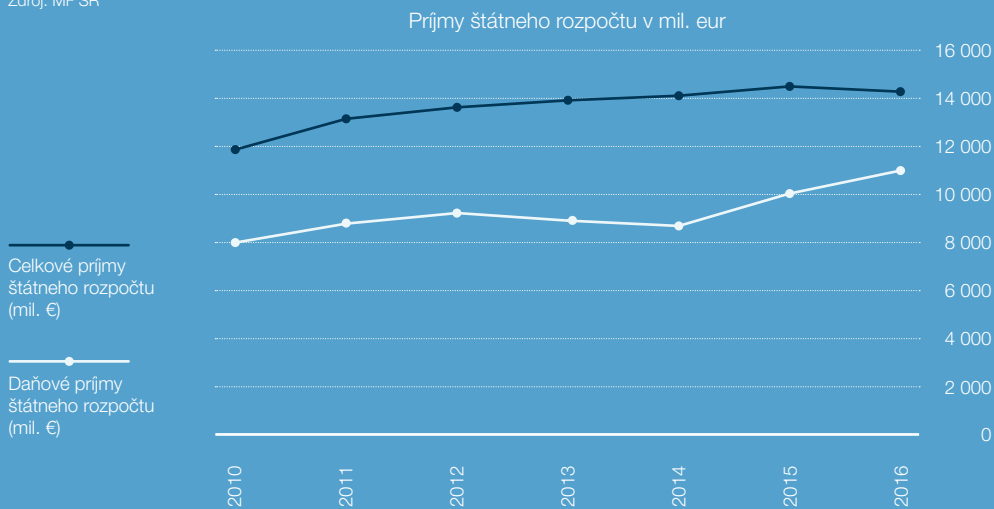
Graf č. 4:
Výsledky kontrolnej činnosti
v roku 2016

Zdroj: NKÚ SR

Graf č. 5:
Vývoj príjmov ŠR 2010 – 2016

Zdroj: MF SR

s predmetom a účelom kontroly preverený majetok a finančné prostriedky 360 subjektov. Údaje o počte subjektov, v ktorých bola vykonaná kontrola, v počte zistení, odporúčaní a opatrení sú súčasťou grafu č. 4.

Ako možno vidieť z grafu, kontrolné zistenia sú početnejšie pri kontrole samosprávy. Kontroly boli uskutočnené najmä na vzorke menších obcí a okresných miest, kde pravdepodobnosť chyby alebo nedodržania zákona – je najmä vzhľadom na personálne obsadenia – vyššia než v organizáciách štátnej správy, čo sa aj kontrolami potvrdilo.

NKÚ SR v rámci transparentného prezentovania výsledkov kontroly zverejšoval protokoly a záznamy na svojej webovej stránke. Tieto výstupy často obsahujú mnohé skutočnosti v podobe, ktorá je menej zrozumiteľná laickej verejnosti. Z toho dôvodu prijalo vedenie NKÚ SR rozhodnutie, aby počnúc plánom kontrolných akcií na rok 2016 boli všetky kontroly prezentované formou záverečnej správy, ktorá prehľadnejšie a zrozumiteľnejšie dokumentuje danú kontrolu. Záujemcom o všetky zistenia uvedené v protokole, tento je na požiadanie k dispozícii. Záverečné správy sú zasielané aj subjektom kontroly, správcom kapitoly a orgánom nadriadeným kontrolovaným subjektom. O dôležitých zisteniach z kontroly a o navrhovaných opatreniach NKÚ SR štvrťročne informuje predsedu NR SR, predsedu vlády SR aj prezidenta SR.

Problémy štátnych orgánov a organizácií, aj organizácií samosprávy ako hospodárov s verejnými prostriedkami, NKÚ SR zistil takmer vo všetkých kontrolovaných subjektoch. Kontrolná činnosť v roku 2016 preukázala, že mnohé zistenia sa opakujú, a to aj napriek tomu, že v minulosti k nim boli prijaté opatrenia. Z tohto stavu sa dá odvodiť záver, že opatrenia, ktorými subjekty majú odstraňovať nedostatky, sú v mnohých prípadoch formálne, vyhodnocujú sa bez hodnotenia ich efektu a tým štát a jeho organizácie neprinášajú vyššiu pridanú hodnotu pre občanov. Takéto hodnotenie sa týka aj kontrolných akcií samosprávy.

Ako bolo uvedené v úvode správy, hlavnou úlohou NKÚ SR je prinášať nezávislý a objektívny pohľad na hospodárenie štátu, samosprávy a ich subjektov. Ak hodnotíme prácu úradu za rok 2016, možno povedať, že z rozhodujúcej časti NKÚ SR splnil toto poslanie – zistil viaceré systémové nedostatky, ktoré budú uvedené v ďalšej časti správy, odporučil kontrolovaným subjektom prijať stovky opatrení a odporúčaní, ktoré by mali viesť k lepšiemu hospodáreniu. Výsledky kontrol boli pravidelne zverejšované. Odbornej a laickej verejnosti tak NKÚ SR ukázal významné nedostatky v nakladaní s verejnými zdrojmi, ale aj to, aké sú príčiny takéhoto stavu a aké odporúčania boli navrhnuté na prijatie. NKÚ SR tak poskytuje významnú spätnú väzbu zodpovedným orgánom a organizáciám,

aby svoju činnosť vykonávali nielen v súlade so zákonom, ale aj hospodárne, účelne a efektívne v prospech občanov.

Daňové príjmy – rozhodujúca časť príjmov štátneho rozpočtu

Finančná správa má nezastupiteľnú úlohu v zabezpečovaní správy daní a ciel, v kontrolnej činnosti plnenia zákonných povinností podnikateľských subjektov a vo vymáhaní nedoplatkov. NKÚ SR sa dlhodobo zaujíma aj o to, ako a s akými výsledkami dokáže FS SR tieto svoje povinnosti efektívne plniť.

Vývoj celkových a daňových príjmov štátneho rozpočtu v rokoch 2010 až 2016 dokumentuje graf č. 5.

Z údajov vidno, že podiel daňových príjmov na celkových príjmoch štátneho rozpočtu vzrástol z 67,4 % v roku 2010 na 77 % v roku 2016, čo len podčiarkuje význam efektívneho výberu daní v rozpočtovej politike štátu. Vývoj jednotlivých druhov daní na celkových daňových príjmoch bol nasledovný: (Graf č. 6)

Graf dokumentuje rastúci objem výberu dane z príjmu právnických osôb, dane z pridanej hodnoty, základom čoho je vývoj HDP za sledované roky, ale aj vplyv opatrení na boj proti daňovým únikom. Objem výberu spotrebných daní sa však za posledné roky vyvíjal veľmi mierne, a to aj napriek rastu miezd a spotreby. Hľadanie odpovedí na to, aká je efektívnosť výberu spotrebných daní, by mali poskytnúť závery spoločnej kontrolnej akcie NKÚ SR a NKÚ ČR, ktorá bola zahájená v roku 2016 a bude ukončená v roku 2017.

Vláda SR v posledných rokoch prijala celý rad legislatívnych a nelegislatívnych opatrení na zvýšenie výberu daní a elimináciu daňových únikov. Výber daní je, okrem iného, podmienený nielen mierou daňového zaťaženia, ale rovnako dôležité je, aby daň bola zaplatená včas a v plnej výške. V opačnom prípade vzniká daňový nedoplatok, ktorého vymáhanie je dôležitou činnosťou finančnej správy.

Vývoj daňových nedoplatkov vo vzťahu k vývoju daňových a celkových príjmov štátneho rozpočtu ukazuje nasledovný graf: (Graf č. 7)

Na základe týchto údajov sa javí vzťah daňových príjmov a vývoj daňových nedoplatkov evidovaných finančnou správou ako pozitívny, pretože tieto sa vyvíjajú protichodne. Ak by sa však k stavu daňových nedoplatkov, evidovaných FS SR, pripočítala suma daňových nedoplatkov, ktoré sa ročne presúvajú na Konsolidačnú banku, a.s., ročný vývoj daňových príjmov a daňových nedoplatkov vykazovaných finančnou správou by takýto pozitívny nebol. Práve preto sa správa daňových nedoplatkov a oblasť nakladania s nimi stala dôležitou oblasťou kontroly aj v hodnotenom období.

NKÚ SR ukončil v roku 2016 dve kontroly z oblasti daňových pohľadávok. Kontrolná akcia **068/2015** bola zameraná na zistenie príčin vykazovania nedoplatkov v evidencii príjmov správcu dane aj po uplynutí viac ako päť rokov od ich vzniku. Podľa zistení, daňové úrady evidovali k 31. 12. 2014 u 145 549 daňových dlžníkov nedoplatky v sume 3,2 mld. €, pričom 18 % bolo starších ako päť rokov. K 31. 12. 2016 klesla suma nedoplatkov na 3,05 mld. Sumy daňových nedoplatkov sú teda napriek rôznym opatreniam neustále vysoké. Koncom roka 2014 ich kumulovaná výška predstavovala 37 % ročného výberu daní a v roku 2015 táto výška dosiahla 30,4 %. Kontrolou NKÚ SR zisťoval, ako boli v rokoch 2012–2014 postupované daňové nedoplatky na Slovenskú konsolidačnú, a. s.

NKÚ SR v priebehu výkonu kontroly analyzoval celkom 266 358 daňových nedoplatkov v celkovom objeme 546,5 mil. eur. Kontrolou boli zistené viaceré závažné nedostatky vo výkazníctve o stave a vývoji daňových nedoplatkov evidovaných finančnou správou, tiež pri klasifikovaní daňového nedoplatku ako dočasne nevyhnutného.

Kontrolou stavu daňových nedoplatkov starších ako päť rokov, ktoré boli vykazované na osobných účtoch daňových dlžníkov v informačnom systéme, boli zistené rozdiely medzi údajmi v evidencii príjmov štátneho rozpočtu a údajov reportovaných finančným riaditeľstvom. Správca dane vo viac ako v 37 tisícoch prípadoch nezrealizoval stav vymožiteľných nedoplatkov, najmä v evidencii neuhradených nedoplatkov. Kontrola predpisov neuhradených daňových povinností ukázala, že až 52 % v skutočnosti neboli daňové nedoplatky, čo značne spochybňuje správnosť údajov o daňových nedoplatkoch, vykazovaných FR SR. Nedostatkom bola aj nerovnaká konfigurácia analytických a monitorovacích ukazovateľov prezentujúcich stav daňových nedoplatkov daňovej a colnej správy. Za kontrolované obdobie FS SR postúpila na Slovenskú konsolidačnú, a. s. pohľadávky v sume 735 705 444 €.

Aj na základe kontrolných zistení prijala FS SR viaceré opatrenia na efektívnejšie spôsoby eliminácie daňových nedoplatkov a ich objektívny spôsob evidencie a vykazovania, ktoré boli postupne uvedené do praxe. Táto skutočnosť bola overená kontrolou prijatých opatrení finančnej správy.

NKÚ SR sa kontrolnou akciou **018/2016** zamerala na hospodárenie Slovenskej konsolidačnej, a. s. Jedným z cieľov bolo zistiť, aký efektívny je proces postúpenia daňových nedoplatkov, označených ako dočasne nevyhnutné. Vzhľadom na vysoký počet postúpených pohľadávok sa kontrola zamerala na pohľadávky, ktoré prešli do správy Slovenskej konsolidačnej, a. s. v rokoch 2013 a 2014. Išlo o pohľadávky v nominálnej hodnote 617 298 904 €. Slovenská konsolidačná, a. s. si účtuje 0,03 € za správu jednej pohľadávky, čo v danom prípade

predstavuje hodnotu 18 518 967 €. Z vyššie uvedenej sumy pohľadávok bolo k 31. 12. 2015 vy-možených 2 436 123,97 €, čo predstavuje 0,39 % z nominálnej sumy.

Podľa názoru NKÚ SR je problematike daňových nedoplatkov potrebné venovať zo strany vlády SR obdobnú pozornosť ako daňovým únikom. Efektívnym sa javí hľadať vhodné inštitúty predchádzania daňovým nedoplatkom už v procese daňovej kontroly, najmä ak finančná správa bude objektívne schopná identifikovať rizikovosť daňového subjektu ako potenciálneho dlžníka. V tomto smere za nevyhnutný predpoklad úhrady daňového dorubu je potrebné realizovať vhodnú komunikačnú stratégiu FS SR s kontrolovanými subjektmi, z ktorej bude zrejmý výsledok úhrady nezaplatenej dane. Ako dôležitý predpoklad úspešného vymáhania je rýchlosť a včasnosť začatia procesu daňového exekučného konania, identifikácia majetku dlžníka a jeho včasné zabezpečenie. Finančná správa v súčasnom období nedisponuje všetkými potrebnými analytickými nástrojmi, ktoré by toto umožňovali. Preto implementácia vhodných analytických nástrojov, prepojenie interných a externých databáz, je pre efektívnu činnosť finančnej správy nevyhnutná.

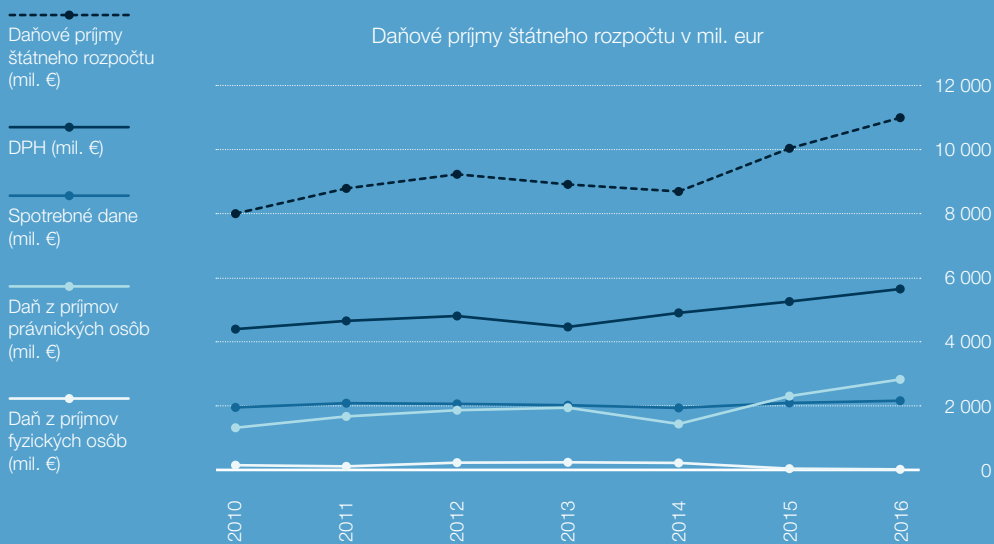
NKÚ SR považuje za dôležité, aby vláda SR a NR SR zvažili viaceré návrhy opatrení legislatívneho charakteru, ktoré vyplývajú z aplikačnej praxe správy daňových nedoplatkov. Ide napr. o doručovanie rozhodnutí správcu dane do bánk formou elektronických prostriedkov, zákaz prenájmania účtov, povinnosť registrovať každý účet používaný na účely podnikania a len takto registrovaný účet (účet vo vlastníctve daňového subjektu) uvádzať na účtovných dokladoch, sprísnenie podmienok pre zúčtenie a splynutie obchodných spoločností, rozšírenie okruhu diskvalifikovaných osôb, atď.

Ako ukázali výsledky **KA 018/2016**, správa postúpených pohľadávok na Slovenskú konsolidačnú, a. s. nie je tak efektívna, ako sa pôvodne predpokladalo. Dôvody takéhoto stavu vidí NKÚ SR vo viacerých skutočnostiach. Daňový poriadok totiž nevyklučuje kvalifikovanie daňového nedoplatku za dočasne nevyhnutný (možnosť postúpenia na Slovenskú konsolidačnú, a. s.), a zároveň viesť daňové exekučné konanie správcom dane. Ak je Slovenská konsolidačná, a. s. vhodnejším správcom dočasne nevyhnutných nedoplatkov starších ako 5 rokov, potom daňový poriadok by mal umožniť/uložiť zastavenie daňového exekučného konania, a to v primeranom časovom predstihu. V opačnom prípade nie je vylúčené, že rovnako klasifikované nedoplatky sú v správe dvoch subjektov, čo robí proces neprehľadným a komplikovaným. Z pohľadu efektívnosti vymáhania nedoplatkov Slovenskou konsolidačnou, a. s. sa neprímeranú javí aj „vek“ postupovaných pohľadávok. NKÚ SR odporúča prehodnotiť túto skutočnosť. Je zrejmé, že šanca vymôcť pohľadávku je

Graf č. 6:

Vývoj daňových příjmov 2010 – 2016

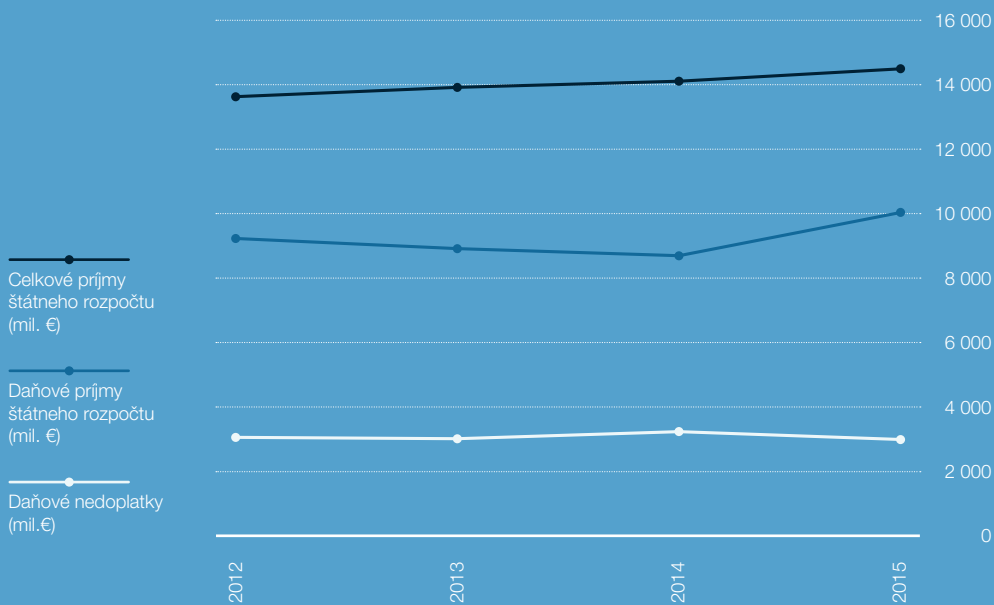
Zdroj: MF SR

Graf č. 7:

Vývoj príjmov ŠR, daňových príjmov a daňových nedoplatkov 2012 – 2015

Zdroj: MF SR, FS SR

tým väčšia, čím skôr ju možno vymáhať, pretože predpoklad existencie postihnuteľného majetku je tým menší, čím staršia je pohľadávka.

V prípade prijatia uvedených opatrení, ktoré vyplývajú z poznatkov kontroly NKÚ SR aj aplikačnej praxe FS SR a Slovenskej konsolidačnej, a. s., by sa umožnila pravidelná objektivizácia portfólia vymožiteľných nedoplatkov, lepšia informovanosť daňových exekútorov, cielenejšia a rýchlejšia exekúcia majetku daňových dlžníkov, ale najmä by sa podporilo dobrovoľné plnenie daňových povinností, čo je najefektívnejší spôsob výberu daní.

Od 1. 1. 2014 bol v rámci konsolidačných opatrení zavedený **inštitút daňovej licencie** pre slovenských podnikateľov, ktorí vykonávajú svoju činnosť ako právnické osoby. Kontrolná akcia **019/2016** mala za cieľ preveriť postup správcu dane v prípade, ak právnické osoby za roky 2014 – 2015 nepodali daňové priznanie napriek tomu, že im túto povinnosť zákon ukladal, tiež to, akým spôsobom sú vymáhané nedoplatky.

Kontrolou sa zistilo, že za kontrolované obdobie 44 429 právnických osôb nepodalo daňové priznanie a finančná správa ich nevyzvala splniť si túto povinnosť. Ak by tieto osoby mali povinnosť zaplatiť minimálnu daň, daňové príjmy by sa zvýšili o 21,3 mil. €. Ďalších 35 069 právnických osôb nepodalo daňové priznanie ani po výzve správcu dane, čo pri minimálnej dani predstavuje sumu 16,8 mil. €.

Z údajov generovaných k 20. 9. 2016 sa kontrolou zistilo, že FS SR eviduje na dani z príjmov právnických osôb za kontrolované obdobie celkom 61 625 daňových nedoplatkov v celkovej výške 147,7 mil. eur. Analýza týchto nedoplatkov ukázala, že minimálna výška nezaplatenej minimálnej dane „daňovej licencie“ zodpovedá 24 206 daňových nedoplatkov v celkovej výške 17,9 mil. eur.

NKÚ SR na základe týchto zistení dospela k nasledovným záverom.

- Aj v prípade zavedenia inštitútu daňovej licencie je zrejmé, že prijatie určitého opatrenia z oblasti správy daní si spravidla vyžaduje zmeny v daňovom informačnom systéme a na tieto zmeny je nevyhnutné pripraviť zamestnancov finančnej správy. Ak správca dane nemá dostatok času na takúto prípravu, nedokáže plnohodnotne splniť svoje povinnosti. Situácia, keď medzi prijatím daňových (nielen) zákonov a nadobudnutím ich účinnosti je minimálna doba, je v SR častá. Poznatky z viacerých krajín EÚ ukazujú, že ich štátna správa má oveľa viac času pripraviť sa na legislatívne zmeny, a tak sú opatrenia účinné spravidla hneď po ich zavedení. Nedostatok času pripraviť informačný systém na správu daňovej licencie bol hlavnou príčinou toho, že finančná správa nedokázala okamžite identifikovať subjekty, ktoré nepodali

priznanie. V dôsledku toho správcovia dane nereagovali na problematiku subjektov okamžite, vzniká riziko, že sa rôznym spôsobom vyhnú povinnosti zaplatiť aspoň minimálnu daň.

- Ďalším konsolidačným inštitútom, ktorý mal zabezpečiť elimináciu daňových únikov, je zavedenie možnosti zániku právnickej osoby bez likvidácie, a to právnym nástupcom (zlúčenie a splnutie). Kontrola ukázala, že tento spôsob zániku je využívaný najmä subjektmi, ktoré už nevykonávajú žiadnu podnikateľskú činnosť, na osobnom účte majú evidované daňové nedoplatky, nekomunikujú so správcom dane, neplnia si svoje povinnosti, nemajú žiaden majetok postihnuteľný exekúciou. Tieto subjekty sa najčastejšie spájajú so subjektmi, pre ktoré už v čase zlúčenia platia tie isté charakteristiky, aké sme už uviedli. Kontrolou bolo zistené, že výzvy na podanie daňového priznania v náhradnej lehote sú tak spravidla bez odozvy a finančná správa má obmedzené možnosti na vymáhanie. V plnej miere to platí aj v prípade daňovej licencie.
- Z mechanizmu platby minimálnej dane a jej umorovania vyplýva, že je dôležité poznať skutočnú výšku tejto daňovej povinnosti, aby bolo možné odhadovať jej dosahy na príjmovú a výdavkovú časť štátneho rozpočtu. NKÚ SR preto podporuje všetky návrhy legislatívnych zmien, ktoré by problém „podvodných“ zánikov obchodných spoločností eliminovali.

Prostriedky fondov EÚ – významný a neopakovateľný zdroj financovania rozvoja SR

Finančné prostriedky z fondov EÚ majú slúžiť na zabezpečenie sociálno-ekonomického rozvoja Slovenska a jeho regiónov, na zvyšovanie sociálnej a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva, zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenských výrobcov, keďže svojím objemom sú značným a neopakovateľným finančným zdrojom rozvoja. Je preto veľmi dôležité, aby použitie európskych prostriedkov bolo v súlade s ich účelom, aby efekty, ktoré sa ich použitím dosiahli, boli udržateľné.

Napriek viacročným skúsenostiam z využívania európskych zdrojov, ich čerpanie je spájané s mnohými problémami a nedostatkami. NKÚ SR sa problematike európskych fondov venuje systematickou kontrolnou činnosťou. Aj keď poslaním NKÚ SR je predovšetkým kontrola ex post, kontrolnou činnosťou v roku 2016 sme chceli zistiť, či sa nedostatky z druhého programového obdobia neopakujú aj v súčasnom programovacom období a včasnými zisteniami upozorniť na nedostatky, čo by mohlo zabrániť budúcim problémom. Nedostatočný počet **vyhlásených výziev tretieho programovacieho obdobia** nám však umožnil realizovať kontrolu len v minimálnom rozsahu, čo nenaplnilo

plánovaný cieľ kontroly. NKÚ SR preto upozornil predsedu vlády SR, že v druhej polovici roku 2016 bola veľká časť predložených žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci vyhlásených výziev a vyzvaní iba v procese administratívnej kontroly a odborného hodnotenia, čoho dôsledkom môže byť riziko prepadnutia prostriedkov EÚ určených Slovensku, a to pre ich nečerpanie. Táto situácia znamená, že z celkového záväzku na roky 2014 – 2020 vo výške 13,99 mld. eur bolo čerpanie ku dňu ukončenia kontroly na úrovni 1,62 %.

K 31. 12. 2016 bolo v rámci všetkých 14 operačných programov **2. programového obdobia** čerpanie na úrovni 97,53 %, čo v hodnotovom vyjadrení predstavovalo viac ako 11,33 mld. eur. Vzhľadom na nedostatočné čerpanie EK uplatnila tzv. dekomitment

– znížila objem finančných prostriedkov o nevyčerpanú čiastku pri troch operačných programoch: Vzdelávanie, Rybné hospodárstvo a INTERACT II, kde výška nedočerpania za roky 2013 – 2016 predstavovala sumu 16,67 mil. eur, z čoho výška nedočerpania OP Vzdelávanie bola vo výške 15,57 mil. eur (2,87 % celkového záväzku).

Problémy s čerpaním dlhodobo vykazovali skoro všetky operačné programy. Napriek veľkej mobilizácii implementácie programov ku koncu termínu oprávnenosti výdavkov (31. 12. 2015) neboli vyčerpané všetky finančné prostriedky. Vzhľadom na proces ukončovania a prípravy záverečného zúčtovania, výška týchto prostriedkov ešte nie je konečná. Stav nedočerpaného zostatku k 31. 12. 2016 bol 287 313 159 eur.

Tabuľka č. 1 Nedočerpaný zostatok¹ programového obdobia 2007 – 2013 k 31. 12. 2016

Potrebné vyčerpať zo ŠF z celkovej alokácie 2007 – 2013	k 31. 12. 2016
ŠF 2007 – 2013	277 141 736 €
OP INTERACT II, OP SR-ČR	7 999 529 €
OP Rybné hospodárstvo	2 171 894 €
SPOLU	287 313 159 €

Zdroj: MF SR

Hlavnou výzvou roku 2016 v oblasti 2. programového obdobia 2007 – 2013 bola príprava kompetentných orgánov na ukončenie programov, ktoré musí byť vykonané do konca marca 2017. Jedným z rizikových prvkov pri záverečnom zúčtovaní programov sú nezrovnalosti – stav ich vymáhania a ich evidencia. Výška nezrovnalostí má negatívny vplyv na čerpanie, a teda aj na verejné financie, keďže sú to výdavky, ktoré na základe pochybení boli vyňaté zo sumy, ktorú žiada MF SR o preplatenie z EK.

Na základe takto identifikovaných rizík sa NKÚ SR kontrolou zamerl na prevenčné mechanizmy, na zamedzenie vzniku nezrovnalostí a účinnosť vymáhania neoprávnene vyplatených čiastok v štyroch vybraných operačných programoch: Životné prostredie, Zamestnanosť a sociálna inklúzia, Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Výskum a vývoj. K 23. decembru 2016², v období 2007 – 2013 presahuje 724 mil. eur. V rámci štyroch operačných programov, ktoré boli predmetom kontroly **044/2016** NKÚ SR, išlo o sumu 214,5 mil. eur.

Tabuľka č. 2 Nezrovnalosti evidované³ do 31. decembra 2015, podľa stavu k 24. februáru 2016

	OP ŽP	OP ZaSI	OP KaHR	OP VaV
Celková alokácia EÚ a ŠR v €	2 141 176 473	1 107 414 000	1 139 117 648	1 422 841 617
Počet evidovaných N	283	3 371	310	777
Počet nevysporiadaných N	102	1 028	96	298
Suma evidovaných N v €	142 820 773	163 429 479	274 335 876	183 522 334
Suma vysporiadaných N v €	20 581 603	16 735 171	6 605 883	56 275 170
Počet, pri ktorých je dlžníkom riadiaci orgán a SORO	102	343	64	198
Suma, pri ktorej je dlžníkom riadiaci orgán a SORO v €	75 991 157	128 740 336	94 642 900	100 328 620

Zdroj: ITMS

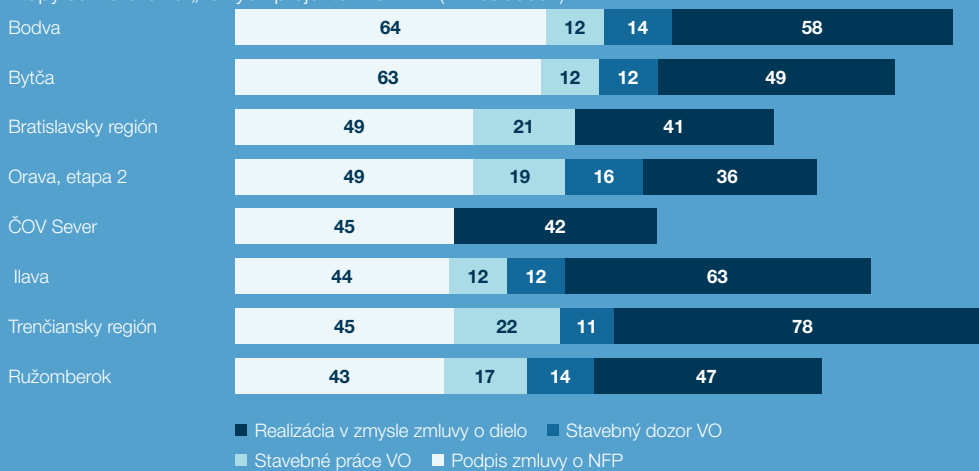
¹ Zdroj MF SR

² Zdroj MF SR

³ Údaje v ITMS zahŕňajú rôzne stavy nezrovnalosti

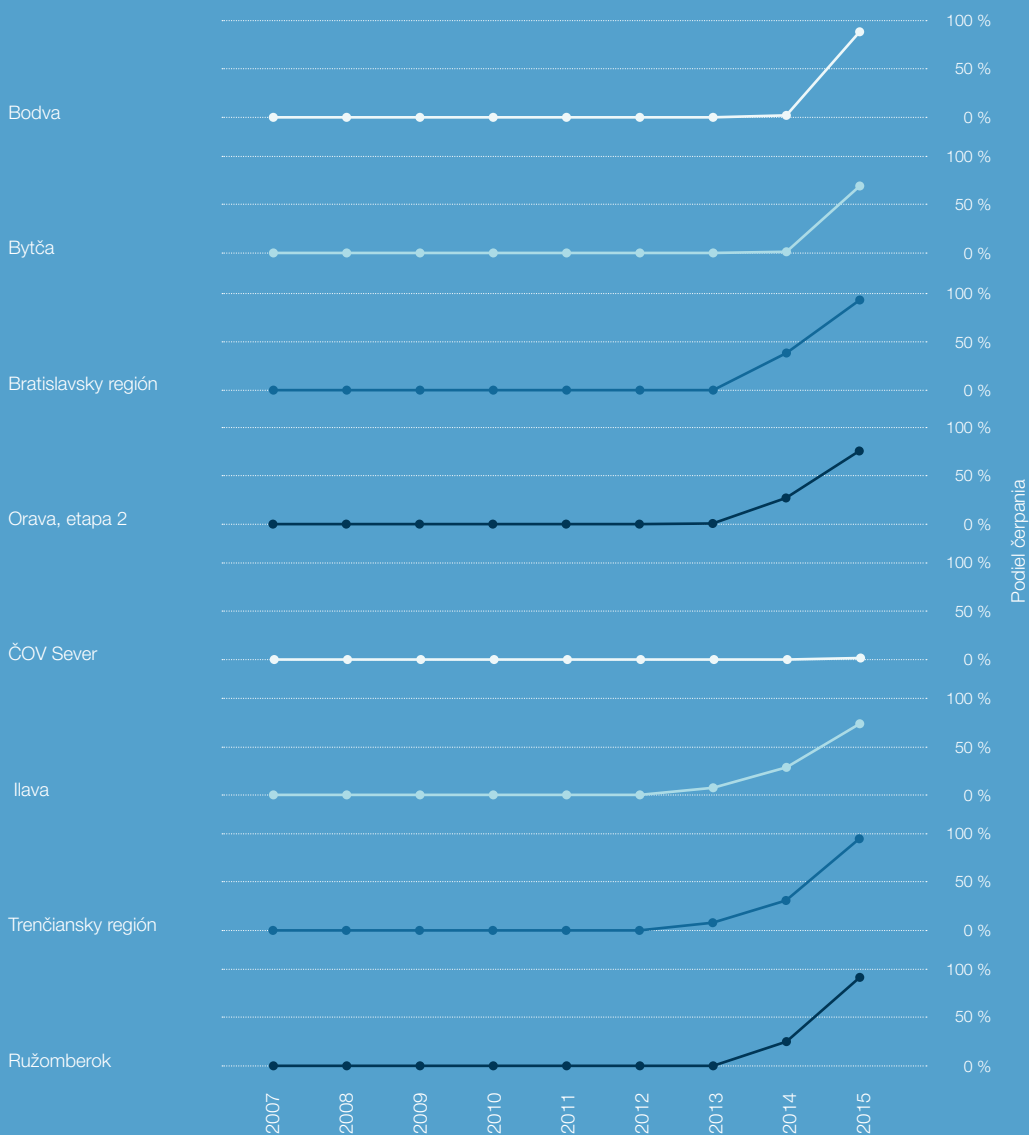
Graf č. 8:

Etapy schvaľovania „veľkých projektov“ OP ŽP (v mesiacoch)

Graf č. 9:

Financovanie „veľkých projektov“ z OP ŽP v programovom období 2007 – 2013

Z údajov tabuľky vyplýva, že takmer 400 mil. eur sú nezrovnalosti riadiacich orgánov a SORO.

NKÚ SR kontrolou zistil, že žiaden RO/SORO samostatne neanalyzoval, príp. nehodnotil vzniknuté nezrovnalosti s ohľadom na ich príčiny podľa povahy a rozsahu a ani nevyhodnotil účinnosť prijatých opatrení na účely zníženia počtu a finančného objemu nezrovnalostí. Existujúce prevenčné mechanizmy boli nastavené a posilnené zväčša ako následok zistení orgánov EÚ alebo auditorských a kontrolných orgánov SR.

V rámci kontroly zavedených prevenčných mechanizmov NKÚ SR zistil finančné riziká, ktoré sú dôsledkom nastavených mechanizmov a implementácie štrukturálnych fondov:

- **celkový negatívny dosah na štátny rozpočet – správcovia kapitol musia kryť tieto zdroje v rámci svojich kapitol**
- **nejednoznačnosť politiky v prístupe úhrad systémových nezrovnalostí (kumulovanie systémových nezrovnalostí od r. 2010)**
- **negatívny finančný dosah pri pozastavených OP v prípade neuhrádzania žiadostí o platby zo strany EK**
- **dodatočné korekcie uplatnené zo strany EK.**

NKÚ SR kontrolou poukázal na to, že proces vyháňania nezrovnalostí je vo výraznej miere ovplyvnený aj činnosťou a dĺžkou konaní tretích strán (súdy, orgány činné v trestnom konaní, ÚVO,...):

- priemerná dĺžka trestných konaní bola na vzorke nezrovnalostí v rozmedzí od 397 dní do 660 dní (najviac OP ŽP a OP ZaSI)
- priemerná dĺžka súdnych konaní bola na vzorke nezrovnalostí v rozmedzí od 218 dní do 499 dní (najviac OP ŽP a OP ZaSI).

Okrem vyššie uvedených rizík druhého programového obdobia, NKÚ SR identifikoval na základe výsledkov kontrolných akcií ďalšie významné riziko, ktorým sú dlhé etapy príprav projektov. Cieľom **KA 065/2015**, bolo na vzorke projektov z operačného programu Životné prostredie, určených na odkanalizovanie a zásobovanie pitnou vodou, zistiť dôvody vzniku takéhoto rizika. Kontrolná akcia preukázala zdĺhavý proces schvaľovania projektu. Časové obdobie od schválenia projektového zámeru do podpísania zmluvy o NFP považuje NKÚ SR za neprimerane dlhé, v mnohých prípadoch dlhšie ako samotná realizácia diela. Dĺžku etáp týchto projektov možno vidieť na priloženom grafe. (Graf č. 8)

Čerpanie finančných zdrojov projektov výrazne ovplyvňuje aj doba konania verejného obstarávania, keď obstaranie stavebného dozoru a stavebných prác trvá minimálne rok a viac. Čerpanie finančných prostriedkov sa potom kumuluje do záverečných období rozpočtového obdobia, čo prináša veľa rizík v čerpaní zdrojov. (Graf č. 9)

Kontrola poukázala na nedôsledné dodržiavanie termínov administratívnej kontroly obstarávania zo strany riadiaceho orgánu, nepravdivosť zasadaní komisií vyhodnocujúcich ponuky, na vysokú fluktuáciu zamestnancov riadiaceho orgánu, ale aj na dĺžku námietkového konania. Procesy obstarávania ovplyvnili aj zistenia z auditov EK, ktorá našla celý rad nedostatkov, takže aj tie predĺžili celý proces tejto etapy. NKÚ SR preto odporučil MŽP i MF SR prijať opatrenia, ktoré by v 3. programovacom období eliminovali vyššie uvedené riziká v čo najväčšej miere.

Tretie programovacie obdobie

Celkový objem finančných prostriedkov EÚ pre SR v **treťom programovom období 2014 – 2020** je 13, 99 mld. €, ktoré sú implementované jedenástimi operačnými programami. Čerpanie bolo k 31. 12. 2016 vo výške 556,58⁴ mil. €, čo predstavuje čerpanie na úrovni 3,98 %. NKÚ SR upozorňuje, že tento objem čerpania je veľmi nízky. Situácia vyžaduje, aby všetky zainteresované a kompetentné inštitúcie zaviedli aktívne podporné mechanizmy, ktoré prispievajú k efektívnejšiemu čerpaniu finančných prostriedkov z aktuálnych programov Únie. Tým by sa predišlo opakovaniu chýb z predchádzajúceho programového obdobia pri čerpaní európskej finančnej pomoci a Slovensko by zdroje určené Slovenskej republike aj skutočne využilo.

Najvyššia úroveň čerpania na celkovom záväzku rokov 2014 – 2020 pre jednotlivé programy bola dosiahnutá v rámci Programu rozvoja vidieka (14,01 %), OP Integrovaná infraštruktúra (8,35 %), OP Ľudské zdroje (5,66 %), OP Technická pomoc (4,23 %), Integrovaný regionálny OP (1,77 %), OP Kvalita životného prostredia (1,28 %), OP Výskum a inovácie (0,95 %) a OP Efektívna verejná správa (0,35 %). OP Rybné hospodárstvo a Programy cezhraničnej spolupráce vykazujú nulové čerpanie.

Z pohľadu dosahovanej miery čerpania⁵ finančných prostriedkov rozpočtu EÚ patrí SR dlhodobo medzi najhoršie čerpajúce členské štáty. (Graf č. 10)

Z pohľadu NKÚ SR je dôležité, aby orgány zodpovedné za implementáciu operačných programov 3. programového obdobia 2014 – 2020 prijali opatrenia na včasné kontrahovanie projektov v rámci operačných programov Partnerskej

⁴ Zdroj MF SR

⁵ Zdroj: Správa o predkladaní priebežných platieb členských krajín Európskej komisii k 31. 12. 2016

dohody, pretože v roku 2016 nie všetky operačné programy mali vyhlásené výzvy/vyzvania na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok. V rámci operačných programov EŠIF (vrátane Programu rozvoja vidieka) bolo celkovo vyhlásených 186 výziev/vyzvaní v sume 9,57 mld. €, čo predstavuje 61,71 % alokácie.

NKÚ SR považuje za najrizikovejšie plnenie pravidiel n+3, ktorého prvý míľnik vo výške 632,05 mil. EUR sa bude prvýkrát odpočítavať k 31. 12. 2017 (finančná alokácia pre rok 2014). Na základe stavu k 31. 12. 2016 je pre jeho splnenie potrebné na úrovni MF SR schváliť výdavky v minimálnej výške 262,13 mil. eur. V rámci Programu rozvoja vidieka bude potrebné do 31. 12. 2017 zaslať EK výdavky v minimálnej výške 52,68 mil. eur. Riziko pri spomalenom čerpaní je aj plnenie výkonnostného rámca. (Graf č. 11)

NKÚ SR v rámci KA 046/2016 skontroloval proces vyhlasovania výziev/vyzvaní, hodnotenie a výber žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci troch orgánov (MPSVR SR, MŽP SR a PPA). Uvedené procesy sú kľúčové pri implementácii operačných programov. Na jednej strane sú základom pre čerpanie fondov, na druhej strane je jeho kvalitné a odborné vykonanie podmienkou na účinnú a efektívnu implementáciu a zmysluplné naplnenie cieľov programov.

Z pohľadu dosahovanej miery⁶ kontrahovania finančných prostriedkov rozpočtu EÚ patrí SR dlhodobo medzi najhoršie členské štáty. (Graf č. 12)

Na základe vykonanej kontroly v subjekte Pôdohospodárska platobná agentúra na vzorke hodnotených Žiadostí o nenávratný finančný príspevok kontrolná skupina NKÚ SR nenadobudla primerané uistenie o tom, že vo fáze odborného hodnotenia bol zabezpečený jednotný, odborný, objektívny a transparentný prístup v súlade s európskymi princípmi. Najviac kontrolou zistených nedostatkov bolo v oblasti procesných nastavení.

Výsledky kontroly ukázali, že absentovali manuály pre hodnotiteľov, neboli organizované žiadne školenia k odbornému hodnoteniu a časť odborných hodnotiteľov bola prijatá do platobnej agentúry pár mesiacov pred vyhlásením jednotlivých výziev, niektorí bez primeraného odborného vzdelania či odbornej praxe, čo vedie k nejednotnému a značne subjektívnemu prístupu hodnotiteľov. Obdobné nedostatky vo fáze výberu odborných hodnotiteľov boli zistené aj na MPSVR SR. NKÚ SR by v tejto súvislosti rád poukázal aj na príklad dobrej praxe v oblasti jednotného, objektívneho hodnotenia a schvaľovania žiadostí o nenávratný finančný príspevok, ako aj na transparentný výber odborných hodnotiteľov, ktoré bolo preukázané kontrolou na MŽP SR.

NKÚ SR v minulom roku vykonal kontrolu vlastných výdavkov MF SR, ktoré vznikli v rámci čerpania finančných prostriedkov z OP TP v rámci kontroly 047/2016, v celkovej sume 8 016 213,15 eur. NKÚ SR na základe kontroly zistil nedostatky v prípade troch projektov, a to v oblasti verejného obstarávania. V prípade troch projektov NKÚ SR získal primerané uistenie o tom, že vykázané výdavky zodpovedajú účtovným záznamom a podkladovým dokumentom, že boli splnené stanovené podmienky a že výdavky, ktoré vykazuje prijímateľ, sú v súlade s predpismi a pravidlami Spoločenstva.

NKÚ SR na základe výsledkov svojej kontrolnej činnosti dospel k záveru, že medzi najvýznamnejšie riziká 2. a 3. programového obdobia patria:

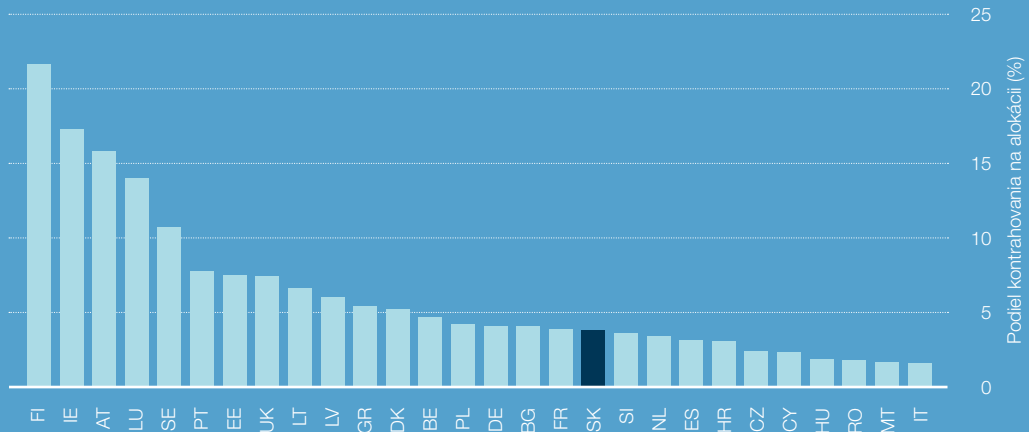
- **nezrovnalosti**
- **výzvy a vyzvania – nedostatočný systém vyhlasovania a riadenia**
- **nedostatočný proces hodnotenia a výberu žiadostí o nenávratný finančný príspevok**
- **kritériá hodnotenia a výberu projektov nezohľadňujú kvalitu projektu a zásady riadneho finančného hospodárenia, t. j. zásady hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti**
- **ukončovanie pomoci 2. programového obdobia**
- **nedočerpanie záväzku rokov 2014 a 2015 z 3. programového obdobia**
- **verejné obstarávanie ako celok má výrazný vplyv na implementáciu operačných programov, vznik nezrovnalostí, a teda aj na vývoj čerpania**
- **nedosahovanie cieľov a výsledkov programov a projektov (výkonnostný rámec)**
- **riziko vzniku neoprávnených výdavkov; na konci programového obdobia bol kladený dôraz skôr na dočerpanie finančných prostriedkov a nie na aspekty hospodárnosti, účinnosti a efektívnosti.**

NKÚ SR preveril KA 042/2016 prostriedky Švajčiarskeho finančného mechanizmu, ktoré sú ďalším vonkajším finančným zdrojom finančných prostriedkov. NKÚ SR vykonáva v zmysle Rámcovej dohody funkciu orgánu pre audit Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce.

Švajčiarska konfederácia sa zaviazala poskytnúť SR príspevok vo výške 66,866 miliónov CHF, a to na päťročné obdobie záväzku a desaťročné obdobie vyplácania. Plynutie doby finančnej

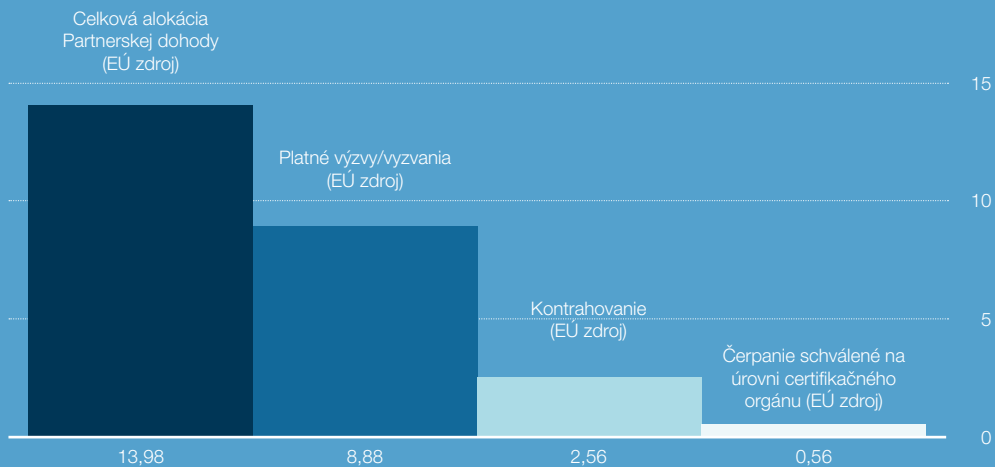
⁶ Zdroj: Správa Komisie, Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru 20. 12. 2016.

Graf č. 10:
Čerpanie v rámci členských krajín EÚ

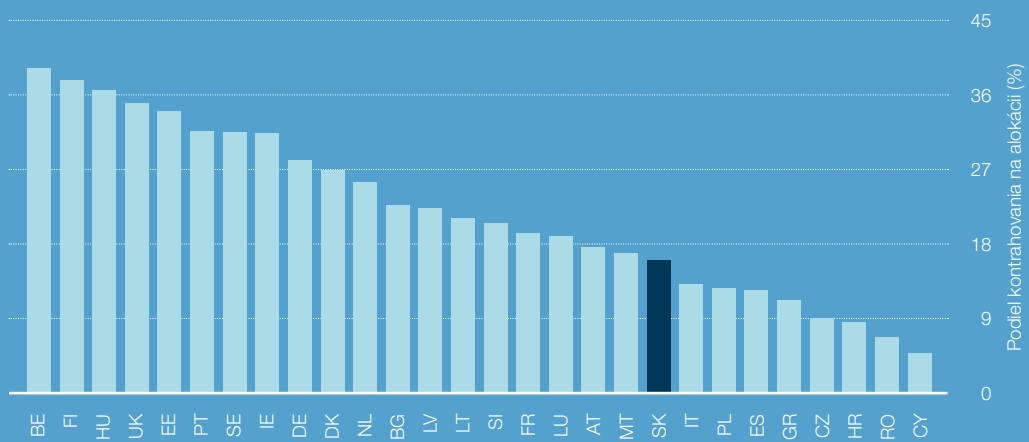

Graf č. 11:
Stav čerpania Partnerskej dohody (mld. eur)

Zdroj: ITMS 2014+ (export 1. 1. 2017, kontrahovanie export 13. 1. 2017) , MF SR, RO PRV

Graf č. 12:
Kontrahovanie v rámci členských krajín EÚ

podpory nastalo 14. júna 2007 a bude trvať do 13. júna 2017. Dynamika implementácie programu sa v roku 2015 v porovnaní s rokom 2014 reálne zvýšila, väčšina projektov je zrealizovaná, ich výsledky sú overiteľné. Rovnako ako v prípade projektov podporených zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, aj v prípade projektov ŠFM má časová náročnosť procesu verejného obstarávania výrazný vplyv na implementáciu projektov, a teda aj na vývoj čerpania.

NKÚ SR nadobudol primerané uistenie o správnosti pravidiel a postupov implementácie ŠFM a pozitívne hodnotil napĺňanie plánovaných ukazovateľov u viacerých prijímateľov. Implementáciu tohto programu NKÚ SR vníma ako príklad „dobrej praxe“ efektívnosti riadenia a účinného využitia finančných prostriedkov. Ak by si tento príklad dobrej praxe osvojili aj operačné programy, problémy s čerpaním zdrojov či s veľkým počtom nezrovnalostí by boli zaručene menšie.

NKÚ SR vníma implementáciu štrukturálnych a investičných fondov EÚ nielen ako finančné prostriedky a ich čerpanie, ale aj ako neopakovateľný finančný nástroj štátu. Vzhľadom k masívnemu a širokospektrálnemu financovaniu politik štátu štrukturálnymi fondmi, je nevyhnutné nielen ich hospodárne a efektívne spravovanie, ale najmä ich účinná implementácia a plnenie stanovených cieľov. V opačnom prípade zostane tento nástroj využitý len čiastočne, a zlyhanie štátu, ako hlavného garanta efektívneho, účelného a hospodárneho využitia zdrojov, je nielen v ekonomickej, ale predovšetkým v oblasti morálnej, keď sa hazarduje s dôverou občanov v štát a jeho orgány a organizácie, že dokážu transparentne, bez podozrení z korupcie využiť neopakovateľnú príležitosť rozvoja prospešného pre väčšinu občanov tohto štátu.

Významné investičné projekty a programy – nedostatočne využité príležitosti sociálno-ekonomického rozvoja

NKÚ SR sa vo svojej kontrolnej činnosti dlhodobo venuje významným investičným projektom a rôznym programom, do ktorých smerujú značné objemy verejných zdrojov a ktoré slúžia na napĺňanie cieľov verejných politik. Z poznatkov uskutočnených kontrol možno vyvodiť závery, že pri vynakladaní prostriedkov na rôzne programy a projekty dochádza k systémovým zlyhaniam, ktoré zapríčiňujú, že prostriedky sú vynakladané bez preukázanej účelnosti, hospodárnosti a efektívnosti. Hlavné príčiny vidíme najmä:

- **v absencii záväzných koncepcií a stratégií v rôznych významných oblastiach činnosti štátu**

- **v častých zmenách prijatých koncepcií a stratégií**
- **v nedostatočnej identifikácii potrieb, zdrojov a priorit**
- **v nesprávnom stanovení cieľov a v monitoringu ich plnenia**
- **v nedostatkoch v koordinácii, riadení a vyhodnocovaní výsledkov a prínosov projektov a programov**
- **v neúčinných systémoch vnútornej kontroly**
- **v porušovaní pravidiel verejného obstarávania.**

Projekty dopravnej infraštruktúry

Projekty z oblasti dopravy patria k projektom s vysokou mierou spoločenskej a finančnej významnosti. Preto je veľmi dôležité, aby MDVRR SR neopakovalo nedostatky, na ktoré už bolo v správach NKÚ SR poukázané – časté zmeny koncepčných a strategických zámerov, predlžovanie termínov výstavby, nedostatočná príprava projektov, absencia plánov údržby a pod., čo vytvára predpoklady pre dodatočné náklady. V roku 2016 vykonal NKÚ SR kontrolné akcie na významných projektoch z oblasti dopravy, a to: Výstavba obchvatu Bratislavy D4/R7 (KA 003/2016) a Križovatka Triblavina KA 051/2016.

Projekt obchvatu Bratislavy sa má realizovať ako verejno-súkromný projekt (PPP projekt) za 1,9 mld eur a jeho dĺžka je 59 km. Subjektom kontroly je MDVRR SR, ktoré je iniciátorom a zadávateľom projektu; zároveň je účastníkom celého procesu prípravy a realizácie PPP projektu vo všetkých jeho fázach. Riadiaca funkcia ministerstva je teda nezastupiteľná a vyžaduje si vysokú úroveň projektového manažmentu vo všetkých fázach projektu. Závery kontroly však dokumentujú nedostatky v oblasti riadenia projektu, ktoré môžu mať vplyv na výsledný efekt projektu. Podcenená bola príprava vlastného postupu pri PPP projekte, nedostatky boli identifikované pri zmluve o poskytovaní komplexného poradenstva. Vypracovanie iba dvoch variantov riešenia dopravnej situácie (nulový a realizačný) nemožno považovať za dostatočné. NKÚ SR vo svojich záveroch upozornilo, že hoci výstavba obchvatu pomôže k odľahčeniu dopravy na komunikáciách v širšom okolí hlavného mesta, odkloní tranzitnú dopravu z exponovaných úsekov diaľnice, dopravné problémy na území a v okolí hlavného mesta SR nevyrieši, takže budú potrebné ďalšie investície, ktorých finančné krytie bude v budúcnosti veľmi zložitá. V záujme toho, aby sa tieto nedostatky neopakovali, NKÚ SR odporučil ministerstvu spracovať interný dokument upravujúci postupy, termíny a zodpovednosť pri príprave a realizácii PPP projektov, ktorý

by vychádzal z materiálov schválených vládou SR a aktualizovaných metodických dokumentov MF SR. Toto odporúčenie je smerované aj širšie – interný dokument prípravy a realizácie PPP projektu by mal mať spracovaný každý subjekt štátnej správy v prípade rozhodnutí o PPP projekte, a to významný predpoklad kvalitného projektového riadenia. V súvislosti s touto kontrolou NKÚ SR upozorňuje, že z pohľadu princípu „hodnoty za peniaze“ je nutné podrobne vyhodnocovať veľké investície v rezorte dopravy s cieľom dosiahnuť najvyšší možný prínos pre spoločnosť. Za dôležité tiež považuje to, aby existoval regulačný mechanizmus pri schvaľovaní PPP projektov (nielen v sektore dopravy), ktorý zabezpečí udržateľnosť verejných financií tak, aby neboli ohrozené vlastné investičné aktivity štátu. Závazky štátu z PPP projektov musia byť každoročne rozpočtované po dobu desiatok rokov a ich výška nie je zanedbateľná. Len v prípade D4/R7 predstavuje záväzok štátu 52,8 mil. eur ročne po dobu 30 rokov.

Pri projekte križovatky Triblavina sa kontrola zamerala na prípravu a financovanie rekonštrukcie diaľnice D1 Bratislava – Trnava a na stavbu križovatky Triblavina. Preverené boli dve oblasti – strategický prístup pri plánovaní a súlad objednaných a prevzatých vybraných služieb. Kontrolou plnenia úloh vyplývajúcich pre NDS z vládnych strategických plánov rozvoja dopravnej infraštruktúry SR bolo zistené, že plánované ukazovatele týkajúce sa prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest v rokoch 2010 až 2015 neboli opätovne dosiahnuté. Preverením plnenia finančného harmonogramu stavebných prác na stavbe diaľnice D1 Bratislava – Trnava, križovatka Triblavina, bolo zistené značné meškanie oproti plánu. Ku 31. 12. 2016 predstavovali skutočne realizované práce sumu cca 3,7 mil. eur oproti plánovaným 14,7 mil. eur. Existuje reálne riziko nutnosti ďalších úprav harmonogramu stavebných prác a následného nedodržania plánovaného termínu ukončenia stavby do 13. 5. 2017. Oneskorenie bolo spôsobené najmä podcenením časovej náročnosti procesu prípravy a priebehu verejného obstarávania.

Kontrola sa zamerala aj na súlad objednanej a prevzatej projektovej dokumentácie s platnými technickými podmienkami a technickými normami, ako aj s platnými územnými plánmi dotknutých obcí a Bratislavského samosprávneho kraja. Kontrola, okrem iného, zistila:

- zmena koncepcie rozšírenia diaľnice D1 zo 6-pruhu (+ kolektory) na 8-pruh nebola v čase výkonu kontroly v súlade s bodom 8.16.1 záväznej časti platného Územného plánu BSK, vo veci rozporu nebolo začaté konanie na MDVRR SR;
- preverená projektová dokumentácia vo všeobecnosti neobsahovala výsledky podrobnej analýzy dopravných prieskumov;

- nástroje dopravného plánovania boli použité iba v dvoch dokumentáciách, v ostatných projektových dokumentáciách nástroje dopravného plánovania použité neboli;
- chronologicky posledná štúdia, z roku 2015 (aj všetky predchádzajúce), vychádzala len z počtov dopravnej prognózy cez koeficienty, ktoré neboli dokladované výkonom dopravného prieskumu.

NKÚ SR odporučil NDS, aby vyžadovala od zhotoviteľov vypracovanie technických štúdií a projektových dokumentácií podľa platných technických noriem STN a technických podmienok. V tejto súvislosti odporučil zaradiť do objednávok alebo opisov predmetu zákazky pri verejnom obstarávaní podrobný opis technického zadania:

- na analýzu územnoplánovacích podkladov s konkrétnymi výstupmi,
- na činnosti dopravného inžinierstva,
- na dopravné plánovanie s definovanými tabuľkovými a grafickými výstupmi.

Ďalej úrad odporučil prijať opatrenia, ktoré budú viesť k zníženiu rizík a k optimalizácii procesov plánovania a prípravy investičnej výstavby (vrátane veľkých opráv spravovanej dopravnej infraštruktúry) s ohľadom na kvalitu vykonaných dopravno-inžinierskych a dopravno-plánovacích činností.

Predmetom kontroly NKÚ SR nie je len problematika diaľničnej siete, ale aj iné prvky cestnej infraštruktúry. V roku 2014 bola vykonaná kontrola týkajúca sa činnosti Slovenskej správy ciest v oblasti správy ciest I. triedy, ktorá identifikovala množstvo závažných systémových problémov a odporučila MDVRR SR prijať celý rad opatrení. NKÚ SR kontrolou **002/2016** s časovým odstupom preveril plnenie a účinnosť prijatých opatrení stanovených na základe kontrolných akcií vykonaných v oblasti cestnej dopravy v roku 2014. Výsledkom sú zistenia, ktoré opätovne poukazujú na neriešenie závažných problémov a ktoré nepriaznivo vplyvajú na činnosť SSC, zvyšujú nároky na verejné zdroje a negatívne ovplyvňujú život občanov.

NKÚ SR už v roku 2014, na základe výsledkov kontroly, odporučilo MDVRR SR urýchlene predložiť na schválenie vláde SR strategický dokument – Program opráv a údržbu ciest I. triedy na roky 2013 – 2017, ktorý bol predložený na rokovanie vlády v decembri 2012. Je zarádzajúce, že vláda takýto závažný dokument za 5 rokov neschválila. Je zrejme, že bez tohto zásadného dokumentu je zložitá hospodárne a efektívne realizovať systematickú správu a údržbu ciest I. triedy. Uvedený nedostatok ovplyvňuje aj úroveň finančného zabezpečenia úloh SSC, čo sa odzrkadľuje na stave ciest I. triedy

v správe SSC, ktorý možno považovať za kritický. Toto konštatovanie dokumentujú výsledky zhodnotenia technického stavu ciest I. triedy samotnou SSC za rok 2015, ktoré preukázali, že

- z celkovej dĺžky ciest I. triedy v správe SSC v dĺžke 3 223 km je cca 45 % v nevyhovujúcom a havarijnom stave a že rozpočet nákladov na bežné opravy a údržbu ciest I. triedy je naďalej poddimenzovaný,
- cca 17 % mostov je v zlom technickom a havarijnom stave.

Na kritickú situáciu v činnosti SSC poukázal NKÚ SR aj vo svojom stanovisku k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2017. Rozpočet tejto organizácie je sústavne poddimenzovaný – rozpočet bežných výdavkov na financovanie údržby a opráv ciest I. triedy je na rok 2017 navrhnutý hlboko pod optimálnu hodnotu, ktorá je cca 62 mil. eur ročne, a neumožňuje financovať cyklické opravy vozoviek v požadovanom rozsahu. Výsledkom tejto situácie je fakt, že stav ciest I. triedy sa každoročne zhoršuje.

NKÚ SR naďalej zastáva stanovisko, že bez existencie schváleného základného strategického dokumentu, ktorý určuje stratégiu správy ciest, a bez zastavenia dlhodobého trendu finančného poddimenzovania rozpočtu SSC, nie je možné situáciu riešiť zásadným spôsobom. Cesty I. triedy v súčasnosti znášajú viac ako 50 % dopravnej záťaže pozemných komunikácií na Slovensku. Dlhodobým riešením situácie je ohrozená funkčnosť dopravnej siete SR. Kritický stav veľkej časti úsekov ciest I. triedy má negatívny dosah na ekonomický rozvoj regiónov, ako aj dosah na zníženie kvality života občanov.

NKÚ SR bude naďalej sledovať túto problematiku prostredníctvom svojich kontrolných akcií, počas ktorých sa bude zaujímať o to, ako štát plánuje riešiť nielen problematiku ciest I. triedy, ale aj II. a III. triedy, ktorých stav je v mnohých prípadoch kritický. Kritický je aj stav mostov, mostných konštrukcií. Ich havarijná situácia veľmi komplikuje dopravnú situáciu v regiónoch, zvyšuje náklady občanov a firiem na prepravu, či dopravu do zamestnania. Táto téma bude tiež predmetom porovnávania rôznych ukazovateľov v rámci kontrolných aktivít najvyšších kontrolných inštitúcií krajín V4+2, na čom sa dohodli ich predstavitelia v roku 2016.

Priemyselné parky – nástroj rozvoja regiónov

Cieľom budovania priemyselných parkov bolo vytvorenie priaznivých podmienok pre podnikateľské aktivity v regiónoch a zatraktívnenie regiónov pre vstup investorov na účely zlepšenia ekonomickej situácie regiónu a zvýšenia zamestnanosti. Poskytovateľom pomoci, ako aj riadiacim orgánom so

zodpovednosťou za riadenie a implementáciu operačného programu v rámci programového obdobia 2004 – 2006 a programového obdobia 2007 – 2013 bolo MH SR. SIEA, ako implementačná agentúra MH SR, zabezpečovala implementáciu výziev, v rámci ktorých mohli mestá a obce prostredníctvom štrukturálnych fondov získať podporu na vybudovanie priemyselných parkov.

NKÚ SR sa kontrolnou akciou **015/2016** zameľoval na účinnosť realizovaných investícií, ktoré boli v objeme 110 705 265,01 € financované zo zdrojov EÚ a národného spolufinancovania v období 2004 – 2006 (OP Priemysel a služby) a 2007 – 2013 (Konkurencieschopnosť a hospodársky rast). Aj v prípade tohto programu boli zistené nedostatky, ktoré znižujú účelnosť a efektívnosť verejných prostriedkov.

- Z celkového počtu 24 priemyselných parkov nedošlo k naplneniu merateľného ukazovateľa počtu novovytvorených pracovných miest v 19-ich prípadoch a k obsadenosti priemyselného parku v 17-ich prípadoch.
- Pri projektoch priemyselných parkov, podporených v rámci OP KaHR, bol k termínu 31. 12. 2015 merateľný ukazovateľ počtu novovytvorených pracovných miest naplnený na 29,05 %, plocha areálu bola obsadená na 55,59 %.
- V rámci OP PS bol k tomu istému termínu merateľný ukazovateľ počtu novovytvorených pracovných miest naplnený na 86,92 %, plocha areálu bola obsadená na 60,38 %; v porovnaní s plánovanými hodnotami.
- V súvislosti s monitorovaním plnenia merateľných ukazovateľov NKÚ SR zistil, že kontrolný mechanizmus na overovanie počtu novovytvorených pracovných miest nezabezpečuje pre SIEA dostatočné uistenie o správnosti vykázania počtu tohto merateľného ukazovateľa.
- Kontrola poukazuje na príčiny, ktoré v značnej miere ovplyvňujú neplnenie merateľných ukazovateľov. Jednou zo závažných príčin bola zdĺhavosť procesu pridelovania prostriedkov.
- Kontrolou postupu pridelovania NFP bola zistená nedôslednosť a neprofesionálne konanie hodnotiacej komisie a agentúry SARIO. Príkladom je mesto Lučenec, ktoré v dôsledku takéhoto konania prišlo o možnosť budovať priemyselný park a tým prispieť k znižovaniu nezamestnanosti tohto regiónu.

Aktívna politika trhu práce

Nezamestnanosť patrí k dlhodobým problémom Slovenska, a to aj napriek tomu, že v poslednom období miera nezamestnanosti klesla.

Výrazné rozdiely vykazujú jednotlivé regióny krajiny a v štruktúre nezamestnaných má stále významný podiel dlhodobá nezamestnanosť, alebo nezamestnanosť osôb pred dôchodkovým vekom, najmä žien. Značné problémy zamestnať sa majú ľudia so zmenenou pracovnou schopnosťou, vyplývajúcou z ich zdravotného stavu a zdravotného poškodenia. NKÚ SR v roku 2015 spustil **KA 007/2015** – Podpora zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti v rokoch 2012 – 2014, ktorého cieľom bolo zhodnotiť systém aktívnej politiky práce, ktorá má vytvárať podmienky pre zvýšenie zamestnanosti populácie s dôrazom na zamestnanosť uchádzačov o prácu so zmenenou pracovnou schopnosťou.

nezamestnaných osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou tvoril podiel mierne nad úrovňou 3%. (Graf č. 13)

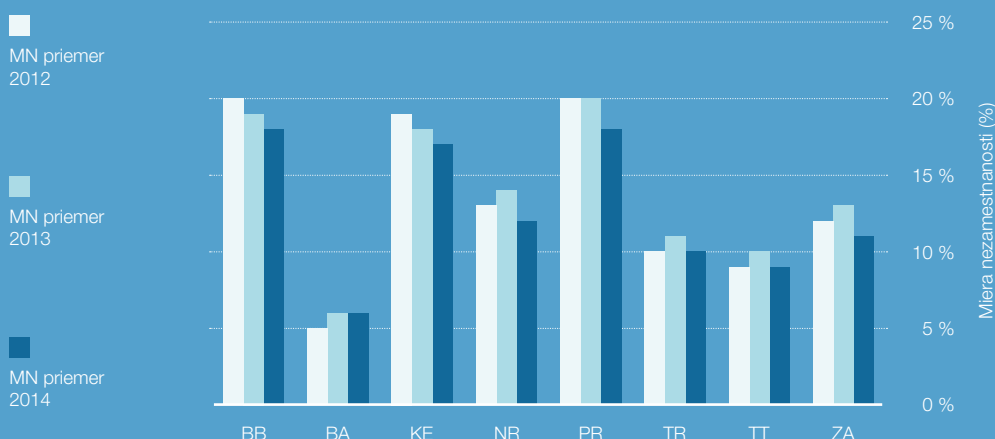
Dôvodom záujmu NKÚ SR o túto problematiku bol fakt, že na vytváranie podmienok na zvyšovanie zamestnanosti s dôrazom na rôzne skupiny znevýhodnených uchádzačov o prácu bolo v rokoch 2014 – 2015 vyčlenených v rozpočte MPSVaR SR viac ako 4,3 mld. eur. Na opatrenia aktívnej politiky trhu práce, ktoré poskytovali Úrady práce, bolo v sledovanom období vynaložených cca 387 mil. €, čo však bolo o cca o 66 mil. € menej, ako sa predpokladalo v Národnom programe reforiem SR 2013. (Graf 14)

Priemerná miera nezamestnanosti bola v kontrolovanom období takmer 15%, a podiel

Podpora zamestnávania osôb so zdravotným postihnutím tvorí v EÚ približne 12% výdavkov

Graf č. 13:

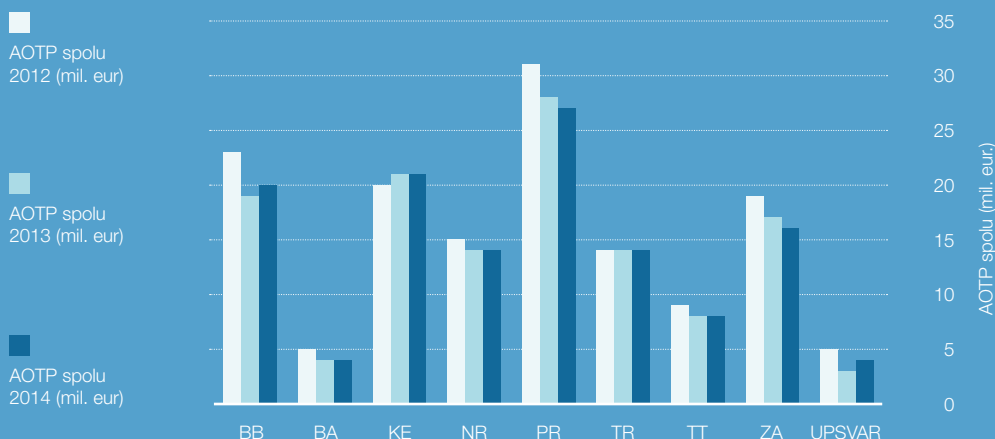
Vývoj priemernej miery nezamestnanosti v jednotlivých krajoch
Zdroj: ÚPSVR SR

Graf č. 14:

Prehľad výdavkov na AOTP podľa krajov

Zdroj: ÚPSVR SR

Graf č. 15:

Plnenie zodpovednosti príslušných ministerstiev za odstraňovanie EZ – finančné prostriedky poskytnuté v rámci OP ŽP a počty sanácií vykonaných v rokoch 2010 – 2015

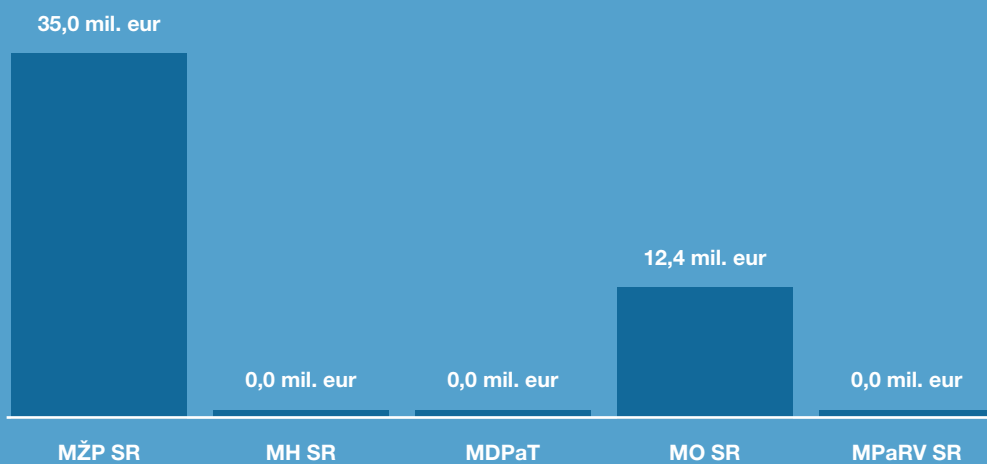
I. rad: 19 sanovaných lokalít určených na sanáciu uzneseniami vlády. Z toho MŽP SR (13) a MO SR (6)

13 sanovaných lokalít	0	0	6	0
MŽP SR	MH SR	MDPaT	MO SR	MPaRV SR

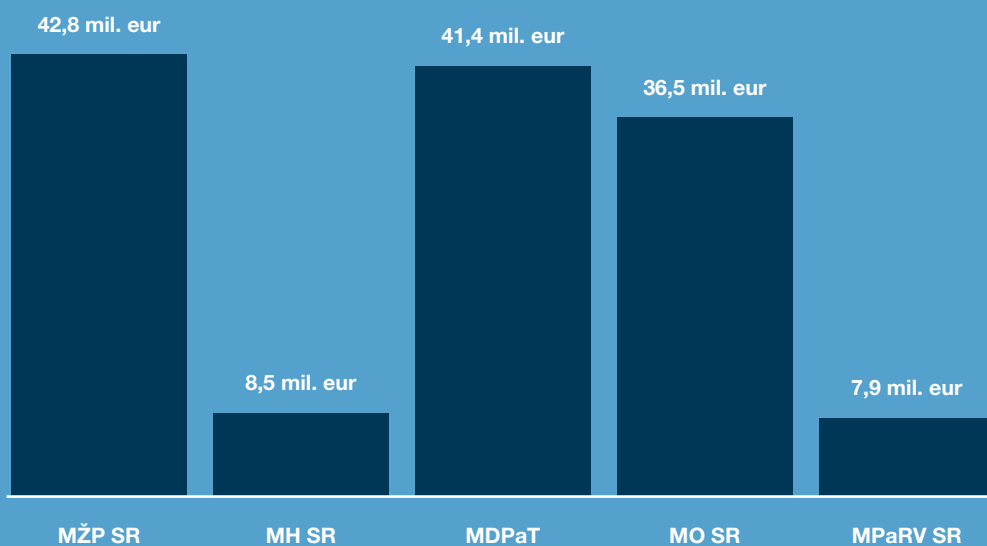
II. rad: 64 odporúčaných lokalít na prioritné riešenie ministerstvami. Z toho MŽP SR (17), MH SR (7), MDPaT SR (19), MO SR (15), MP SR (6)

17 odporúčaných lokalít	7 lokalít	19 lokalít	15 lokalít	6 lokalít
MŽP SR	MH SR	MDPaT	MO SR	MPaRV SR

III. rad: Suma fin. prostriedkov použitých na sanácie zo strany MŽP SR a MO SR spolu v hodnote 47,4 mil. eur

IV. rad: Suma fin. prostriedkov plánovaných na celkové riešenie problematiky EZ vybranými ministerstvami - 137,0 mil. eur

na nástroje aktívnej politiky trhu práce. Slovensko vynakladá na túto podporu približne 8,1 %, čo je takmer o 4 % menej.

Jednou z podporovaných možností zamestnať takýchto uchádzačov sú chránené dielne alebo chránené pracoviská. V priebehu rokov 2012 – 2014 bolo novovytvorených 4 225 pracovných miest na týchto pracoviskách, pričom boli značné rozdiely medzi jednotlivými rokmi. Kým v roku 2012 bolo vytvorených 2 118 nových pracovných miest, v roku 2014 už iba 288. Dôvodom tohto poklesu bola legislatívna zmena, ktorou sa výrazným spôsobom zmenili podmienky poskytovania oprávnených výdavkov, a opatrenia na podporu chránených dielní a pracovísk sa tak bez ďalších motivačných stimulov stali pre podnikateľov málo zaujímavé.

Problémom účelnosti tohto opatrenia sa javí fakt, že mnoho novovytvorených pracovných miest bolo za sledované obdobie viackrát obsadené, t. j. neboli pre uchádzačov o zamestnanie dlhodobou perspektívou. Zo 6 593 takto zamestnaných, na novovytvorených miestach, sa až 2 850 osôb, t. j. 43 %, do 24 mesiacov, čo je doba povinnej doby zamestnávania, vrátilo do evidencie nezamestnaných. Na udržanie už existujúcich pracovných miest a na vytvorenie nových v chránených dielnach a pracoviskách bolo vynaložených priemerne ročne 37 mil. €, t. j. cca 111 mil. €. Za tri roky tak v priemere bolo na 1 novovytvorené miesto vynaložených približne 26 tis. €.

Kontrolná skupina overovala tieto celoslovenské údaje na vybranej vzorke 91 chránených dielní. Na základe uzatvorených dohôd bolo vytvorených 351 pracovných miest pre osoby so zdravotným postihnutím. Oprávnené náklady, čerpané na tieto pracoviská, boli vo výške 5 335 009 eur, t. j. v priemere 15 200 €, čo bola hodnota výrazne pod celoslovenským priemerom. Po skončení povinnej doby zamestnávania bolo zrušených 141 pracovných miest, čo predstavovalo približne 40 %.

Kontrola preukázala, že podpora zamestnania osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou prostredníctvom poskytovania finančného príspevku za tých podmienok, ako boli v kontrolovanom období nastavené, nie je účinná, t. j. podmienky neposkytujú záruku dlhodobejšieho zamestnania. V jednotlivých dohodách o poskytnutí finančného príspevku nebol zakomponovaný žiaden motivačný prvok pre zamestnávateľov, ktorý by ich motivoval vytvorenie miesta udržať dlhšie než povinnú dobu, najmä vtedy, ak ide o novovytvorené chránené dielne alebo pracoviská, ktoré len začínajú s podnikateľskou činnosťou.

Kontrolou bolo preukázané, že zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím len počas

poskytovania podpory nemožno považovať za dostatočnú politiku zamestnávania. Preto NKÚ SR odporučil MPSVaR SR uskutočniť legislatívne zmeny zákona o službách zamestnanosti tak, aby zamestnávanie znevýhodnených spoluobčanov bolo dlhodobé a udržateľné.

Environmentálna politika

Riešenie environmentálnych záťaží je oblasť s výrazným vplyvom na životné prostredie ako aj na zdravie obyvateľstva. Z pohľadu zdrojov je štátny program financovaný z prostriedkov EÚ a národného spolufinancovania. NKÚ SR skontroloval v rámci kontroly **013/2016** plnenie programových opatrení Štátneho programu sanácií environmentálnych záťaží (2010 – 2015), ktorý bol vypracovaný ako strategický dokument pre systematické odstraňovanie environmentálnych záťaží v SR a schválený uznesením vlády SR dňa 3. marca 2010. Odstraňovanie environmentálnych záťaží je finančne náročný proces. Opatrenia štátneho programu v rokoch 2010 – 2015 boli financované vo výške takmer 145 mil. €; pre roky 2016 – 2021 sa predpokladá použitie prostriedkov európskych a vlastných zdrojov vo výške 237,6 mil. €.

Úlohy vyplývajúce zo štátneho programu sanácie si nespĺnili tri ministerstvá, a to MH SR, MD-VRR SR a MPRV SR, keď počas obdobia 2010 – 2015 nevyvalovali na odstránenie environmentálnych záťaží vo svojej pôsobnosti žiadne finančné prostriedky ani neuskutočnili žiadne aktivity, napriek tomu, že stratégiou boli takéto úlohy ministerstvám uložené. NKÚ SR upozorňuje, že vláda SR nevyvodila z takéhoto postoja orgánov štátnej správy žiadne dôsledky a pre obdobie rokov 2016 – 2021 im opäť uložila úlohy v nezmenenej podobe. (Graf č. 15)

Z výsledkov kontroly jednoznačne vyplýva nízka efektívnosť pri odstraňovaní environmentálnych záťaží a napĺňania požadovaných cieľov, čo bolo spôsobené najmä nedostatočným strategickým riadením a koordinovaním jednotlivých ministerstiev zodpovedných za ich odstránenie. Z celkového počtu 64 lokalít odporúčaných na sanáciu boli sanácie vykonané len v 19 lokalitách.

Aj v tomto prípade výsledky kontroly poukazujú na nízku efektívnosť vnútorného kontrolného systému MŽP SR, ktoré je gestorom tohto štátneho programu. Ministerstvo vykonalo za dané obdobie 43 kontrol na miestach odstraňovania záťaží. Väčšina kontrol bola zameraná výlučne na kontrolu nákladov na mzdy, cestovné náhrady, spotrebu pohonných hmôt, propagáciu a pod. Cieľom žiadnej z vykonaných aktivít vnútornej kontroly nebolo overiť účinnosť a efektívnosť vynaložených finančných prostriedkov, čo by pri takomto programe malo byť prvoradé.

Modernizácia verejnej správy

Efektívna verejná správa je jednou z rozhodujúcich podmienok rozvoja SR. NKÚ SR sa dlhodobo zaujíma o to, s akými výsledkami sa darí budovať efektívnu verejnú správu, ktorej hlavným poslaním je zabezpečiť efektívny spôsob výkonu správy vecí verejných. V tomto procese má svoje nezaštupiteľné miesto elektronická podpora procesov v rôznych organizáciách verejnej správy. V roku 2016 ukončil NKÚ SR dve akcie zamerané na to, či a ako zdroje vynaložené na elektronickú podporu plnia svoj účel.

NKÚ SR vykonal v roku 2016 mimoriadnu kontrolnú akciu **053/2016**, ktorej cieľom bolo preveriť zavedenie a využívanie elektronického monitoringu odsúdených a obvinených osôb 2012 – 2016. Hlavné dôvody:

- absencia elektronických služieb pre oblasť bezpečnosti obyvateľstva
- veľmi nízka miera udeľovania alternatívnych trestov
- dlhodobá nedostatočná kapacita väzenia v podmienkach SR.

Projekt bol nasadený do ostrej prevádzky 1. 1. 2016. Aj v prípade tohto projektu kontrolná akcia preukázala značné nedostatky, najmä vo fáze prípravy.

- **Zákazka na vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti ESMO bola realizovaná formou prieskumu trhu s výzvou na predloženie ponuky;**
- **napriek tomu, že štúdia uskutočniteľnosti je závažný dokument, od výsledkov ktorého závisí ako efektívne, hospodárne a účelne budú prostriedky vynaložené, aká bude ich návratnosť, uchádzač nemusel preukázať skúsenosti s obdobnou prácou, postačil doklad o oprávnení podnikat' v danej oblasti;**
- **doba na vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti bola neprimerane krátka – dva týždne;**
- **tieto skutočnosti sa výrazne prejavili na kvalite spracovanej štúdie; jej podstatná časť – cost-benefit analýza, bola spracovaná nedostatočne, nezrozumiteľne;**
- **projektové riadenie projektu bolo na veľmi nízkej úrovni, chýbala projektová dokumentácia, ktorá by poukazovala na riziká projektu, ich hodnotenie a elimináciu.**

Finančná čiastka na tento národný projekt bola v maximálnej výške 26 945 900 €, čo zodpovedá kalkulácii pre 2 000 náramkov ročne. Oprávnené

výdavky na projekt dosiahli výšku 26 896 257 €. Okrem týchto oprávnených výdavkov boli na projekt čerpané aj neoprávnené výdavky z rozpočtu kapitoly MS SR – HW a SW licencie vo výške 358 800 €. Udržateľnosť projektu minimálne na dobu piatich rokov bola zabezpečená zmluvou o poskytovaní servisných služieb v maximálnej ročnej cene 3 860 000 € vo forme paušálnej mesačnej platby. Dodatok k tejto zmluve znížil tento poplatok o 210 306 €. NKÚ SR považuje takúto sumu za nezodpovedajúcu reálnej potrebe najmä v období úvodného využívania projektu, kedy monitorovacie náramky boli využité u 8 odsúdených. Vnútorný audit MS SR preukázal, že IS ESMO nie je plne funkčný a bude ho potrebné dopracovať do stavu potrebného pre riadne a komfortné fungovanie, na čo budú potrebné ďalšie prostriedky z rozpočtu kapitoly, čo vyvoláva pochybnosť o hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti vynaložených finančných prostriedkov na projekt ESMO.

Projekt predpokladal naplniť cieľovú hranicu 2 000 monitorovaných osôb ročne. Napriek snahe MS SR riešiť nedostatočné využívanie monitoringu aj na monitoring pohybu a činnosti 270 odsúdených v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody, projekt vykazuje vysokú mieru neúčinnosti a neefektívnosti. Ohrozené sú takmer všetky parametre projektu, vrátane doby návratnosti zdrojov. Hlavné problémy, ktoré boli dôvodom na jeho realizáciu, sa nepodarilo vyriešiť a zrejme ešte dlho nebudú vyriešené.

NKÚ SR dôvody takéhoto stavu, okrem už uvedených, vidí v týchto faktoch:

- viaceré legislatívne podmienky pre reálne využívanie monitoringu boli prijímané v priebehu roku 2016, teda v čase, keď už projekt bol v prevádzke;
- školenia sudcov, od ktorých závisí miera ukladania alternatívnych trestov, prebiehali počas roka 2016, obdobne ako školenia probačných a mediačných úradníkov;
- vyššia prácnosť pri ukladaní alternatívnych trestov môže byť tiež dôvodom doterajšieho malého počtu takto uložených trestov;
- nefunkčnosť a nedostatočná užívateľská prívetivosť viacerých komponentov IS ESMO.

Nezávislosť súdneho stavu neumožňuje prijímať direktívne postupy na to, ako tento stav zvrátiť. MS SR musí využiť všetky možnosti, ktorými disponuje, aby sa alternatívny trest stal skutočnou alternatívou súdnych rozhodnutí. Ak sa nebude stav v počte udeľovaní alternatívnych trestov výrazným spôsobom zvyšovať, bude aj tento projekt patriť k projektom, ktoré predstavujú neefektívne vynakladanie verejných zdrojov.

Ak by NKÚ SR mal zo svojej kontrolnej činnosti poukázať na dokonale nezvládnutý projekt, v ktorom sa prejavili takmer všetky nedostatky projektového riadenia, osobnej nezodpovednosti, porušovania zákona o rozpočtových pravidlách, o verejnom obstarávaní, posúvania termínov v dôsledku množstva dodatkov a ďalšie zlyhania, ktoré vedú k neefektívnemu vynakladaniu verejných zdrojov, určite by k nim patrili zistenia z kontrolnej akcie **063/2015** – Informačné systémy pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti – e-Health.

Projekt Elektronické zdravotníctvo mal prostredníctvom informačných technológií poskytnúť správne informácie v správny čas a na správnom mieste vo všetkých etapách a procesoch starostlivosti o zdravie občanov, čo malo výrazne prispieť k zlepšovaniu zdravotnej starostlivosti a tým aj k zvyšovaniu kvality života obyvateľov.

Na projekt bolo do konca roka 2015 vynaložených 45,48 mil. € z nenávratných finančných prostriedkov, mimo tohto zdroja financovania bolo použitých ďalších 10,93 mil. € a náklady na sprevádzkovanie systému sa v danom čase odhadovali na ďalších takmer 55 mil. €. Pôvodný termín sprevádzkovania hlavnej časti projektu bol marec 2013, ktorý nebol dodržaný; v čase kontroly sa uvažovalo o termíne dokončenia v roku 2017. Slovensko tak naďalej patrí ku krajinám bez výraznejšieho uplatňovania elektronickej podpory poskytovania zdravotníckych služieb. Spolu s neustálym odkladaním komplexného nasadenia systému DRG, ktorý má umožňovať transparentné financovanie zdravotníckych služieb, rezort zdravotníctva preukazuje značnú nepripravenosť na elektronickej a informačnú podporu poskytovania zdravotníckych služieb. Hlavným poslaním NKÚ SR je kontrolovať hospodárne, efektívne a účelne nakladanie s verejnými zdrojmi. Táto kontrolná akcia preukázala, že projekt nespĺňa ani jeden z požadovaných atribútov.

Kontrolou bolo tiež dokázané, že v pôvodnom zámere projektu bola odsúhlasená idea zavedenia elektronickej zdravotnej karty do eID. Postupnými dodatkami projektu bol tento zámer zmenený na vytvorenie samostatného zdravotného preukazu. Na základe odporúčaní NKÚ SR minister zdravotníctva prehodnotil zmluvu na elektronickej zdravotnej preukazy, podpísanú Národným centrom zdravotníckych informácií, vypovedal ju, a na základe odporúčaní oslovil MV SR, aby ako elektronickej zdravotnej preukazy boli používané eID.

Znižovanie energetickej náročnosti

Vláda SR, v súlade s cieľmi EÚ, zaradila medzi svoje dlhodobé strategické priority obnovu bytových budov a rodinných domov na účely dosiahnutia energetickej hospodárnosti budov postupným znižovaním spotreby energie. Na splnenie stanovených cieľov bola vytvorená príslušná legislatíva na tvorbu ekonomických nástrojov a nástrojov

dotačnej, úverovej a daňovej politiky. NKÚ SR sa kontrolou zamerail na plnenie jedného z cieľov štátnej bytovej politiky – znížiť spotrebu energie pri bývaní a to formou zateplenia bytových domov. Štát uskutočňuje tento cieľ predovšetkým prostredníctvom Štátneho fondu rozvoja bývania (ŠFRB), ktorý poskytuje dlhodobé ciele úvery. Tieto úvery majú zvýhodnenú úrokovú sadzbu od 0 % do 3 % p. a., podľa kombinácie a počtu účelov.

NKÚ SR kontrolou **016/2016** preveril ŠFRB a 31 vybraných projektov u žiadateľov o úver z celého územia SR v celkovej sume 5 255 461 €. Z toho bolo 16 projektov financovaných z európskych zdrojov – iniciatíva JESSICA, a 15 z prostriedkov štátneho rozpočtu, poskytnutých ŠFRB. Podmienkou poskytnutia prostriedkov zo štátneho rozpočtu bolo dosiahnutie úspory, 35-percentné zníženie spotreby tepla na vykurovanie. V prípade poskytnutia zdrojov JESSICA bola cieľom 20-percentná úspora.

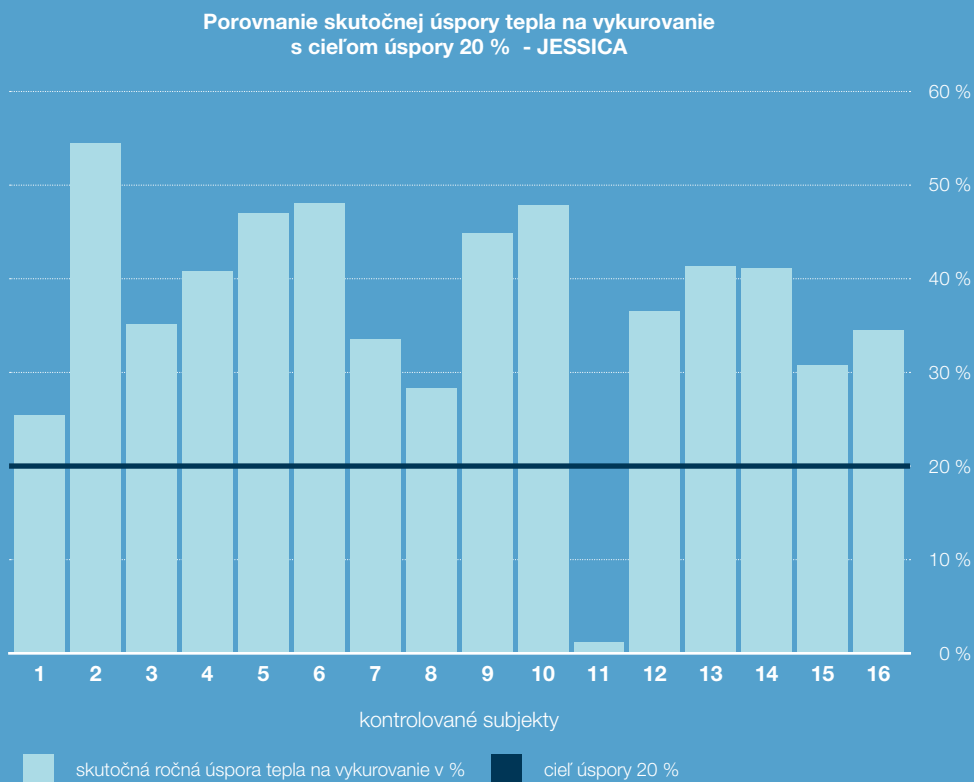
Predmetom kontroly v ŠFRB bolo zhodnotiť systém poskytovania podpory na zateplovanie bytových domov, fungovanie riadiacich a kontrolných systémov a transparentnosť poskytovania podpory vybraným žiadateľom.

Kontrola NKÚ SR, okrem iného, preukázala:

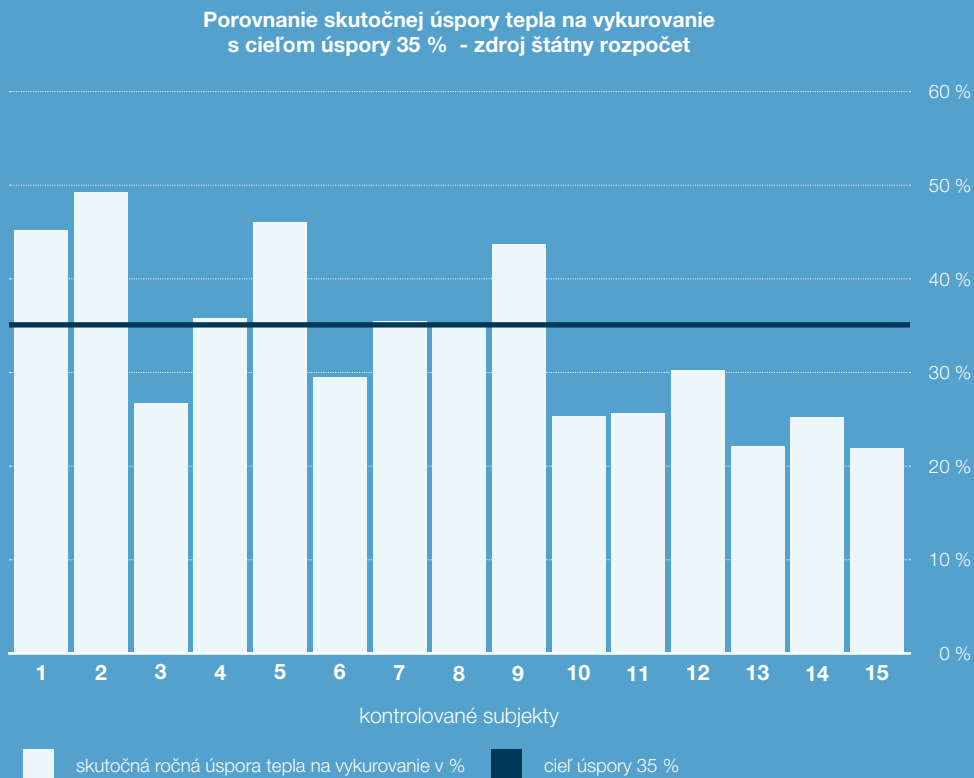
- poskytovaním zvýhodnených úverov na účely rozvoja bývania boli plnené ciele stanovené v koncepcii štátnej bytovej politiky, schválenej vládou SR do roku 2015. Implementovaná politika má pozitívny vplyv na kvalitu života občanov, čo potvrdzuje pretrvávajúci záujem o túto formu finančnej podpory;
- na základe porovnania reálnej spotreby tepla na vykurovanie pred zateplením a po zateplení sa za kontrolované projekty dosiahli stanovené cieľové parametre;
- od 15. 1. 2014 bol na ŠFRB uvedený do prevádzky nový systém pre elektronickej podávanie žiadostí, ktorý zabezpečuje transparentnosť a rovnosť príležitostí pri získavaní podpory pre žiadateľov zo všetkých regiónov SR; priznávanie úverov bolo vykonávané preukázateľným a transparentným spôsobom;
- s účinnosťou zákona č. 150/2013 Z. z. mohol fond poveriť vykonávaním finančných operácií len banku so 100-percentnou majetkovou účasťou štátu. Aplikáciou uvedeného zákona od 1. 1. 2014 sa výdavky fondu za bankové služby znížili o 475 747,33 € (za 2014 v porovnaní s rokom 2013) a v roku 2015 o 166 084,53 € v porovnaní s rokom 2014.

Podrobnejšie informácie o výsledkoch projektov financovaných z oboch zdrojov poskytujú nasledovné grafy. (Graf č.16), (Graf č.17)

Graf č. 16:
Projekty financované zo zdrojov JESSICA

Graf č. 17:
Projekty financované zo štátneho rozpočtu

NKÚ SR považuje na základe doterajších zistení realizáciu programu zatepľovania obytných domov za príklad dobrej praxe v tom, ako účelne a efektívne využiť verejné prostriedky. Zdôrazňujeme, že pri tejto politike boli použité štátom podporované úvery, teda návratné zdroje financovania. Kontrola jednoznačne poukazuje na efektívnosť a účinnosť využívania finančných prostriedkov formou návratnej pomoci a odporúča v tejto forme podpory pokračovať. NKÚ SR už v minulosti opakovaně upozorňoval na vyššiu pridanú hodnotu poskytovania návratnej finančnej pomoci (nástroje finančného inžinierstva) a na jej širšie používanie. Vďaka revolvingovému charakteru týchto nástrojov dochádza k recyklácii zdrojov, ktoré možno investovať do nových projektov. Opätovné použitie prostriedkov neprichádza do úvahy pri nenávratnej pomoci, takej charakteristickej pre štrukturálne fondy alebo pre dotácie. Samotný charakter pomoci, kedy príjemca v nastavenom režime „navracia“ finančnú pomoc, má vplyv aj na elimináciu neoprávnených, zbytočných alebo predražených výdavkov, teda má vplyv na hospodárnosť a efektívnosť vynaložených finančných prostriedkov.

Hospodárenie vybraných organizácií štátnej správy

V roku 2016 ukončil NKÚ SR 12 kontrol hospodárenia a nakladania s majetkom štátu v organizáciách štátnej správy. Na základe výsledkov vykonaných kontrol konštatuje, že v tejto oblasti naďalej pretrváva väčšina systémových nedostatkov, na ktoré NKÚ SR upozorňuje dlhodobo. V praxi to znamená, že značný objem verejných prostriedkov je vynakladaných bez preukázania najmä ich účelnosti, ale aj efektívnosti a hospodárnosti. Riadenie a spravovanie zverených štátnych politík musí byť vykonávané s prístupom hodnoty za peniaze, v opačnom prípade sa budú tieto nedostatky naďalej prejavovať.

NKÚ SR zistil, že stav v niektorých oblastiach sa síce zlepšil, ale k veľkému kvalitatívnemu posunu neprišlo. Negatívne zistenia, ktoré sa dlhodobo opakujú, sú najmä:

- v oblasti rozpočtovej politiky a programového rozpočtovania
- nedostatky v oblasti účtovníctva, správy a ochrany majetku štátu, v ktorej sa vysoko problematickou ukazuje oblasť správy pohľadávok
- nedostatky súvisiace s neriešením vzniknutých škôd a nevyvodzovaním zodpovednosti za ich vznik, nevytváranie dostatočných rezerv na súdne spory a následne ich nehospodárne a neefektívne riešenie

- rizikovými oblasťami sa javia zmluvy na externé právne služby, súdne spory a nájomné zmluvy
- verejné obstarávanie stále nie je dostatočným nástrojom hospodárneho využívania verejných zdrojov
- nakladanie s majetkom štátu
- samostatnou oblasťou sú vnútorné riadiace predpisy; na základe opakovaně zistených skutočností NKÚ SR konštatuje, že nedodržovanie princípu hospodárnosti a efektívnosti (a ďalšie pochybenia) často nespochybujú v nedostatku predpisov, ale najmä v porušovaní právnych predpisov a vnútorných predpisov; zistenia sú tiež z dôvodu neaktuálnosti alebo nedostatočnej kvality týchto záväzných dokumentov, podľa ktorých sa organizácie riadia.

NKÚ SR na základe kontrolných zistení konštatuje, že práve vnútorný kontrolný systém je mechanizmus, ktorý vo vnútri organizácie poukazuje na uvedené problémy a následne ich aj rieši. Vykonáva dohľad nad nastavením subjektov, dodržiavaním záväzných predpisov a upozorňuje vedenie na nehospodárne, neefektívne a neúčinné konanie. Princíp riadenia a kontroly je porušovaný aj tým, že vnútorný kontrolný systém nevyhodnocuje efektívnosť vynaložených prostriedkov, t. j. vzťah medzi vynaloženými finančnými prostriedkami a plnením cieľa.

NKÚ SR od roku 2016 predsedá Výboru pre vládny audit a vnútorný audit, čo okrem iného znamená, že má k dispozícii ročné a strednodobé plány zamerania vnútorných auditov všetkých správcoch kapitol a tiež ich ročné vyhodnocovanie. Za nedostatočné považujeme zistenia, že veľká väčšina vnútorných auditov aj veľkých kapitol štátneho rozpočtu je zameraná najmä na hospodárenie ich podriadených organizácií, inventarizáciu majetku, systém finančnej kontroly, ale len malá časť vnútorných auditov je zameraná na hodnotenie výkonnostných parametrov rôznych projektov, ktoré sú v gescii kapitol, na systémové posudzovanie dodržiavania rozpočtových pravidiel či plnenie rozpočtových programov. Za využitie vnútorného auditu ako kontrolného systému, ktorý je vyšším stupňom vnútornej kontroly, je zodpovedný štatutárny orgán kapitoly. NKÚ SR na základe svojich poznatkov konštatuje, že tento systém kontroly je v činnosti správcoch kapitoly nezastupiteľný, no v súčasnom období využitý nedostatočne, pretože v dostatočnej miere neslúži ako jeden z hlavných nástrojov optimalizácie riadenia na účely identifikácie úspor a zefektívnenia starostlivosti o zverený majetok a financie.

NKÚ SR sa problematike zmlúv bude venovať aj v tomto roku, pričom pozornosť bude zameraná

najmä na dve veľké rozpočtové kapitoly, MH SR a MDVRR SR, kde analýzou rozpočtov posledných rokov zisťujeme vysoké výdavky na zmluvy v hodnotách od 10 000 až do 8 mil. eur.

Rozpočtová politika, programové rozpočtovanie

Veľké nedostatky a príčiny neehospodárneho, neúčelného či neefektívneho používania zdrojov subjektmi verejnej správy identifikuje NKÚ SR v oblasti dodržiavania pravidiel rozpočtovej politiky. Organizáciám verejnej správy sa dlhodobou nevedou dodržiavať rozpočtové pravidlá vo všetkých aspektoch, plniť zámery v oblasti príjmov a výdavkov rozpočtov, či pri realizácii politik, ktorými majú byť naplnené úlohy štátu v tých oblastiach, ktoré nemôže zabezpečiť súkromný sektor. Chýba väčšia disciplína pri dodržiavaní pravidiel aj kultúra účelného riadenia a kontroly, ktoré by zabezpečili aj adekvátnu hodnotu za vynaložené zdroje. Príčinou takéhoto stavu je v mnohých prípadoch absencia dodržiavania základných právnych predpisov a postupov dobrej praxe pri nakladaní s verejnými zdrojmi. Zrejme je tiež, že vyvodzovanie osobných dôsledkov zodpovedných osôb za nedostatky, chybné rozhodovanie, nedostatočnú kontrolu dlhodobu nepatrí k silným stránkam kultúry a personálnej politiky v štátnych orgánoch a organizáciách, ba ani v samospráve. Opakovane zistené nedostatky iba potvrdzujú vyššie uvedené konštatovanie a častý formalizmus.

Rozpočtovanie príjmov a výdavkov a spôsob využívania zdrojov sú hlavnými faktormi, ktoré ovplyvňujú, akým spôsobom je nakladané s verejnými zdrojmi. NKÚ SR vo viacerých protokoloch z kontrol a vo svojom stanovisku k štátnemu záverečnému účtu a štátnemu rozpočtu v roku opakovane poukazoval na nasledovné nedostatky:

- nedodržiavanie rozpočtových pravidiel, ktoré majú vplyv na účelnosť, hospodárnosť a efektívnosť výdavkov
- rastúci počet zmien rozpočtu – rozpočtové opatrenia
- nízka funkčnosť systému programového financovania významných politik štátu s vplyvom na účinnosť plnenia cieľov a rozpočtov
- veľké nedostatky v čerpaní a využívaní zdrojov poskytovaných z rozpočtu EÚ, ktoré majú vplyv na štátny rozpočet
- nedostatočná úroveň rozpočtovej politiky samosprávy.

V zostavovaní a plnení rozpočtu možno stále vidieť veľa znakov inštitucionálneho spôsobu rozpočtovania viazaného prioritne na úhradu nákladov, nie na úhradu riadne zdôvodnených,

naplánovaných potrieb a ukazovateľov ich plnenia. Následky sa prejavujú v nedodržívaní princípov hospodárnosti a efektívnosti – príkladom môžu byť zistenia z **KA 026/2016**, kedy takmer 570 tis. € bolo vynaložených neefektívne pri nákupe automobilovej techniky, ktorá vzápätí po nákupe bola preklasifikovaná na prebytočný majetok, aby bola následne zaradená do užívania v inom subjekte štátnej správy. Zákonné usporiadanie tohto procesu sa však udialo až na základe zistení NKÚ SR. Iným prípadom je modernizácia vrtuľníka vo výške 2,5 mil. € spoločnosťou bez certifikátu, či takmer 4 mil. € vynaložených na modernizáciu vrtuľníka, ktorý nespĺňal nároky na lietanie, bol demontovaný na náhradné diely, o čom MO SR rozhodlo už v roku 2010. Aj keď kompetentné orgány túto situáciu ospravedlňujú tým, že k naplneniu pôvodného účelu chýbala subjektu licencia, nič to nemení na konečnom výsledku, ktorým je neehospodárnosť a neúčelnosť.

KA 014/2016 v Poľnohospodárskej platobnej agentúre priniesla tiež viaceré zistenia z konania, ktoré je v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách. PPA uplatňovala postupy v nakladaní s rozpočtovými prostriedkami, ktoré nemajú znaky hospodárneho, efektívneho či účelného konania, o čom svedčí napr. úhrada faktúry o 3,3 tis. € vyššej než bola dohodnutá v kúpnej zmluve, nedodržiavanie pravidiel bolo zistené pri dodávkach výpočtovej techniky za 380 tis. €, nadlimitné obstaranie služobných motorových vozidiel, alebo externé zabezpečovanie bežných reprografických a tlačiarenských služieb v neobvyklých cenách. Agentúra si zabezpečovala tieto služby za cenu, ktorá by, v zmysle prepočtu NKÚ SR, bola za obdobie štyroch rokov o 300 000 € vyššia, než keby ich zabezpečovala vo vlastnej réžii. Taktiež ročný prenájom budovy za takmer 1 milión € sa nejaví hospodárnym a efektívnym využitím rozpočtových prostriedkov organizácie. MPaRV SR objednalo a zaplatilo v roku 2015 takmer 500 000 € za služby externého audítora na vypracovanie procesného a personálneho auditu pre PPA, ktorý nielenže v roku 2016 agentúra nevedela predložiť, výsledky auditu neboli vedeniu PPA známe a ani ním využitie.

Rozpočet a jeho parametre sú vo viacerých rozpočtových organizáciách iba formálnym rámcem, na čo poukázali napr. výsledky **KA 027/2016** pri kontrole rozpočtov vybraných zdravotníckych zariadení. Napriek požiadavke vyrovnaného rozpočtu, vo väčšine prípadov výdavky rozpočtov štátnych zdravotníckych zariadení vysoko prekročili príjmy, a kumulované schodky týchto rozpočtov sú preto vážnym problémom verejných financií. Rozpočet schvaľuje MZ SR v rozsahu, ktorý nezodpovedá vývoju hospodárstva v organizácii, a tak od začiatku jeho platnosti je zrejme ministerstvu, aj nemocnici, že je nereálny. Nereálna a nenaplniteľná je aj jedna z dôležitých súčastí rozpočtu, a to plán investičných akcií. Aj v tomto prípade nepochopenie rozpočtu, vytváranie

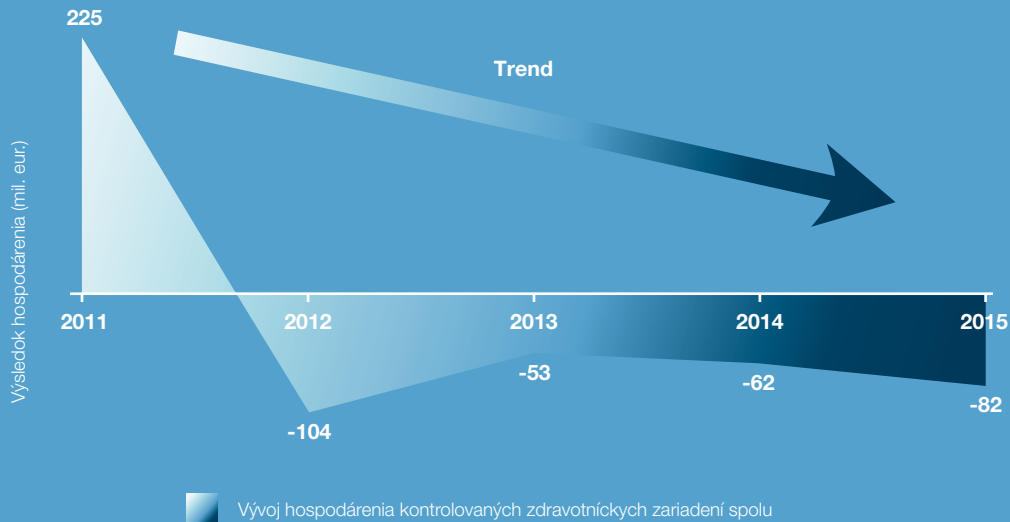
schodku je bez vyvodzovania zodpovednosti alebo bez opatrení zo strany zriaďovateľa, ktoré by rozpočtové riadenie urobilo reálnym.

Vývoj hospodárskeho výsledku vybraných kontrolovaných štátnych nemocníc dokumentuje nasledovný graf. (Graf č. 18)

Graf č. 18:

Výsledky rozpočtového hospodárenia kontrolovaných nemocníc v roku 2016

Zdroj: NKÚ SR

V rozpočtových programoch dochádza k častým zmenám v dôsledku nedostatkov v plánovaní, riadení a kontrole realizácie cieľov politik, ale aj v dôsledku zmien rozhodnutí, ktoré negujú predchádzajúce kroky. Napr. podľa **KA 026/2016** – realizácia programov na modernizáciu ozbrojených síl sa posúvala v čase, výška rozpočtovaných prostriedkov sa výrazne menila rozpočtovými opatreniami, čo indikuje problémy v rozpočtovom programovaní a nedostatočnú prípravu programov.

Ciele programov sú nezriedka stanovené nereálne, často finančne podhodnotené, alebo očakávané úspory sú príliš optimistické (napr. stanovisko NKÚ SR k návrhu ŠR na rok 2017, kde NKÚ SR poukazuje na riziko nenaplnenia projektu elektronického monitoringu odsúdených a tým na nereálnosť znížovania nákladov na výkon trestu). Alebo nie sú ovplyvniteľné organizačnými jednotkami, ktoré ich mali plniť, pretože nie sú z rozpočtov kryté – v **stanovisku NKÚ SR k návrhu ŠR na rok 2017** bolo poukázané aj na riziko kapitoly MŠVVaŠ SR, ktoré objemom svojich zdrojov nedokáže zabezpečovať v plnej miere úlohy v oblasti vedy a výskumu, čo ohrozuje plnenie programového vyhlásenia vlády i prijaté ciele programu Európa 2020. Kontrolných poznatkov o obdobnom riziku je viacej a boli uvedené v predložených stanoviskách.

Výdavky verejných prostriedkov v rámci programov nie sú vždy vyhodnotené ako ekonomicky najvýhodnejšie riešenie. Napr. rast výdavkov na zdravotníctvo za posledných 10 rokov predbieha rast celkových verejných výdavkov, ale hlavné problémy to nerieši, pretože neboli prijaté systémové opatrenia v mnohých oblastiach poskytovania zdravotníckych služieb. Jedným z nich je problém zadlžovania. NKÚ SR upozornil v svojom **Stanovisku k ŠZÚ za rok 2015** aj na vývoj v príspevkových organizáciách v pôsobnosti MZ SR, zdravotníckych zariadení MO SR, MV SR, v zdravotníckych zariadeniach delimitovaných na obce a vyššie územné celky i v zdravotníckych zariadeniach, ktoré boli transformované na akciové spoločnosti, že výška ich záväzkov na úrovni istiny dosiahla k 31. 12. 2015 sumu 828,4 mil. €, čo je vážnym rizikom verejných financií, ktoré sa podľa kontrolných zistení v roku 2016 ešte zväčšuje.

NKÚ SR opakovane upozorňuje, že stanovenie zámerov, cieľov a merateľných ukazovateľov, ako aj samotné vyhodnotenie programového rozpočtovania vykazuje v mnohých prípadoch prvky formálneho charakteru. Boli identifikované výdavky, o ktorých síce vieme, kam smerujú, ale nemožno posúdiť hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia, pretože nie sú stanovené kritériá a ukazovatele, na základe ktorých je takéto posudzovanie

možné. Za nevyhnutné preto považujeme stanoviť pri programovom rozpočtovaní jednoznačné ukazovatele, ktoré umožnia merať a hodnotiť výsledky činnosti rozpočtových kapitol a cieľov vlády v súlade so strategickými dokumentmi.

Za osobitný problém rozpočtovej politiky štátu považuje NKÚ SR zmeny rozpočtov kapitol

v priebehu roka s možným dosahom na štátny rozpočet, ktorý bol zistený v rámci **KA 024/2016** –Správnosť zostavenia individuálnej účtovnej závierky MF SR a nakladanie s majetkom štátu v jeho správe.

Počet rozpočtových opatrení v rokoch 2010 až 2015 dokumentuje nasledujúca tabuľka č. 3

Tabuľka č. 3

Rozpočtové opatrenia	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rozpočtové opatrenia spolu	1 328	1 584	1 672	2 303	2 447	3 442
Z toho:						
Ministerstvo financií SR	307	301	284	417	467	486
Všeobecná pokladničná správa	224	130	138	177	197	299

Zdroj: Rozpočet.sk, Záverečné účty kapitol MF SR a VPS

Počet rozpočtových opatrení považuje NKÚ SR za jeden z dôležitých indikátorov kvality rozpočtového procesu, napriek tomu, že niektoré opatrenia predstavujú výdavok, ktorý nebolo možné pri stanovení rozpočtu predpokladať, a sú tak realitou rozpočtovej politiky. Rastúci počet rozpočtových opatrení však naznačuje, že správcovia kapitol majú stále problémy so stanovením reálnych potrieb a možností štátneho rozpočtu. Zabezpečovanie výdavkov prostredníctvom rozpočtových opatrení vedie k zvyšovaniu administratívnej náročnosti. Zo zistení NKÚ SR (**KA 024/2016**) vyplýva, že napr. v kapitole MF SR boli aj v roku 2015 prostredníctvom rozpočtových opatrení

uskutočňované výdavky, ktoré správca kapitoly mohol zohľadniť už v procese prípravy a tvorby ročného rozpočtu.

Rastie aj počet rozpočtových opatrení Všeobecnej pokladničnej správy (VPS). Časť z nich súvisí s tým, že v rámci VPS sú rozpočtované aj príjmy a výdavky súvisiace s činnosťou rozpočtových organizácií – Kancelária verejného ochrancu práv, Úrad na ochranu osobných údajov SR a Rada pre vysielanie a retransmisii. Značná časť opatrení je však spojená s tvorbou a čerpaním rezerv, nárast ktorých dokumentuje tabuľka č. 4.

Tabuľka č. 4

	2013 S	2014 S	2015 S	2016 R
Rezervy	2 450 000	2 050 000	2 258 445	718 098 008
Z toho:				
Rezerva vlády	2 450 000	2 050 000	0	5 000 000
Rezerva na realizáciu súdnych a exekučných rozhodnutí a na výdavky súvisiace s vrátenými príjmami z minulých rokov	0	0	2 258 445	10 000 000
Rezerva na riešenie vplyvov nových zákonných úprav a iných vplyvov	0	0	0	87 343 000
Rezerva na riešenie krízových situácií	0	0	0	11 000 000
Rezerva na zlepšenie výberu daní	0	0	0	150 000 000
Rezerva na zhoršený vývoj v zdravotníckych zariadeniach	0	0	0	50 000 000
Rezerva na významné investície	0	0	0	175 650 000
Rezerva na zrušenie daňovej licencie právnickej osoby	0	0	0	0
Rezerva na rok 2017	0	0	0	0
Rezerva na krytie negatívnych vplyvov v sektore zdravotníctva	0			

Zdroj: Návrh rozpočtu VPS na roky 2016 až 2018

Veľké množstvo rozpočtových opatrení súviselo v uplynulom roku s úhradou nákladov na zabezpečovanie slovenského predsedníctva v Rade Európy. Príprave na túto vrcholovú politickú a spoločenskú akciu sa Slovensko venovalo roky, najmenešom od roku 2012; vláda SR schválila množstvo dokumentov, v ktorých boli identifikované náklady na mnohé činnosti, čo znamená, že rozhodujúcu časť výdavkov bolo možné účelovo rozpočtovať v rozpočte príslušných správcov kapitál, najmä MZV SR. NKÚ SR preto vo svojich stanoviskách upozornil MF SR na viaceré problémy spojené s čerpaním rezerv v súlade s ich účelovým určením a tiež na nešpecifikované rezervy, v dôsledku ktorých nemusia byť oprávnené použité.

V stanovisku k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2017 NKÚ SR poukázal aj na riziká vyplývajúce z nedostatočného finančného krytia výdavkov na pokračovanie druhej etapy reformy UNITAS, ktorá má dokončiť zjednotenie výberu daní a odvodov, výdavkov na nadrezortné licencie, rozvoj a prevádzku informačných systémov rezortného a nadrezortného charakteru či osobné výdavky FS SR. Úhrada týchto výdavkov je plánovaná presunom z kapitoly VPS. Ide o výdavky, ktoré nemožno považovať za neodhadnuteľné a svojou podstatou nepatria k výdavkom, ktoré by mali byť hradené všeobecnou pokladničnou správou.

Účtovníctvo, výkazníctvo, správa majetku

Kontrolné akcie, v rámci ktorých bolo cieľom preveriť aj správnosť účtovníctva v organizáciách štátnej správy a jeho správnosť, úplnosť a preukázateľnosť opätovne poukázali na viaceré dlhodobé problémy.

Okrem častých nedostatkov pri inventarizácii majetku a v nakladaní s ním v rozpore so zákonom, je to najmä správa pohľadávok, ktorá vykazuje stále vysoké riziká z pohľadu správnosti a preukázateľnosti hodnoty majetku štátu. Vo viacerých kontrolovaných subjektoch zistenia poukazujú na nízku a nie vždy zodpovednú prácu s pohľadávkami, ich inventarizáciu a uskutočnením včasných a vhodných krokov na ich vymáhanie alebo likvidáciu, na čo bolo poukázané aj v prípade daňových pohľadávok. Problémom sú aj pohľadávky štátu z návratných finančných výpomocí, kde často dochádza k predĺžovaniu termínov splatnosti a je veľa indícií existencie rizika ich nesplatenia s dopadom na štátne finančné aktíva.

Kontrolná akcia **024/2016**, ktorá overovala správnosť zostavenia individuálnej účtovnej závierky MF SR a nakladanie s majetkom štátu v jeho správe zistila, že v účtujúcej jednotke VPS boli v štátnych finančných aktívach zahrnuté dve pohľadávky vo výške 0,7 mil. €, ktorých existencia nebola preukázaná z dôvodu chýbajúcich dokladov. Tiež poukázala na nesprávne vykazovanie dubioznych

pohľadávok v účtovníctve a výkazníctve štátu, čo nebolo v súlade s platnými postupmi.

Na nesprávne vykazovanie nevymožiteľných pohľadávok, najmä tých, ktoré prešli do správy MF SR v súvislosti s delením majetku federácie k 1. 1. 1993, NKÚ SR poukazoval už roky. Aj na jeho podnet boli k týmto pohľadávkam v roku 2008 vytvorené opravné položky vo výške 18,9 mil. € a v rokoch 2012 a 2013 predložené návrhy MF SR na zníženie stavu štátnych finančných aktív v celkovej výške 11,4 mil. €, ktoré boli Vládou SR schválené. Napriek týmto opatreniam v tejto oblasti boli pravidelne zisťované nedostatky a laxnosť v riešení nevymožiteľných pohľadávok, čo vedie k skresľovaniu stavu majetku.

Odporúčanie NKÚ SR z kontroly vykonanej v roku 2016, a to aktívnejšie pristupovať k riešeniu nevymožiteľných pohľadávok, sa premietlo do vypracovania návrhu MF SR na zníženie stavu štátnych finančných aktív z dôvodu nevymožiteľnosti niektorých pohľadávok štátu, ktorý bol predložený vláde SR v decembri 2016. Išlo o pohľadávky po lehote splatnosti, vedené voči právnickým osobám, ktoré boli vymazané z Obchodného registra SR, v celkovej výške 19,1 mil. €. V súlade s § 13 ods. 6 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy schválila vláda SR predložený návrh, čím sa, aj pričinením NKÚ SR, zrealizovalo vykazovanie štátnych finančných aktív.

Nedostatky sa vyskytli aj pri inventarizácii licencií a ich platnosti. Na podnet NKÚ boli prijaté viaceré opatrenia, ktoré boli premietnuté aj do novelizácie vnútorných riadiacich noriem s cieľom eliminácie nedostatkov a pochybení zistených kontrolou NKÚ SR.

Na základe zistení a odporúčaní NKÚ SR bol zvrátený aj nepriaznivý trend vývoja stavu pohľadávok z titulu nezúčtovania a neodvedenia finančných prostriedkov poskytnutých formou dotácií zo ŠR. Napr. v roku 2012 sa stav týchto pohľadávok zvýšil z 1,5 mil. € na 20,0 mil. €. Prijatím adekvátnych opatrení a aktívnym vecným a účtovným vysporiadaním týchto pohľadávok došlo k ich výraznému poklesu. V rokoch 2015 a 2016 sa MF SR vysporiadalo aj s nevymožiteľnými pohľadávkami štátu z finančného zúčtovania voči bývalým krajským úradom z rokov 2002 a 2003 v celkovej výške 275,6 tis. € a pohľadávky voči právnickej osobe vo výške 5,7 mil. € formou rozhodnutia ministra financií o trvalom upustení od vymáhania, čím sa zrealizoval stav vykázaného majetku v účtovných výkazoch.

Kontrolné akcie zamerané na oblasť účtovníctva a výkazníctva v roku 2016 ukázali, že v tejto oblasti sa vyskytujú naďalej podstatné nedostatky. **KA 018/2016**, ktorá preverovala hospodárenie Slovenskej konsolidačnej, a. s. zistila významné nedostatky pri zostavení účtovnej závierky v rokoch 2013 a 2014, ktoré sa týkali opodstatnenosti tvorby a použitia dlhodobých rezerv, ktoré

v danej spoločnosti predstavovali významnú nákladovú a bilančnú položku. Vytvorenie rezervy na pohľadávky o cca 1 mil. € nižšej ako vyžadoval zákon, došlo k nesprávnemu vykázaniu výsledku hospodárenia. Navrhnuté opatrenia, ktoré organizácia prijala, tieto nedostatky odstránili. Z dôvodu, že účtovné závierky boli predmetom auditu, závažné nedostatky pri zostavení a auditovaní účtovnej závierky boli oznámené Úradu pre dohľad nad výkonom auditu.

„Zaujímavý“ prístup k správe pohľadávok zistil NKÚ SR na MPaRV SR – (KA 003/2016). Ministerstvo viac ako päť rokov nerešpektovalo právoplatne vykonateľné rozhodnutie súdov SR, keď neuplatnilo dlžnú sumu pohľadávky vo výške takmer 814 000 €, úroky z omeškania predstavovali viac ako 380 tis. €. V histórii SR existuje príklad, keď ministerstvo nerešpektovalo právoplatné rozhodnutie súdu, čo malo za dôsledok spochybňovanie vlastníctva štátu veľkého podielu akcií štátnej akciovkej spoločnosti Transpetrol, a. s. subjektom, ktorého sa toto rozhodnutie týkalo. Nekonečné súdne spory a náklady s tým spojené môžu byť reálne aj v tomto prípade. Prípady nedoriešeného súdneho sporu s možnými závažnými dôsledkami predstavuje aj kauza Devín Banky.

Nedostatočnú prácu s pohľadávkami preukázala kontrola na MH SR; (KA 003/2013). Preverenie poskytovania investičnej pomoci bolo zistené, že v roku 2014 poskytlo MH SR investičnú pomoc vo forme dotácie na obstaraný majetok v sume 1 955 102,05 €. Po nahlásení hromadného prepúšťania prijímateľom pomoci na príslušnom Úrade práce avšak MH SR bezprostredne nekonalo. Pribežnú kontrolu poskytnutej investičnej pomoci vykonalo až o sedem mesiacov, kedy bola prevádzka uzavretá a všetci zamestnanci prepustení. Pohľadávka bola prihlásená do konkurzného konania; situácia je vzhľadom na popretie pohľadávky zo strany správcu úpadcu naďalej komplikovaná a riziko nevykonalosti je vysoké.

Nedostatočné a nepreukázateľné vedenie účtovníctva, nesprávne zaraďovanie majetku do odpisovateľných skupín v rokoch 2014 a 2015 bolo zistené aj v Štátnej pokladnici (KA 030/2016) a v Kancelárii verejného ochrancu práv (KA 052/2016).

Aj v ďalších kontrolných akciách, zameraných na hospodárenie, bolo efektívne nakladanie s pohľadávkami veľmi častým problémom – nejednotný prístup k riadeniu pohľadávok a k vytváraniu dlhodobých opravných položiek k pohľadávkam v nemocniciach; v štruktúre pohľadávok MO SR bolo 82,9% pohľadávok starších ako 10 rokov.

Vyššie uvedené nedostatky v účtovníctve a v nakladaní s majetkom štátu dokumentujú, že v organizáciách štátnej správy nedostatočne funguje vnútorný kontrolný systém. Práca s pohľadávkami, ako so súčasťou majetku

organizácie a štátu, sa preto musí stať jeho významnou súčasťou.

V oblasti hmotného majetku a nakladania s ním, NKÚ SR dlhodobo upozorňuje na rastúci modernizačný dlh organizácií verejnej správy. Aj kontrola 027/2016 túto skutočnosť potvrdila: z celkového počtu zdravotníckej techniky v obstarávacej cene nad 200 tis. eur bolo 68% odpísaných; z toho takmer štvrtina techniky bola obstaraná pred rokom 1999. Veková štruktúra techniky si vyžaduje vynakladať značné prostriedky na jej opravu a údržbu. V prípade kontrolovaných nemocníc to predstavovalo priemerne 18% z nadobúdacej ceny. Kontrolované subjekty spravidla nedisponujú dostatočnými rozpočtovými zdrojmi na takéto rozsah opráv, opravy sa odkladajú na obdobie, keď zdroje budú k dispozícii, čo výrazne predlžuje dobu, po ktorú technika nie je v prevádzke. Výnimkou nie je doba nepoužitelnosti techniky prekračujúca 200 a viacej dní.

Zmluvy a dohody

Analytická činnosť NKÚ SR vo vzťahu k rozpočtu organizácií štátnej správy poukazuje na stále rastúci podiel rôznych dohôd a zmluvných vzťahov na dodávky rôznych služieb, ktorých charakter má veľa spoločných znakov s náplňou práce danej organizácie. Rastie počet externých poskytovateľov služieb, pričom nedochádza k znižovaniu zamestnancov príslušných rezortov. Problémom je najmä to, že orgány a organizácie štátnej správy nevyhodnocujú ich nutnosť, či ekonomickú výhodnosť a opodstatnenosť postupmi a nástrojmi, ktoré toto umožňujú. V mnohých prípadoch zmluvné vzťahy sú netransparentné, dochádza k zvýhodňovaniu určitých osôb, či k dohodnutiu neobvyklých zmluvných podmienok. Preto sa NKÚ SR v rámci svojej kontrolnej činnosti zamerával aj na tento problém vo forme KA 082/2015 vo Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s. išlo o mimoriadnu kontrolu na základe viacerých podnetov, ktoré naznačovali rizikové konanie poisťovne, bola ukončená v roku 2016. Kontrolou sa potvrdili viaceré indície o vážnom porušení zákona. V kontrolovanom období rokov 2014 – 2015 VŠZP, a. s. výrazným spôsobom navýšila príjmy spoločnostiam, v ktorých pôsobili osoby blízke jej štatutárnemu orgánu. Poisťovňa uzatvárala zmluvy na podstatne vyšší zmluvný rozsah, ako bol poskytovateľ schopný dosiahnuť. Aj úhrady lekárniam, kde pôsobila osoba blízka štatutárovi VŠZP, a. s. mnohonásobne prekračovali priemer úhrad vybranej vzorky lekární. Cena bodov zdravotných výkonov osobám blízkym štatutárovi klesala v nižšom rozpätí ako u iných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Takýto vývoj cien mal nepochybne vplyv na získanie dominantného postavenia spoločnosťami blízkymi štatutárovi VŠZP. Podozrenie zo spáchania trestného činu, týkajúce sa plnenia na základe neplatnej zmluvy, NKÚ SR oznámil Prezídium policajného zboru SR.

Kontrola vo VŠZP sa zamerala aj na zmluvu poisťovne s ďalším poskytovateľom špecializovanej ambulantnej starostlivosti, kde bolo zistené, že táto starostlivosť má kódové označenie výkonu, ktorý nebol schválený, čím poisťovňa konala v rozpore so zákonom a v rozpore so zákonom uhradila výkony vo výške viac ako 4,15 mil. €. Taktiež bolo zistené, že dodatky uzatvorené k zmluve sú neplatné z dôvodu ich uzatvorenia so spätnou platnosťou.

Kontrolná akcia preukázala, že korupčné správanie v tejto poisťovni a v niektorých organizáciách poskytujúcich zdravotnícku starostlivosť nebolo domnienkou, ale skutočnosťou. Nastavená stratégia nákupu zdravotnej starostlivosti vytvárala priestor pre korupčné správanie. NKÚ SR navrhlo poisťovni prijať viaceré opatrenia, ktoré budú predmetom kontrolnej činnosti aj v ďalšom období.

Nevýhodné zmluvy vo VŠZP však neboli jedinými nevýhodnými zmluvami v oblasti zdravotníctva. Kontrolná akcia **027/2016**, ktorou sa preverovalo hospodárenie vo vybraných nemocniciach, poukázala na nevýhodné koncesionárske zmluvy na stravovacie služby vo FNŠP Banská Bystrica, FN Trenčín, FN Trnava. Tieto zmluvy boli uzatvorené bez súhlasu vlády SR, čo je v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Ich zmluvné podmienky boli pre nemocnice nevýhodné a nevyvážené, lebo riziko neplnenia odberu dohodnutého objemu stravných jednotiek bolo iba na strane nemocnice, dodávateľ sa s ňou o riziko nedelil. Kontrola poukázala aj na spornú zmluvu v prípade prenájmu budovy, za ktorú nemocnica platila takmer dvojnásobné nájomné v porovnaní s priemernou trhovou cenou v danej lokalite.

Koncesionárske zmluvy sú pre nemocnice nevýhodné aj z iného pohľadu. Keďže ide o dodávateľsko-odberateľské vzťahy, nastupuje tu inštitút DPH, ktorý zvyšuje náklady poskytovania stravy v nemocniciach, na rozdiel od konania, keď strava bola poskytovaná vo vlastnej réžii, ktorá je od DPH oslobodená.

Iným príkladom zmluvného vzťahu, ktorý vykazoval znaky nevhodného konania, bol výrazný nárast počtu dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru o zhruba 140 % na MH SR. Preverenie tejto situácie v rámci kontroly záverečného účtu kapitoly MH bolo zistené, že popis vykonanej práce v dohodách je uvádzaný veľmi všeobecne, až heslovite. Uvedená skutočnosť znižuje preukázateľnosť a tiež možnosť posúdenia otázky oprávnenosti výplaty odmeny z pohľadu reálneho výkonu vykazanej činnosti. NKÚ SR odporučil ministerstvu uzatvárať dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru výlučne na výkon pracovných úloh a pracovných činností, ktoré nie sú predmetom činnosti príslušných odborov MH SR, uvedených v organizačnom

poriadku, ani inštitúcií, ktoré spadajú do kompetenčnej pôsobnosti MH SR.

Rizikové nakladanie s majetkom preukázala kontrola v Štátnej pokladnici, keď zmluvy na opravy a udržiavanie majetku boli uzatvorené s nejednoznačne špecifikovanými podmienkami, čím sa vytvárajú podmienky na vznik nejasností a rozporov, čo zvyčajne vedie k vydávaniu rôznych dodatočných nákladov. Nevýhodné zmluvy však boli uzatvorené aj v iných organizáciách; ich príklady sme uviedli už v súvislosti s nedodržiavaním rozpočtových pravidiel.

NKÚ SR sa problematike zmlúv bude venovať aj v tomto roku, pričom pozornosť bude zameraná najmä na dve veľké rozpočtové kapitoly, MH SR a MDVRR SR, kde analýzou rozpočtov posledných rokov zisťujeme vysoké výdavky na zmluvy v hodnotách od 10 000 až do 8 mil. €.

Verejné obstarávanie – dodržanie zákona neznamená vždy optimálne využitie zdrojov

Verejné obstarávanie vo verejnom sektore je dlhodobo z rôznych dôvodov považované za spôsob vynakladania verejných prostriedkov, ktorý nezabezpečuje efektívnosť, hospodárnosť a účelnosť vynakladania verejných zdrojov v takej miere, ako by to bolo žiaduce. Problémy vo verejnom obstarávaní sú dôvodom väčšiny nezrovnalostí, ktoré sú identifikované pri kontrole eurofondov, verejné obstarávanie je často dôvodom predlžovania realizácie projektov, ale aj nečerpania národných alebo európskych zdrojov.

Takmer každá kontrolná akcia, ktorej súčasťou je aj oblasť verejného obstarávania, poukazuje na množstvo nedostatkov či porušení zákona, ktoré však nemožno označiť za také, ktoré by zásadným spôsobom spochybnili zákonný postup verejného obstarávania. Napriek tomu, že obstarávanie sa realizovalo podľa litery zákona, účel, duch zákona, ktorý by mal priniesť efektívnejšie, hospodárnejšie a účelnejšie použitie rozpočtových zdrojov SR alebo EÚ, nebol naplnený. Na to poukázali kontrolné zistenia v rámci kontrolovaných projektov alebo hospodárenia organizácií.

NKÚ SR vidí dôvody pre takéto hodnotenie v slabých miestach viacerých fáz verejného obstarávania – od fázy špecifikácie zákazky, kedy sú zákazky často „šité“ na mieru konkrétneho dodávateľa alebo konzorcia, cez zverejňovanie obstarávania (často len niekoľko dní) až po samotné výberové konanie. Samostatným problémom je možnosť konania v zhode, na ktorú NKÚ SR poukázal pri kontrole zdravotníckych zariadení, keď v prípade 20 verejných obstarávaní si podklady prevzalo viacero záujemcov, v jednom prípade až 30, no ponuku predložil len jeden uchádzač, v 11 prípadoch dvaja. Kontrolou bolo preukázané, že vo viacerých

prípadoch verejných súťaží na zdravotnícku techniku sa víťazom stala spoločnosť, ktorá bola oslovená zdravotníckym zariadením, aby stanovila predpokladanú hodnotu zákazky. Takéto konanie umožňuje získať informácie o súťaži v predstihu, čo vo vzťahu k ostatným záujemcom znamená konkurenčnú výhodu. Iným problémom je nie celkom štandardné konanie potenciálnych záujemcov o verejnú súťaž – medzi záujemcami o verejné obstarávanie zdravotníckej techniky, ktorí si prevzali podklady boli aj výhradní dodávatelia danej techniky pre SR. Takíto záujemcovia ponuku nepredložili, ale stali sa neskôr dodávateľmi predmetu verejného obstarávania víťazovi súťaže a nezriedka s ním uzatvorili aj zmluvu o servise dodanej techniky. O nevhodnom nakladaní s verejnými zdrojmi, ako dôsledok nastavenia procesu verejného obstarávania svedčia aj tieto dve zistenia z kontroly v zdravotníctve: porovnaním cien porovnateľnej zdravotníckej techniky v kontrolovaných zariadeniach sa rozdielnosť cien pohybovala v rozmedzí +32 % až + 167 %; výhradný dodávateľ daného prístroja pre SR pri zisťovaní predpokladanej hodnoty zákazky na dodanie angiografického prístroja uviedol hodnotu o 160 tis. € nižšiu, ako bola cena po elektronickej aukcii. Viaceré nemocnice na verejné obstarávanie vynakladajú značné zdroje z dôvodov, že si proces verejného obstarávania zabezpečujú externými spoločnosťami (UN Bratislava, UN Košice), kým iné tento proces dokázali zabezpečiť vo vlastnej réžii (FN Žilina, FN Prešov, FNŠP Nové Zámky). NKÚ SR na základe výsledkov kontroly odporučil ministrom zdravotníctva vážne sa týmito zisteniami zaoberať, zväziť možnosť zabezpečovania zdravotníckej techniky centrálnym spôsobom, čo síce v každom prípade nemusí byť optimálne, ale v porovnaní s doterajším prístupom k nákupom by bolo efektívnejšie.

Viaceré z uvedených nedostatkov v oblasti verejného obstarávania sa potvrdili aj vo vybraných organizáciách z oblasti médií a audiovizie – (KA 25/2016). V kontrolovaných oblastiach vybraných organizácií bolo zistené nedodržanie princípu rovnakého zaobchádzania, diskriminovanie uchádzačov vo verejnej súťaži a porušovanie zásad hospodárnosti a efektívnosti.

Problémov, ktoré kontrola NKÚ SR v roku 2016 vo verejnom obstarávaní zistila, je veľa a informácie o nich sú obsahom záverečných správ, ktoré sú priložené, resp. príklady zistení boli uvedené v časti pojednávajúcej o kontrolách veľkých investičných projektov a akciách štátu.

Zámerom verejného obstarávania je dosiahnuť optimálnu cenu dodávky tovarov, služieb, investícií. Skúsenosti NKÚ SR preukazujú, že ani konanie v medziach zákona nemusí znamenať dosiahnutie tohto cieľa, ak prostredie kultúry a morálky v mnohých organizáciách umožňuje verejné zdroje zneužívať

v prospech jedincov alebo úzkych skupín. A kým všetci zainteresovaní a zodpovední za verejné obstarávanie nezačnú takéto prostredie vytvárať a strážiť, ostane verejné obstarávanie nevyužitou šancou na hospodárne, efektívne a účelné využívanie zdrojov štátneho rozpočtu a európskych fondov. Verejná súťaž bude predmetom kontrolnej činnosti NKÚ SR aj v budúcom období, kedy sa záujem kontrolórov rozšíri aj o zisťovanie efektívnosti elektronického trhu.

Územná samospráva

Kontrolu územnej samosprávy v štruktúre NKÚ SR vykonávajú predovšetkým expozitúry NKÚ SR, ktoré majú sídlo vo všetkých krajoch SR. Ich kontrolná činnosť a zistenia dlhodobo poukazujú na závažné a pretrvávajúce nedostatky v činnosti samosprávy:

- **Nedodržanie zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy a územnej samosprávy**
- **Nerešpektovanie pravidiel rozpočtového hospodárenia a rozpočtového procesu**
- **Nespoľahlivosť finančného výkazníctva**
- **Porušovanie jednotlivých ustanovení zákona o majetku obcí a vyšších územných celkov**
- **Porušovanie zákona o verejnom obstarávaní**
- **Nedostatočná činnosť obcí ako správcov daní**
- **Nedostatočné uplatňovanie sankcií za nedodržanie zmluvných podmienok**
- **Nedostatočný vnútorný kontrolný systém**

Ide o obdobné problémy nakladania s verejnými zdrojmi, na aké bolo poukázané aj pri hospodárení organizácií štátnej správy, aj keď v oblasti samosprávy existujú určité špecifiká. Poznatky z kontrolnej činnosti preukazujú, že úroveň hospodárenia v subjektoch územnej samosprávy je vo väčšine ovplyvnená veľkosťou kontrolovaného subjektu, keď najmä malé obce z objektívnych či subjektívnych dôvodov nie sú schopné zvládnuť celý komplex legislatívnych a nelegislatívnych podmienok, ktoré ovplyvňujú ich činnosť. K faktorom, ktoré tento stav ovplyvňujú, patrí najmä odborná spôsobilosť manažmentu samosprávy a jej zamestnancov, vhodne vytvorená organizačná štruktúra oddeľujúca schvaľovanie a vykonávanie hospodárskych opatrení. Väčšina spomínaných nedostatkov vznikla predovšetkým z podceňovania vnútorného kontrolného systému, ktorý často neplní svoje poslanie, čo sa najvýpuklejšie

prejavuje najmä v menších obciach. Na túto skutočnosť poukázal NKÚ SR na základe výsledkov kontroly zameranej na výkonnosť a pôsobnosť samosprávy, ktorá bola ukončená v roku 2015. Keďže išlo o rozsiahlu a systémovú kontrolu so závažnými zisteniami, NKÚ SR predložil vláde SR a NR SR päť odporúčaní zameraných na:

- **úpravu legislatívy v oblasti finančnej kontroly a posilnenia vnútorného kontrolného systému,**
- **systémový prístup k vytváraniu sídiel spoločných obecných úradov,**
- **vytvorenie kompetentného centrálného orgánu, zodpovedného za manažment nevyhnutných modernizačných zmien vo verejnej správe,**
- **verejnú diskusiu o ďalšom smerovaní komunálnej reformy, delbe kompetencií, konsolidácii sídlovej štruktúry a fiškálnej decentralizácii.**

Kontrolovaným samosprávam bolo v rámci uvedenej kontroly, ako aj počas ďalších kontrolných akcií samosprávy, uskutočnených v nedávnej minulosti, odporúčané prijať množstvo opatrení, ktoré by napomohli zmierniť riziká v dodržiavaní zákonov a hospodárnom využívaní finančných zdrojov a majetku. NKÚ SR preto v roku 2016 pokračoval v kontrolách, ktoré mali preukázať, ako sa opatrenia prejavili v praxi, resp. ktoré systémové nedostatky pretrvávajú aj naďalej. V roku 2016 NKÚ SR ukončil v oblasti územnej samosprávy sedem

kontrolných akcií; kontrola týkajúca sa hospodárenia samosprávy krajských miest bude ukončená v prvom štvrtroku 2017.⁷

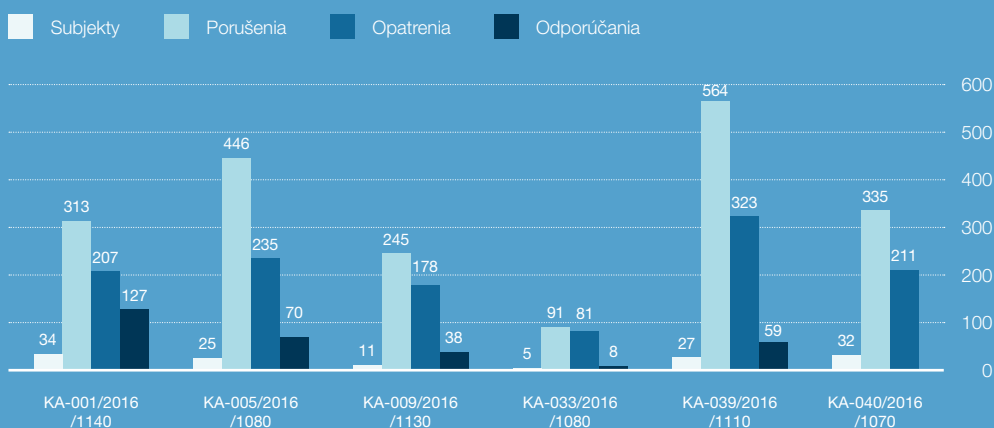
Rozsah a výsledky týchto kontrolných akcií možno dokumentovať týmito číslami:

• Počet kontrolovaných subjektov	134
• Počet porušení všeobecne záväzných predpisov	1 994
• Hodnota kontrolovaných finančných prostriedkov v eur	206 813 399
• Hodnota kontrolovaného majetku v eur	100 450 985
• Suma porušenej finančnej disciplíny v eur	1 361 548
• Počet prijatých opatrení kontrolovanými subjektmi	1 235
• Počet predložených odporúčaní NKÚ SR subjektom	302

Iný pohľad na štatistiku výsledkov kontrolných akcií dáva nasledovný graf č. 19:

Kontrolné akcie potvrdili, že v oblasti územnej samosprávy za rok 2016 neprišlo k zásadnému zlepšeniu v oblasti rozpočtovníctva a účtovníctva samosprávy, o čom svedčia výsledky KA 039/2016. Kontrola bola vykonaná na vzorke 27 obcí

Graf č. 19:

⁷ Kontrolné akcie územnej samosprávy ukončené v roku 2016:

1. KA 001/2016 – Účinnosť verejných prostriedkov vynaložených na komunálne služby
2. KA 005/2016 – Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom v subjektoch štátnej správy, územnej samosprávy a organizácií nimi založenými alebo zriadenými
3. KA 009/2016 – Verejná financia, majetok a plnenie opatrení z predchádzajúcich kontrol v okresných mestách
4. KA 033/2016 – Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom vo vybraných mestských častiach Bratislavy
5. KA 039/2016 – Účtovníctvo a rozpočtovníctvo samosprávy
6. KA 040/2016 – Evidencia a nakladanie s pozemkami obcí SR

a nedostatky týkajúce sa rozpočtovníctva boli zistené vo viac ako 90 % kontrolovaných subjektov. Obce nevenovali dostatočnú pozornosť rozpočtovaniu príjmov a výdavkov, boli zistené nedostatky pri jeho zostavovaní, úpravách i vykazovaní, čo má za následok porušenie zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Viac ako 30 % kontrolovaných obcí dosiahlo horší výsledok rozpočtového hospodárenia v porovnaní s plánovaným. Takmer 45 % obcí dosiahlo schodok v hospodárení, ktorý bol tvorený najmä schodkom kapitálového rozpočtu z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na investície. Tento bol vysporiadaný najmä prijatím návratných zdrojov financovania, čo je jedna zo zákonných možností. Problémom však je, že podmienky na prijatie návratných zdrojov financovania neplnilo k 31. 12. 2015 viac ako 30 % z kontrolovaných obcí. V rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy takmer 20 % obcí použilo návratné zdroje financovania na bežné výdavky. Viac ako polovicu dlhu tvorili záväzky z úverov prijatých zo ŠFRB a na spolufinancovanie spoločných programov SR a EÚ.

Aj tieto výsledky dokazujú, že obce s malým objemom rozpočtu nie sú schopné bez výraznej podpory zo ŠR a fondov EÚ realizovať rozvojové programy. Ak však obce pri realizácii projektov porušia pravidlá čerpania týchto zdrojov, hrozí riziko nepreplatenia zdrojov a tým aj riziko dlhodobého nepriaznivej finančnej situácie v obciach. Obdobné problémy so zákonom o rozpočtových pravidlách, ich aplikáciou a dodržiavaním NKÚ SR zistil aj v ďalších kontrolných akciách (**009/2016**, **040/2016**, **033/2016**), podrobnejšie sú uvedené v prílohe správy.

Závažným nedostatkom, na ktorý poukazujú kontrolné zistenia, sú nedostatky v správnosti a úplnosti údajov finančných výkazov, ktoré skresľujú výšku príjmov, výdavkov, údaje o skutočnom dlhu alebo záväzkoch po dobe splatnosti. Nedostatky pri vedení účtovníctva boli zistené v každom kontrolovanom subjekte **KA 039/2016** – nedodržanie postupov účtovania bolo zistené vo viac ako 90 % obcí, 40 % obcí nezaúčtovalo účtovné prípady do obdobia, s ktorým časovo a vecne súviseli a pod. Tiež vykazovanie aktív a pasív je závažným problémom kontrolovaných obcí – 60 % obcí ich vykazovalo nesprávne.

To, že obce majú závažné problémy v oblasti účtovníctva, pravdivého a úplného výkazníctva, ukázala nielen táto kontrola, ale aj **KA 040/2016**, ktorá sa týkala evidencie a nakladania s pozemkami obcí. Kontrola vykonaná v 32 obciach štyroch krajov zistila veľké nedostatky – až 22 obcí svoje pozemky o výmere 3,66 mil. m² neocenilo a nezaevidovalo do účtovníctva, čím podľa prepočtov NKÚ SR znížili hodnotu majetku o cca 3,48 mil. €, čo predstavuje v jednotlivých obciach navýšenie majetku v rozpätí od 11 % do 450 % jeho hodnoty. Nesprávne údaje o majetku obcí sú zasielané

do DataCentra MF SR, a keďže nie sú správne, skresľujú súhrnné údaje verejnej správy.

Závažným zistením je to, že v obciach ktorých účtovná závierka bola auditovaná, stanovisko audítorov obsahovalo aj napriek významným chybám pozitívne výroky, že účtovné závierky a informácie vo výročných správach poskytujú vo všetkých významných súvislostiach pravdivý a verný obraz o účtovnej závierke a o finančnej situácii obcí. Výnimkou z tohto poznania boli iba tri audity. Aká je potom dôveryhodnosť takýchto výrokov audítorov; to je otázka, na ktorú NKÚ SR opätovne poukazuje, a naďalej považuje vnútorný – ale aj vonkajší – kontrolný systém za jedno z najslabších miest územnej samosprávy.

Vláda SR uložila obciam na skvalitnenie procesu nakladania s verejnými zdrojmi a kvalitnejšie zostavovanie rozpočtov povinnosť vypracovať vlastný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) a programový rozpočet. Kontrolná akcia **001/2016** preverila, ako obce využívajú tento nástroj pri rozpočtovaní komunálnych služieb, a to na vzorke 30 obcí a štyroch miest s viac ako 2 000 obyvateľmi.

Kontrola zistila, že PHSR nemalo 12 % obcí a 13 % obcí malo tento dokument len v obmedzenom rozsahu. Zo zákonne povinných dokumentov až 50 % obcí nemalo technickú evidenciu o svojich komunikáciách, čo je dôležitá informácia pre plánovanie ich údržby. Plány údržby nemalo 83 % obcí – považovali ich za zbytočné a uprednostňovali operatívne zabezpečenie tejto komunálnej služby. Chýbajúce programy a na ne viazané programové rozpočty sú vážny nedostatok s negatívnym dosahom na účinnosť zdrojov.

Ak obce PHSR a programový rozpočet mali, až 91 % z nich bolo zostavených nesprávne. 30 % obcí pred ich zostavením neuskutočnilo analýzu východiskového stavu danej komunálnej služby, ktorej rozsah chceli v budúcnosti meniť. 80 % obcí svoje ciele a k nim zvolené ukazovatele neviazalo na kvalitu služby, ale iba na výstup. Z pohľadu obyvateľa je však dôležitejší výsledok ako výstup. Problematika ukazovateľov, ich voľba, merateľnosť je veľkým problémom obcí. Ukazovatele sú často nejednoznačné, nevhodné, nesúvisiace s cieľmi, a preto až 91 % kontrolovaných obcí nemohlo zodpovedne vyhodnotiť účinnosť vynaložených prostriedkov na komunálne služby.

NKÚ SR touto kontrolnou akciou poukázal na závažné systémové nedostatky vo využívaní PHSR a programového rozpočtovania obcí. Programový proces – od zostavenia až po jeho hodnotenie, až na malé výnimky, možno považovať za čisto formálny. Neplní základnú úlohu programového rozpočtovania prepojiť rozpočtové zdroje s výstupmi a výsledkami samosprávy. PHSR a programy slúžia na formálne naplnenie zákonnej povinnosti bez zmysluplného prínosu pre ich rozvoj.

V kontrolovaných obciach ich považovali za nepraktické, zbytočné pre bežný život v obci.

To, že programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja sú v mnohých obciach považované za zbytočné, nie je iba ich chyba. Podľa názorov predstaviteľov kontrolovaných obcí, štát a kompetentné orgány im neposkytujú takmer žiadnu metodickú podporu pri programovom rozpočtovaní, sami s takýmto prístupom nemajú skúsenosti, a preto výsledky sú také aké sú.

Kontrolné akcie NKÚ SR v roku 2016 opätovne poukázali na viaceré systémové nedostatky v hospodárení subjektov územnej samosprávy. Obce, najmä menšie, nedokážu plniť svoje zákonné povinnosti, ktoré im ukladá štát, a to z rôznych dôvodov. NKÚ SR zastáva názor, že obce vyžadujú zo strany kompetentných orgánov oveľa viac pozornosti, najmä metodickej, aby boli schopné využiť nové požiadavky kladené na využívanie zdrojov, na ich pridanú hodnotu. Na druhej strane je, podľa názoru NKÚ SR, potrebné, aby sa vláda SR a NR SR vážne zaoberali odporúčaniami z roku 2015, ktoré boli uvedené vyššie. V opačnom prípade bude NKÚ SR prichádzať vo svojej kontrolnej činnosti k obdobným a opakovaným nedostatkom, navrhovať opatrenia, a to všetko bez výraznej zmeny v hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti vynakladania verejných zdrojov v tomto významnom subsysteme verejnej správy.

Záver

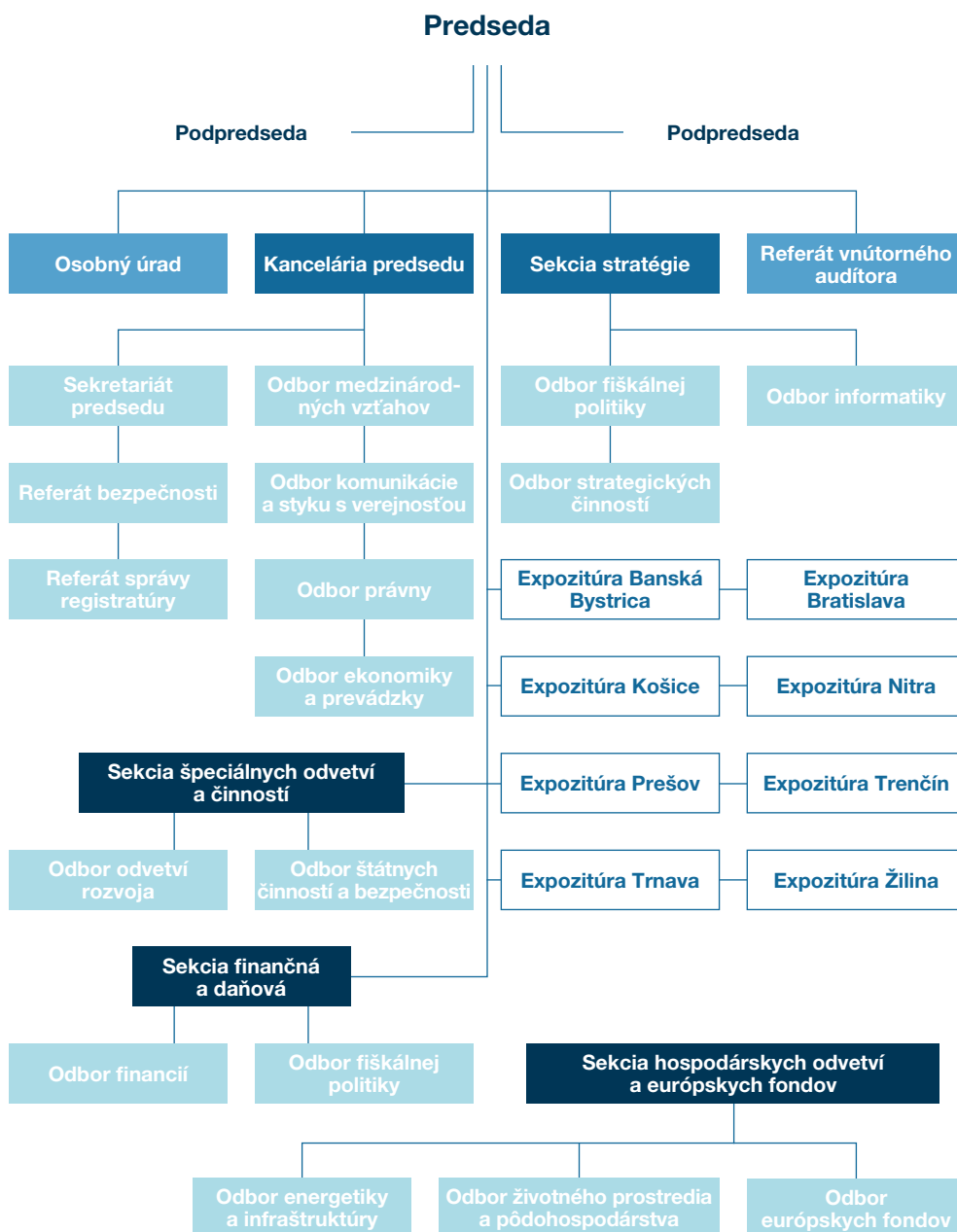
NKÚ SR aj v roku 2017 a v ďalších rokoch zameria svoju kontrolnú činnosť na verejnú politiku

a subjekty, do ktorých smerujú významné domáce či európske zdroje. V oveľa väčšej miere bude kontrola zameraná na výkonnosť aspektov použitých zdrojov a ich udržateľnosť. Zameriame sa na to, ako Slovensko naplňuje ciele Európa 2020 a ďalšie medzinárodné a národné záväzky, ku ktorým sa zaviazalo. Preto NKÚ SR bude pokračovať v kontrolách zdravotníctva, školstva a vedy, životného prostredia, aktívnej politiky trhu práce, obrany a bezpečnosti, vrátane potravinovej bezpečnosti. Aj v najbližšom období sa pozornosť úradu zameria na významné investičné projekty financované z európskych zdrojov, ale aj projekty z oblasti budovania efektívnej verejnej správy ako dôležitého reformného zámeru. Kontrola udržateľnosti verejných financií bude tiež súčasťou kontrolných aktivít NKÚ SR. Zameriame sa na celú štruktúru príjmov rozpočtu verejnej správy, ich výber a efektívnu správu a na to, či ich distribúcia a použitie zodpovedajú nielen zákonom, ale najmä či ich použitie prináša pridanú hodnotu. Vo väčšej miere sa kontroly budú týkať aj významných subjektov verejnej správy, vrátane významných štátnych podnikov, akciových spoločností. Týmto zameraním kontrolnej činnosti chce NKÚ SR nielen naplňovať jeho zákonné povinnosti, ale predovšetkým poukázať na to, ktoré verejné politiky a v ktorých oblastiach neplnia stanovené ciele a poslanie, či ktoré subjekty majú vo svojej činnosti vážne nedostatky. Takto NKÚ SR poskytne NR SR a vláde SR informácie, ktoré povedú k zlepšeniu legislatívneho prostredia a k rozhodovaniu, ktoré zabezpečí vyššiu hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť verejných zdrojov, lepšie nastavenie riadenia strategických procesov, a tým aj k dosiahnutiu udržateľného sociálno-ekonomického rozvoja Slovenska.

Prílohy

PRÍLOHA Č. 1 ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA NKÚ SR PLATNÁ V ROKU 2016

- ostatné sekcie
- útvar priamo riadený predsedom
- útvar zaradený v sekcii
- expozitúra
- kontrolná sekcia

PRÍLOHA Č. 2

PREHĽAD KONTROLNÝCH AKCIÍ ZARADENÝCH DO PLÁNU KONTROLNEJ ČINNOSTI NKÚ SR NA ROK 2016

001/2016 Účinnosť verejných prostriedkov vynaložených na komunálne služby	023/2016 Správa spotrebných daní
002/2016 Kontrola plnenia opatrení v kapitole Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR	024/2016 Správnosť zostavenia individuálnej účtovnej závierky Ministerstva financií SR a nakladanie s majetkom štátu v jeho správe
003/2016 Kontrola správnosti zostavenia záverečných účtov a hospodárenia vo vybraných kapitolách za rok 2015	025/2016 Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom v oblasti médií a audiovizíe
005/2016 Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom v subjektoch štátnej správy, územnej samosprávy a organizácií nimi založenými alebo zriadenými	026/2016 Hospodárenie s verejnými prostriedkami a nakladanie s majetkom štátu pri budovaní ozbrojených síl SR
008/2016 Stav verejných financií a majetku v meste, ktoré je sídlom kraja a plnenie opatrení z predchádzajúcich kontrol	027/2016 Verejné financie a majetok zdravotníckych zariadení – I. etapa
009/2016 Verejné financie, majetok a plnenie opatrení z predchádzajúcich kontrol v okresných mestách	028/2016 Stanovisko Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky k návrhu rozpočtu vo vybraných kapitolách na rok 2017
013/2016 Kontrola postupu pri odstraňovaní environmentálnych záťaží v Slovenskej republike	030/2016 Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom štátu v Štátnej pokladnici
014/2016 Kontrola hospodárenia s verejnými prostriedkami a nakladania s majetkom štátu v Pôdohospodárskej platobnej agentúre	031/2016 Finančné prostriedky a majetok kapitoly
015/2016 Kontrola vynakladania finančných prostriedkov na priemyselné parky a ich udržateľnosť	032/2016 Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho rozpočtu SR na rok 2017
016/2016 Kontrola poskytovania finančných prostriedkov na podporu bývania - zateplovanie bytových domov	033/2016 Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom vo vybraných mestských častiach Bratislavy
017/2016 Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho záverečného účtu SR za rok 2015	036/2016 Ochrana osobných údajov v informačných systémoch vybraných miest
018/2016 Hospodárenie Slovenskej konsolidačnej, a. s.	038/2016 Kontrola hospodárenia a vykonávania sociálno-právnej ochrany detí v detských domovoch
019/2016 Postup správcu dane pri výbere daňových licencií právnických osôb	039/2016 Účtovníctvo a rozpočtovníctvo samosprávy
020/2016 Zásadné riziká pre udržateľnosť verejných financií	040/2016 Evidencia a nakladanie s pozemkami obcí SR
	041/2016 Kontrola hospodárenia a ochrany aktív Ústredného portálu verejnej správy a kontrola splnenia

prijatých opatrení na odstránenie nedostatkov zistených kontrolou v roku 2014

042/2016

Financovanie projektov z prostriedkov Programu švajčiarsko – slovenskej spolupráce

043/2016

Podpora cestovného ruchu na Slovensku z finančných prostriedkov Európskej únie

044/2016

Kontrola stavu vymáhania neoprávnených výdavkov v rámci štrukturálnych fondov

046/2016

Realizácia výziev programového obdobia 2014 – 2020

047/2016

Kontrola oprávnenosti výdavkov v rámci Operačného programu Technická pomoc

048/2016

Kontrola ochrany medzinárodnej biosférickej rezervácie „Východné Karpaty“ – spracovanie predbežnej štúdie

049/2016

Kontrola efektívnosti a účinnosti investícií do od-kanalizovania z Operačného programu Životné prostredie - spracovanie predbežnej štúdie

051/2016

Kontrola postupu NDS, a.s. pri príprave, riadení a financovaní strategických infraštruktúrnych projektov (Triblavina)

052/2016

Hospodárenie s verejnými prostriedkami a nakladanie s majetkom štátu v Kancelárii verejného ochrancu práv

053/2016

Kontrola implementácie a využívania Elektronického systému monitoringu osôb

054/2016

Hospodárenie s finančnými prostriedkami na Najvyššom súde SR

PRÍLOHA Č. 3

PREHĽAD KONTROLNÝCH AKCIÍ ZARADENÝCH DO SPRÁVY O VÝSLEDKOH KONTROLNEJ ČINNOSTI NKÚ SR NA ROK 2016

001/2016

Účinnosť verejných prostriedkov vynaložených na komunálne služby

002/2016

Kontrola plnenia opatrení v kapitole Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

003/2016

Kontrola správnosti zostavenia záverečných účtov a hospodárenia vo vybraných kapitolách za rok 2015

005/2016

Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom v subjektoch štátnej správy, územnej samosprávy a organizácií nimi založenými alebo zriadenými

009/2016

Verejné financie, majetok a plnenie opatrení z predchádzajúcich kontrol v okresných mestách

013/2016

Kontrola postupu pri odstraňovaní environmentálnych záťaží v Slovenskej republike

014/2016

Kontrola hospodárenia s verejnými prostriedkami a nakladania s majetkom štátu v Pôdohospodárskej platobnej agentúre

015/2016

Kontrola vynakladania finančných prostriedkov na priemyselné parky a ich udržateľnosť

016/2016

Kontrola poskytovania finančných prostriedkov na podporu bývania - zateplovanie bytových domov

017/2016

Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho záverečného účtu SR za rok 2015

018/2016

Hospodárenie Slovenskej konsolidačnej, a. s.

019/2016

Postup správcu dane pri výbere daňových licencií právnických osôb

- 024/2016**
Správnosť zostavenia individuálnej účtovnej závierky Ministerstva financií SR a nakladanie s majetkom štátu v jeho správe
- 025/2016**
Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom v oblasti médií a audiovizie
- 026/2016**
Hospodárenie s verejnými prostriedkami a nakladania s majetkom štátu pri budovaní ozbrojených síl SR
- 027/2016**
Verejné financie a majetok zdravotníckych zariadení – I. etapa
- 028/2016**
Stanovisko Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky k návrhu rozpočtu vo vybraných kapitolách na rok 2017
- 030/2016**
Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom štátu v Štátnej pokladnici
- 031/2016**
Finančné prostriedky a majetok kapitoly
- 032/2016**
Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho rozpočtu SR na rok 2017
- 033/2016**
Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom vo vybraných mestských časťach Bratislavy
- 039/2016**
Účtovníctvo a rozpočtovníctvo samosprávy
- 040/2016**
Evidencia a nakladanie s pozemkami obcí SR
- 041/2016**
Kontrola hospodárenia a ochrany aktív Ústredného portálu verejnej správy a kontrola splnenia prijatých opatrení na odstránenie nedostatkov zistených kontrolou v roku 2014
- 042/2016**
Financovanie projektov z prostriedkov Programu švajčiarsko – slovenskej spolupráce
- 044/2016**
Kontrola stavu vymáhania neoprávnených výdavkov v rámci štrukturálnych fondov
- 047/2016**
Kontrola oprávnenosti výdavkov v rámci Operačného programu Technická pomoc
- 048/2016**
Kontrola ochrany medzinárodnej biosférickej rezervácie „Východné Karpaty“ – spracovanie predbežnej štúdie
- 051/2016**
Kontrola postupu NDS, a.s. pri príprave, riadení a financovaní strategických infraštruktúrnych projektov (Triblavina)
- 052/2016**
Hospodárenie s verejnými prostriedkami a nakladanie s majetkom štátu v Kancelárii verejného ochrancu práv
- 053/2016**
Kontrola implementácie a využívania Elektronického systému monitoringu osôb
- 007/2015**
Podpora zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti
- KA-061/2015/1015**
Prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených kontrolou informačno-komunikačného prostredia integrovaného záchranného systému SR v roku 2013 a kontrola vybraných oblastí hospodárenia s finančnými prostriedkami a nakladania s majetkom štátu
- KA-063/2015/1030**
Informačné systémy pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti
- KA-065/2015/1040**
Implementácia projektov KF v oblasti odkanalizovania a zásobovania pitnou vodou
- 068/2015**
Postup správcu dane v procese postupovania dočasne nevymožiteľného daňového nedoplatku na spoločnosť Slovenskú konsolidačnú, a.s. v rokoch 2012 – 2014
- KA-082/2015/1030**
Kontrola uzatvárania zmluvných vzťahov a úhrad za poskytovanie zdravotnej starostlivosti

